

BROTTSOFFERMYNDIGHETENS

REFERATSAMLING

2017

Brottsoffermyndigheten
Box 470, 901 09 Umeå
Tel: 090-70 82 00

Referatsamlingen kan beställas hos Wolters Kluwer
Beställningsadress: Wolters Kluwer Kundservice, 106 47 Stockholm
Telefon 08-598 191 90
E-post: kundservice@wolterskluwer.se
www.wolterskluwer.se

©Brottsoffermyndigheten 2017
ISBN: 978-91-979206-9-8
ISSN: 1403-4077
Grafisk form: Matador Kommunikation
Tryck: TMG Tabergs, 2016

INNEHÅLL

INTRODUKTION	6
Varför en referatsamling?	6
Brottsskadeersättningens roll i ersättningsystemet	7
ERSÄTTNING FÖR KRÄNKNING	8
Praxisbildning	8
Förutsättningar för kränkingsersättning och hur den bestäms	8
SKILLNADEN MELLAN ERSÄTTNING FÖR PERSONSKADA OCH KRÄNKNING.....	10
ERSÄTTNING FÖR PERSONSKADA	11
Ersättning för personskada vid sexuella övergrepp	11
Ersättning för indirekt personskada på grund av anhörigs död eller svåra skada	12
VÅRDADSHAVARES SKADESTÅNDSANSVAR.....	13
SÄRSKILT OM BROTTSSKADEERSÄTTNING	14
Förutsättningar för brottsskadeersättning	14
Nämnden för brottsskadeersättning	15
Brottsskadeersättning till barn som bevittnat brott	16
Sakskador och rena förmögenhetsskador	16
Europeisk brottsskadeersättning	17
Ärekränkingsbrott	17
Livränta	18
Jämkning	19
Ersättning för biträdes- och utredningskostnader	19
Kvittning	20
Ansökningstid och preskription.....	20
Beloppsgränser	21
Grundavdrag och ränta	21

SEXUALBROTT MOT VUXNA.....	22
Våldtäkt.....	22
Mindre grov våldtäkt	24
Försök till våldtäkt.....	24
Sexuellt tvång	25
Sexuellt ofredande.....	25
Sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning.....	28
Samlag med avkomling	29
MÄNNISKOHANDEL.....	30
SEXUALBROTT MOT BARN	32
Våldtäkt mot barn.....	32
Grov våldtäkt mot barn	34
Sexuellt utnyttjande av barn	35
Sexuellt övergrepp mot barn	37
Utnyttjande av barn för sexuell posering.....	39
Köp av sexuell handling av barn	41
Sexuellt ofredande.....	41
Sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning.....	43
GROVT KOPPLERI	44
BROTT MOT LIV OCH HÄLSA.....	45
Försök till mord/dråp	45
Synnerligen grov misshandel.....	46
Övrig misshandel/grov misshandel	48
VÅLD OCH HOT I NÄRA RELATION	58
Våld vid ett enstaka tillfälle.....	58
Våld vid flera bestämda tillfällen	62
Våld vid ett stort antal opreciserade tillfällen	64
Upprepade fall av hot och ofredanden	66
VÅLD OCH HOT I NÄRA RELATION – RIKTAT MOT BARN.....	68
FRIHETS- OCH FRIDSBROTT	73
Olaga hot.....	73
Ofredande	75
Hemfridsbrott.....	79
Överträdelse av kontaktförbud.....	82

Olaga förföljelse.....	83
Olaga tvång.....	85
Kränkande fotografering.....	86
Dataintrång.....	87
BROTT MOT ALLMÄN VERKSAMHET	89
Poliser.....	89
Högre belopp än 5 000 kr.....	92
Andra än poliser	93
Högre belopp än 5 000 kr.....	96
Övergrepp i rättssak.....	96
RÅN MOT BANKER OCH BUTIKER.....	99
TAXIRÅN	106
TILLGREPPSBROTT MOT PERSON	109
Stöld i bostad	109
Fickstöld, väskryckning och andra tillgreppsbrott mot person	111
Personrån.....	113
MORDBRAND.....	117
EGENMÄKTIGHET MED BARN	121
OLAGA FRIHETSBERÖVANDE OCH MÄNNISKOROV.....	124
UTPRESSNING	127
OAKTSAMHETSBROTT	131
Vållande till kroppsskada och framkallande av fara för annan.....	131
Trafikbrott.....	133

INTRODUKTION

Varför en referatsamling?

Brottsoffermyndigheten ger sedan 1998 ut en referatsamling i syfte att belysa skadeståndsrättslig praxis om kränkingsersättning vid olika typer av brott. De fall som refereras har det gemensamt att de ska kunna utgöra en utgångspunkt i den praktiska hanteringen när kränkingsersättning ska bestämmas. Framställningen berör i viss mån även personskada, främst vissa schabloner avseende ersättning för sveda och värk. I referatsamlingen lämnas vidare information om brottsskadelagen och dess möjligheter till ekonomisk kompensation till personer som utsatts för brott. Referatsamlingen riktar sig främst till yrkesverksamma jurister som verkar i brottmål och i försäkringsbranschen, men kan även användas av andra som är intresserade av ersättningsfrågor i anledning av brott.

Referatsamlingen finns också tillgänglig i en webbversion på www.brottsoffermyndigheten.se/referatsamling. Brottsoffermyndigheten sprider även löpande information om förändringar i skadeståndsrättslig praxis genom sitt nyhetsbrev. Samma information finns på myndighetens webbplats.

För den som önskar ytterligare fördjupning när det gäller tillämpningen av brottsskadelagen finns *Brottsskadelagen – En kommentar*, skriven av Ann-Christine Lindeblad och Anders Dereborg, ordförande respektive vice ordförande i Nämnden för brottsskadeersättning. Kommentaren avser brottsskadelagen i dess lydelse före den 1 juli 2014, men de flesta av bestämmelserna har samma innebörd som i den nya brottsskadelagen vilket innebär att den fortfarande är relevant.

Samtliga brottsskadejurister på Brottsoffermyndigheten har deltagit i arbetet med referatsamlingen och Åsa Lundmark har ansvarat för den slutliga sammanställningen.

Brottsskadeersättningens roll i ersättnings-systemet

För den som har utsatts för brott finns tre olika möjligheter att få ersättning för sina skador. I första hand ska personen begära skadestånd av den som har begått brottet, vilket vanligtvis görs i samband med rättegången i brottmålet. Den skadelidande kan också ha rätt till ersättning via försäkring. I hemförsäkringen finns t.ex. ett överfallsskydd som lämnar ersättning vid uppsåtligt fysiskt våld och vissa sexualbrott. Ersättning kan också lämnas via olycksfallsförsäkring eller, om skadan skett i samband med arbetet, via arbetsgivarens försäkring.

Om den skadade inte kan få skadestånd från förövaren eller full kompensation via försäkring kan denne ansöka om brottsskadeersättning hos Brottsoffermyndigheten. Brottsskadeersättning, som är en skattefinansierad statlig ersättning, är subsidiär till de andra ersättningsformerna och kan bara lämnas när andra ersättningsmöjligheter helt eller delvis är uttömda.

När brottsskadeersättning betalats ut och det finns ett utdömt skadestånd övertar Brottsoffermyndigheten brottsoffrets fordran upp till det utbetalda beloppet. Genom sin regressverksamhet ställer myndigheten därefter betalningskrav på gärningspersonen.

ERSÄTTNING FÖR KRÄNKNING

Praxisbildning

Utvecklingen av ersättningsnivåerna när det gäller kränkning sker genom ett samspel mellan Brottsoffermyndighetens avgöranden och domstolarnas dömande verksamhet, där vägledande avgöranden från Högsta domstolen givetvis har störst betydelse. Brottsoffermyndigheten har genom sin praxis bidragit till utvecklingen av kränkingsersättningsnivåerna, framför allt vad gäller sexualbrott och de allvarligaste våldsbrotten. Som exempel på praxisutveckling på senare år kan nämnas de höjda schablonersättningarna vid våldtäkt och försök till mord 2013 samt vid grov misshandel med allvarliga skador 2015.

Förutsättningar för kränkingsersättning och hur den bestäms

Ersättning för kränkning lämnas vid brott som inneburit ett angrepp på den skadelidandes personliga integritet, vilket i detta sammanhang bäst kan beskrivas som dennes privatliv och människovärde. Rätten till kränkingsersättning förutsätter en brottslig handling. Dessutom krävs att kränkningen varit allvarlig. Enligt skadeståndsrättslig praxis kan en allvarlig kränkning inte uppskattas till ett lägre belopp än 5 000 kr. Detta innebär att bagatellartade kränkningar inte ersätts.

Utgångspunkten vid bestämmande av kränkingsersättning är en skönsmässig bedömning utifrån förhållande etiska och sociala värderingar. Av betydelse är i första hand den kränkning som typiskt sett kan anses ha uppkommit genom angreppet. Ersättningen bestäms alltså i stor utsträckning med ledning av objektiva faktorer. Detta hindrar inte

att man i särskilda fall kan ta hänsyn till intensiteten i den skadelidandes egna upplevelser av kränkningen.¹

Vid bedömningen av kränkningsersättningens storlek ska samtliga relevanta omständigheter kring handlingen beaktas. Av central betydelse är vilket brott det rör sig om. Övergrepp som upprepas eller sker under en längre tid innebär också typiskt sett svårare kränkningar av den personliga integriteten än om motsvarande angrepp sker vid endast ett tillfälle. I 5 kap. 6 § skadeståndslagen anges ett antal omständigheter som särskilt ska beaktas när ersättningen bestäms. Hänsyn ska tas till om den brottsliga handlingen haft förnedrande eller skändliga inslag och om den varit ägnad att framkalla allvarlig rädsla för liv eller hälsa. Det har också betydelse om angreppet har riktat sig mot någon med särskilda svårigheter att värja sin personliga integritet eller om gärningen har inneburit missbruk av ett beroende- eller förtroendeförhållande. En annan omständighet som kan medföra en högre ersättning är om gärningen varit ägnad att väcka allmän uppmärksamhet.

Vid bestämmande av kränkningsersättning ska även beaktas om angreppet strider mot grundläggande samhällsvärderingar, t.ex. principen om alla människors lika värde.² Om ett motiv till brottet har varit att kränka en person på grund av dennes etniska ursprung eller sexuella läggning lämnar Brottsoffermyndigheten därför normalt ersättning med ett högre belopp än om det inte funnits ett sådant motiv.

Om en person utsätts för flera brott under ett och samma händelseförlopp gör Brottsoffermyndigheten en sammanvägd bedömning vid bestämmandet av kränkningsersättningens storlek. Detsamma gäller i fall där brottsoffret utsatts för upprepade brott av samma person under en sammanhållen tidsperiod.

1 Prop. 2000/01:68 s. 51.

2 A. prop. s. 53.

SKILLNADEN MELLAN ERSÄTTNING FÖR PERSON- SKADA OCH KRÄNKNING

Kränkningersättning förutsätter inte att det finns en medicinskt påvisbar personskada. Det vanligaste är ändå att kränkningersättning lämnas parallellt med ersättning för personskada (främst ersättning för sveda och värk). Gemensamt för de två ersättningarna är att de ersätter en skada som inte är ekonomisk, dvs. en ideell skada.

Det finns dock skillnader mellan ersättningarna som kortfattat kan beskrivas i följande fyra punkter.

1. Kränkningersättningen förutsätter inte en **personskada**. Det gör ersättning för sveda och värk.
2. Kränkningersättningen avser till allra största delen upplevelsen vid och karaktären av själva skadehändelsen (**momentant**). Ersättning för personskada bygger på följdverkningarna efter skadehändelsen.
3. Kränkningersättningen bestäms framför allt på **objektiva** grunder. Ersättning för personskada bestäms helt efter subjektiva förhållanden.
4. Kränkningen ersätts bara om den har orsakats av ett **brott**. Det krävs inte för att en personskada ska ersättas.³

³ För att en person ska ha rätt till brottskadeersättning krävs dock alltid att skadan orsakats genom brott.

ERSÄTTNING FÖR PERSONSKADA

Brottsoffermyndighetens referatsamling fokuserar på kränkingsersättning. Eftersom personskador ersätts utifrån subjektiva förhållanden i det enskilda fallet är det svårt att peka ut en egentlig praxis. På vissa områden har dock rättstillämparna funnit att det är möjligt att till viss del hantera ersättningen för ideell skada vid personskada på ett mer schabloniserat sätt. Detta gäller t.ex. vid psykisk personskada till följd av vissa sexuella övergrepp och vid indirekt psykisk personskada till följd av en nära anhörigs död eller svåra skada. Gemensamt för dessa schablonersättningar är att det inte krävs någon medicinsk utredning som styrker de psykiska besvären.

Ersättning för personskada vid sexuella övergrepp

Sedan länge tillämpas en schabloniserad ersättning för sveda och värk vid våldtäktsbrott av normalgraden. Ersättningen uppgår numera till 15 000 kr. Beloppet motsvarar en akut sjuktid med hel sjukskrivning på omkring sex månader.

Vid sexuella övergrepp mot barn är det inte ovanligt att läkarvård inte aktualiseras i anslutning till övergreppen eftersom dessa många gånger upptäcks först senare. Det hindrar inte att ersättning ändå kan lämnas för sveda och värk, eftersom det förutsätts att den skadade måste ha tillfogats medicinska besvär till följd av övergreppen. Vid våldtäkt mot barn tillämpas samma belopp som avser vuxna – dvs. 15 000 kr. Vid upprepade fall av grova sexuella övergrepp mot barn lämnar Brottsoffermyndigheten normalt ersättning för sveda och värk med 30 000 kr. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2005 s. 919 fastställt den schablonen. Vid mycket grova sexuella övergrepp under lång tid lämnas ersättning för sveda och värk med 50 000 kr utan närmare medicinsk utredning. Nämnden för brottsskadeersättning har i ett fall beviljat ersättning för sveda och värk med 75 000 kr. Ärendet gällde ett barn som utsattes för över 100 sexuella övergrepp av sin styvpappa när barnet var

mellan 7–14 år. Brotten rubricerades som grov våldtäkt, grov våldtäkt mot barn och grovt sexuellt utnyttjande av underårig.

Ersättning för indirekt personskada på grund av anhörigs död eller svåra skada

När en nära anhörig har dödats genom brott kan de efterlevande få ersättning för bl.a. sveda och värk. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2004 s. 26 bestämt schablonersättningen till 50 000 kr. Det gäller vid uppsåtligt dödande och grov oaktsamhet som ligger mycket nära ett uppsåtligt handlande. I annat fall ska normalt 25 000 kr lämnas i ersättning för sveda och värk.

Ibland uppkommer frågan om en nära anhörig till en person som har skadats svårt till följd av brott har rätt till ersättning för sveda och värk. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2006 s. 181 förklarat att det kan finnas en sådan rätt. Målet gällde en ung man som utsatts för ett dråpförsök. Gärningspersonen hade tilldelat honom ett kraftigt slag med ett metallrör i huvudet som medfört hjärnblödning, brott på skallbenet och allvarliga hjärnskador. Den unge mannen var i ett livshotande tillstånd under åtminstone 14 dagar och var medvetslös under den tiden. Hans mamma fick kännedom om skadorna i nära anslutning till att de uppkom. Högsta domstolen prövade om hon hade rätt till skadestånd för de psykiska besvär som hon fått till följd av brottet. Domstolen biföll hennes begäran om ersättning för sveda och värk. Ett belopp om 10 000 kr ansågs rimligt vid psykiska besvär som uppkommit då en nära anhörig genom uppsåtligt våld tillfogats skador som varit livshotande under inte obetydlig tid.

VÅRDNADSHAVARES SKADESTÅNDSANSVAR

Vårdnadshavare har enligt 3 kap. 5 § skadeståndslagen ett skadeståndsansvar för skador som deras barn orsakar genom brott. Ansvaret gäller saksador, personskador och kränkning. Skadeståndsansvaret är begränsat till en femtedel av det prisbasbelopp som gäller vid tiden för skadan. Detta innebär att den som har utsatts för brott av en person under 18 år kan rikta skadeståndskrav mot både skadevållaren och dennes vårdnadshavare. En exekutionstitel även mot vårdnadshavarna innebär ofta att den skadelidande har bättre förutsättningar att få skadeståndet betalt och kan också öka möjligheten att få brottsskadeersättning. Anledningen till att rätten till brottsskadeersättning kan påverkas är att den är subsidiär till annan ersättning och lämnas alltså inte om skadan kan ersättas genom skadestånd. Om talan mot vårdnadshavarna inte förts och dessa kan antas ha betalningsförmåga kan brottsskadeersättning inte lämnas för den del som vårdnadshavarna har att ansvara för. Brottsoffermyndigheten hänvisar i dessa fall den skadelidande till att föra talan mot vårdnadshavarna innan brottsskadeersättning kan komma ifråga.

I undantagsfall kan vårdnadshavarnas skadeståndsansvar jämkas, om ett sådant ansvar skulle anses uppenbart oskäligt. Exempel på en sådan situation kan vara när barnet är omhändertaget med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Vårdnadshavares skadeståndsansvar gäller för skador som inträffat efter den 1 september 2010.

SÄRSKILT OM BROTTSSKADEERSÄTTNING

Förutsättningar för brottsskadeersättning

Brottsskadeersättning kan lämnas för personskada, kränkning, sak- och ren förmögenhetsskada samt till barn som bevittnat brott mellan närstående, utifrån de förutsättningar som anges i brottsskadelagen.

En grundläggande förutsättning för brottsskadeersättning är att sökanden har skadats till följd av brott. Om gärningspersonen är känd krävs i princip en fällande dom, ett godkänt strafföreläggande eller ett beslut om åtalsunderlåtelse. I vissa fall har det, trots att gärningspersonen är känd, inte gjorts någon prövning av ansvaret i det straffrättsliga förfarandet. Det kan handla om att gärningspersonen har avlidit, lämnat landet eller är under 15 år. För att brottsskadeersättning ska kunna lämnas krävs då att den misstänkte har erkänt under polisutredningen eller att det på annat sätt klart framgår att denne har begått brottet. Om gärningspersonen är okänd krävs att det är övervägande sannolikt att sökanden har blivit skadad genom brott. Denna bedömning görs utifrån polisens utredningsmaterial, medicinsk dokumentation samt uppgifter som sökanden har lämnat till Brottsoffermyndigheten.

Brottsskadeersättning kan bara lämnas om skadan inte ersätts på annat sätt, t.ex. genom skadestånd från gärningspersonen eller via försäkring. Genom Kronofogdens utredning av gärningspersonens ekonomiska situation ska det framgå att denne saknar medel och tillgångar för att betala skadeståndet. I fall där skadevällaren är under 18 år när brottet begicks, ska också dennes vårdnadshavare sakna betalningsförmåga.

I fall där en domstol har dömt flera personer att solidariskt betala ett skadestånd, förekommer att en av dem vill ingå ett avtal med den skadelidande som innebär att denne betalar "sin del" av skadeståndet mot att den skadelidande avstår från ytterligare krav. Det är viktigt att vara

medveten om att en sådan överenskommelse kan begränsa möjligheten till brottsskadeersättning.

Om sökanden fått viss betalning från gärningspersonen eller försäkringsersättning utbetald, avräknas detta från brottsskadeersättningen.

Brottsskadeersättningen bestäms enligt skadeståndsrättsliga principer. När det gäller ersättning för personskada använder Brottsoffermyndigheten, liksom domstolarna, Trafikskadenämndens hjälptabeller vid fastställande av ersättning för sveda och värk, lyte och men samt särskilda olägenheter. Ersättningen för kränkning bestäms utifrån skadeståndsrättslig praxis. Om en domstol efter sakprövning har dömt ut ett skadestånd för kränkning, kan Brottsoffermyndigheten inte besluta om en lägre ersättning i den delen. Regelverket i brottsskadelagen gör att brottsskadeersättningen i vissa fall ändå kan bli lägre än det utdömda skadeståndet. Som exempel kan nämnas reglerna om avräkning av försäkringsersättning eller grundavdrag samt jämkning. Den utbetalda brottsskadeersättningen kan även bli högre än utdömt skadestånd. Anledningen till det kan vara att det tillkommit nya omständigheter efter domen som medför en annan bedömning, eller att sökanden har ytterligare yrkanden hos Brottsoffermyndigheten som inte prövats av domstol.

Nämnden för brottsskadeersättning

De flesta brottsskadeärenden avgörs av en beslutsfattande jurist, ofta med erfarenhet av domstolsarbete. Vissa ärenden avgörs av Nämnden för brottsskadeersättning. Det gäller framför allt ärenden som är av principiell betydelse eller annars av större vikt. Nämnden har år 2016 följande ordinarie sammansättning: justitierådet Ann-Christine Lindeblad (ordförande), chefsrådmannen Anders Dereborg (vice ordförande), hovrättspresidenten Erik Brattgård (vice ordförande), professorn i civilrätt Märten Schultz, riksdagsledamoten Sanne Lennström och, till och med den 11 oktober 2016, riksdagsledamoten Pia Hallström. Nämnden sammanträder vanligtvis tre till fem gånger per år. Vid vissa sammanträden behandlas ärenden under ett tema, exempelvis kränkingsersättning vid en viss typ av brott eller någon annan skadeståndsrättslig fråga av speciellt slag.

Brottsskadeersättning till barn som bevittnat brott

Ett barn som har bevittnat, dvs. sett eller hört, ett brott som varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos barnet i förhållande till en närstående person har rätt till brottsskadeersättning (9 § brottsskadelagen). Lagstiftaren har ansett att staten har ett speciellt ersättningsansvar för barn som bevittnat allvarliga brott mot en närstående. Detta trots att barnet inte kan få skadestånd från förövaren. Det som framförallt avses är att barnet bevittnar våld och hot i en nära relation, t.ex. när ena föräldern blir slagen av den andra föräldern. För att ersättning ska kunna lämnas krävs att det av dokumentationen i ärendet, t.ex. dom eller polisutredning, framgår att barnet har sett eller hört den brottsliga gärningen. Brottsoffermyndigheten har lämnat brottsskadeersättning av detta slag med belopp mellan 5 000 och 60 000 kr.

Sakskador och rena förmögenhetsskador

Brottsskadeersättning för sak- och rena förmögenhetsskador lämnas bara i undantagsfall. Sådan ersättning kan lämnas om gärningspersonen vid tiden för brottet var intagen, på rymmen eller på permission från kriminalvårdsanstalt, från vissa statliga behandlingshem eller var häktad (6 § brottsskadelagen). Typiska s.k. rymningsbrott är tillgrepp av bilar eller andra fortkaffningsmedel samt inbrott i bensinstationer, kiosker och fritidshus. Den brottsskadeersättning som lämnas i dessa fall avser i de flesta fall bara självrisk på försäkringen och vissa poster som inte täcks av sedvanliga försäkringar, såsom stilleståndsersättning och värdeminskning vid bilstölder. För att ersättning ska kunna lämnas för ren förmögenhetsskada vid rymningsbrott krävs dessutom att det finns särskilda skäl (7 § brottsskadelagen). Sådana skäl kan finnas t.ex. om brottet har förövats mot arbetsgivare, fosterföräldrar, övervakare eller andra som står i liknande förhållande till gärningspersonen.

Även i andra fall än som anges i 6 och 7 §§ brottsskadelagen kan brottsskadeersättning betalas för sakskada och ren förmögenhetsskada om den skadades möjligheter att försörja sig allvarligt har försvårats genom skadan eller ersättningen annars framstår som särskilt angelägen (8 § brottsskadelagen). Exempel på ett sådant s.k. ömmandefall kan vara

när den skadelidande genom ett förmögenhetsbrott har blivit av med en stor summa pengar och det på grund av dennes utsatthet eller andra förhållanden föreligger särskilda omständigheter. Ett annat exempel är när någon under falska förespeglningar tränger sig på hos en åldring och tillgriper dennes alla besparingar.

Europeisk brottsskadeersättning

Brottsoffermyndigheten hanterar också ansökningar om s.k. europeisk brottsskadeersättning. Tanken är att EU-medborgare ska tillförsäkras ersättning för skada i anledning av uppsåtliga våldsbrott från den medlemsstat där brottet begicks, och då kunna ansöka om ersättning i det land där de är bosatta. En person som bor i Sverige och har drabbats av brott under besök i ett annat land i Europeiska unionen kan alltså söka ersättning hos Brottsoffermyndigheten som sedan förmedlar ärendet till den aktuella medlemsstaten. För att ärendet ska behandlas som en ansökan om europeisk brottsskadeersättning krävs dock att sökanden uttryckligen begär det (35–37 §§ brottsskadelagen). Ersättningsreglerna liksom tolkningen av EU-direktivet som reglerar europeisk brottsskadeersättning varierar mellan medlemsländerna och inte många andra stater inom EU lämnar full ersättning. En skadelidande som är bosatt i Sverige har dock alltid rätt till ersättning enligt svenska regler.

Ärekränkingsbrott

I 2 kap. 3 § skadeståndslagen anges att ersättning lämnas till den som blivit allvarligt kränkt genom brott som innefattat ett angrepp mot dennes person, frihet, frid eller ära. Enligt brottsskadelagens motsvarande kränkingsbestämmelse i 5 § ersätts dock bara angrepp på någons person, frihet och frid. Kränkning av ära kan alltså inte ersättas med stöd av brottsskadelagen. Detta innebär att Brottsoffermyndigheten inte kan lämna ersättning för den kränkning av ära som normalt blir följden av ärekränkingsbrott som förtal och förolämpning. Detsamma gäller för andra brott som anses utgöra angrepp på en persons ära, t.ex. falsk angivelse och falsk tillvitelse.

Nämnden för brottsskadeersättning har dock i ett par avgöranden funnit att vissa fall av grovt förtal även kan innehålla moment av fridskränk-

ning som kan ersättas med stöd av brottsskadelagen. I dessa fall förelåg särskilda omständigheter hänförliga till offret och gärningspersonens relation samt det aktuella materialets karaktär och spridning.⁴

Ersättning för kränkning vid förtalsbrott är ett område där praxis har utvecklats på senare tid. En statlig utredning lämnade i februari 2016 också förslag om bl.a. en ny straffbestämmelse om spridning av integritetskränkande uppgifter och om att rätten till brottsskadeersättning för kränkning ska utvidgas till att även gälla grovt förtal.⁵ Om utredningens förslag leder till lagstiftning kommer det att utöka möjligheterna till brottsskadeersättning för gärningar som idag utgör ärekränkingsbrott.

Livränta

Ersättning för inkomstförlust lämnas med ett belopp som är skillnaden mellan den skadades inkomst efter skadan och den inkomst som hen skulle ha haft om skadan inte hade inträffat. Inkomstförluster ersätts vanligen i efterhand, då det finns verkliga förhållanden att utgå ifrån. När ersättningen är av väsentlig betydelse för den skadades framtida vård eller försörjning ska ersättning lämnas i form av livränta. En sådan ersättning lämnas för varje år med högst tre gånger det prisbasbelopp som gäller då livräntan bestäms (4 och 14 §§ brottsskadelagen). Livräntan värdesäkras enligt lag (1973:213) om ändring av skadeståndslivräntor.

En grundläggande förutsättning för rätt till livränta är att den skadade inte längre står till arbetsmarknadens förfogande. I praktiken innebär det att personen ska ha beviljats sjukersättning. Brottsoffermyndigheten beaktar också den skadades medicinska invaliditet. Ju högre invaliditet, desto större är risken för att den skadade inte kan få en tryggad försörjning genom egen arbetsinkomst. Myndigheten tar även hänsyn till den skadades inkomst före och efter skadan. Ger inkomsten efter skadan inte en tillfredsställande försörjning, vilket anses vara fallet om inkomsten är under fyra och ett halvt prisbasbelopp, lämnas livränta när en jämförelse mellan inkomsterna leder till slutsatsen att livräntan är av väsentlig betydelse för den ekonomiska försörjningen.

4 Brottsoffermyndighetens ärende med dnr 5675/2015, som avser brott som prövats i Högsta domstolens dom i NJA 2015 s. 86, och ärende med dnr 7308/2015.

5 SOU 2016:7. Integritet och straffskydd.

Jämkning

Enligt 12 § brottsskadelagen kan brottsskadeersättningen i vissa fall sättas ned (jämkas) under förutsättning att det är skäligt med hänsyn till att den skadelidande eller, om skadan lett till döden, den avlidne genom sitt uppträdande i samband med brottet eller på annat liknande sätt uppsåtligen eller av oaktsamhet har ökat skaderisken. En vanlig anledning till jämkning är att den skadade har uppträtt provocerande. Det kan vara situationer när den skadelidande har stämt träff med gärningspersonen i syfte att göra upp eller när brottsoffret själv är den som inlett våldsutövningen eller på annat sätt provocerat fram brottet. Om det våld som utövats står i uppenbart orimlig proportion till provokationen kan dock Brottsoffermyndigheten sätta ned ersättningen till hälften eller helt avstå från att jämka. Jämkning kan också ske vid uppgörelser i kriminella kretsar och i samband med narkotikabrottslighet eller när den skadade har brukat narkotika tillsammans med andra.

Brottskadelagens jämkningsbestämmelse är mer ingripande än skadeståndslagens motsvarande jämkningsregel i 6 kap. 1 §, och innebär att brottsskadeersättningen kan jämkas även om beteendet inte skulle leda till någon jämkning enligt skadeståndsrättsliga regler.

Ersättning för biträdes- och utredningskostnader

Som huvudregel gäller att sökanden själv ska betala sina biträdes- och utredningskostnader. Det beror på att Brottsoffermyndigheten har ett eget ansvar för att utredningen i varje ärende ska bli fullständig och att den skadade därför normalt anses sakna behov av biträde. Om det finns särskilda skäl med hänsyn till sökandens ekonomiska förhållanden och övriga omständigheter, kan Brottsoffermyndigheten dock bestämma att sökandens kostnader ska ersättas av allmänna medel (27 § brottsskadelagen). Ombudskostnader ersätts sällan. När så sker gäller det främst i fall där ett skäligt ombudsarvode skulle ta en väsentlig del av brottsskadeersättningen i anspråk. När Brottsoffermyndigheten har begärt viss utredning – vanligen fotografier som visar på ärrbildning eller annat kosmetiskt lyte – lämnas i regel ersättning för kostnaderna.

Kvittning

Det förekommer att den person som ansöker om brottsskadeersättning har en skuld till Brottsoffermyndigheten på grund av brott som denne själv begått. I en sådan situation ska brottsskadeersättningen som huvudregel minskas med ett belopp som motsvarar skuldens storlek (34 § brottsskadelagen). I vissa undantagsfall kan Brottsoffermyndigheten helt eller delvis avstå från att kvitta. Så kan vara fallet om ersättningen bedöms vara socialt angelägen, t.ex. om brottsskadeersättningen avser kostnader för tandvård.

Ansökningstid och preskription

Brottsskadelagens regler om ansökningstid innebär att när brottet medfört att en förundersökning har inletts, ska en ansökan om brottsskadeersättning göras inom tre år från det att förfarandet hos polis, åklagare och domstol har avslutats. När en förundersökning inte har inletts ska ansökan göras inom tre år från brottet. Om brott har begåtts mot ett barn, eller om ett barn har bevittnat brott, får barnet göra en ansökan om ersättning fram tills hen fyller 21 år. Om det finns synnerliga skäl ska Brottsoffermyndigheten pröva en ansökan även om den har kommit in för sent (15 § brottsskadelagen). För att det ska finnas synnerliga skäl bör det vara orimligt eller stötande att kräva att sökanden skulle ha gjort sin ansökan i rätt tid. Tillämpning av regeln torde bli aktuell främst i fall där sökanden av något skäl inte själv kunnat råda över sin situation och därför inte kunnat komma in med en ansökan innan tiden har gått ut. Att sökanden inte känt till systemet med brottsskadeersättning är i sig inte ett synnerligt skäl.

För rätten till brottsskadeersättning gäller samma preskriptionstid som för en fordran på skadestånd i anledning av brott (19 § brottsskadelagen). Detta innebär att om ett krav är skadeståndsrättsligt preskriberat gäller detsamma för rätten till brottsskadeersättning. Preskriptionen kan avbrytas genom att brottsoffret framställer krav på skadestånd, försäkringsersättning eller brottsskadeersättning (20 § brottsskadelagen). Även i detta avseende finns ett undantag för barn vars anspråk på brottsskadeersättning preskriberas tidigast den dag hen fyller 21 år.

Beloppsgränser

I 14 § brottsskadelagen anges vissa beloppsgränser för utbetalning av brottsskadeersättning. Brottsskadeersättning för personskada som lämnas i form av engångsbelopp lämnas med maximalt 20 gånger det prisbasbelopp som gäller det året när ersättningen bestäms. Vid sakskada och ren förmögenhetsskada är motsvarande beloppsgräns 10 prisbasbelopp. För brottsskadeersättning för kränkning finns ingen beloppsgräns.

Grundavdrag och ränta

Från den beviljade brottsskadeersättningen gör Brottsoffermyndigheten ett grundavdrag (13 § brottsskadelagen). Det uppgår för närvarande till 1 500 kr. Myndigheten ska i vissa fall avstå från avdrag, t.ex. vid ersättning till barn som har bevittnat brott.

Det förekommer att en sökande som fått skadestånd jämte ränta utdömt i domstol begär brottsskadeersättning även för räntan. Ersättning för upplupen ränta kan dock inte lämnas eftersom bestämmelserna i 1975 års räntelag inte är tillämpliga på ersättning enligt brottsskadelagen.

SEXUALBROTT MOT VUXNA

Våldtäkt

Schablonersättningen för kränkning vid våldtäkt mot vuxna uppgår sedan 2013 till 100 000 kr. Högre ersättning kan komma ifråga om det finns försvårande omständigheter, t.ex. om brottet har begåtts av flera personer, om det varit ett mycket utdraget förlopp eller innefattat särskilt kränkande inslag eller omfattande våld.

1. 100 000 kr

En kvinna tvingades till samlag av en man i ett skogsområde. Mannen utnyttjade att kvinnan befann sig i en särskilt utsatt situation och genomförde ett vaginalt samlag med henne mot hennes vilja. Hovrätten dömde mannen för våldtäkt och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning med 100 000 kr. Kvinnan fick brottsskadeersättning för kränkning med samma belopp.

2. 125 000 kr

En kvinna våldtogs av två män som båda förde in sina fingrar i hennes underliv. Hovrätten dömde männen för våldtäkt och att solidariskt betala skadestånd med 125 000 kr för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

3. 125 000 kr

En kvinna utsattes för våldtäkt i bostaden av sin sambo. Mannen grep-pade tag om kvinnan, kastade ned henne på golvet och drog henne över golvet. Han satte sig därefter grensle över kvinnans hals och bröstorg, drog henne i håret, vred om hennes arm samt tryckte med sin tumme mot hennes hals och hotade att skada eller döda henne. Detta skeende pågick i ca 30 minuter. Därefter tog mannen flera stryptag på kvinnan, drog henne i håret, tryckte ned hennes bröstorg mot sitt knä och hotade på nytt att hon skulle skadas eller dödas. Han drog av hennes trosor

och tryckte upprepade gånger in sina fingrar i hennes slida. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning med 125 000 kr. Domstolen tog hänsyn till att angreppet skett i kvinnans hem, att händelseförloppet varit tämligen utdraget samt att mannen utsatt kvinnan för ett flertal strypgrepp trots kännedom om hennes astmabesvär. Hon fick brottskadeersättning med det utdömda beloppet.

4. 150 000 kr

En kvinna utsattes för grov våldtäkt av en man genom att han med våld tilltvungade sig vaginalt och analt samlag. Våldet bestod i att mannen band fast kvinnans händer och fötter så att hon inte kunde komma loss, tejpade för hennes mun och näsa samt stack henne flera gånger med en blodig kanyl. Brottet bedömdes som grovt med hänsyn till att mannen bundit fast kvinnan och därigenom frihetsberövat henne och helt berövat henne möjligheten att värja sig mot de sexuella övergrepp som han sedan utsatt henne för. Dessutom hade hela händelseförloppet pågått under lång tid, från tidig kväll till morgonen därpå. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 150 000 kr för kränkning. Hovrätten skärpte straffet till fängelse i fem år. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med det utdömda beloppet.

5. 150 000 kr

En kvinna utsattes för grov våldtäkt av två män. De tog tag i henne och utdelade ett hårt slag mot hennes ansikte. De tvingade i väg henne till en mer undanskymd plats där de tvingade i henne både alkohol och narkotika. Männen tvingade därefter till sig upprepade vaginala samlag. En av dem tvingade även kvinnan till ett analt samlag. Hovrätten dömde männen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan. Straffvärdet bestämdes till fängelse i fem år. Med beaktande av att kvinnan utsatts för grov våldtäkt av två män under ett långt och utdraget förlopp beviljades hon brottskadeersättning för kränkning med 150 000 kr.

6. 250 000 kr

En kvinna våldtogs analt av sin man vid sju tillfällen under fyra års tid. Tingsrätten dömde mannen för våldtäkterna och att betala skadestånd till kvinnan för bl.a. kränkning. Med hänsyn till den höjda schabloner-

sättningen för kränkning vid våldtäkt mot en vuxen person och med beaktande av att kvinnan utsatts för sju våldtäkter, fick hon brottsskadeersättning för kränkning med 250 000 kr.

Mindre grov våldtäkt

7. 75 000 kr

En kvinna utsattes för våldtäkt av en man genom att han inledde ett samlag med henne när hon sov. Tingsrätten bedömde brottet som mindre grovt med motiveringen att mannen avbröt sitt handlande då kvinnan vaknade samt att förloppet hade varit snabbt. Mannen dömdes att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Mot bakgrund av den höjda schablonersättningen vid våldtäkt bestämde Brottsoffermyndigheten brottsskadeersättningen för kränkning till 75 000 kr.

Försök till våldtäkt

Med utgångspunkt i att den schablonmässiga ersättningen för kränkning vid våldtäkt är 100 000 kr, lämnas normalt ersättning med halva beloppet vid försöksbrott. Omständigheterna i varje enskilt fall kan dock motivera både lägre och högre ersättning.

8. 30 000 kr

En kvinna promenerade i en gångtunnel när en man kom i kapp henne och tacklade henne mot väggen. Mannen la sin hand över kvinnans mun och försökte slita av henne byxorna. När kvinnan gjorde motstånd gav han henne ett slag över kinden med öppen hand. Kvinnan slet sig loss och sprang ut från tunneln. Ingen person kunde bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten fann det övervägande sannolikt att mannen haft uppsåt att försöka våldta kvinnan. Hon fick brottsskadeersättning med 30 000 kr.

9. 50 000 kr

En kvinna var ute och promenerade när en man tog tag om hennes hals och drog in henne på en villatomt. Han slängde ned henne på marken och la sig ovanpå henne och höll fast henne. Han uppmanade henne att vara tyst, kysste och slickade henne på halsen, tog tag i hennes käkparti,

vred hennes huvud och förde in sin tunga i hennes mun. Mannen knäppte upp hennes byxor, drog ned dragkedjan och tog ett grepp runt hennes könsorgan samtidigt som han uttalade att han skulle våldta henne. Hovrätten dömde mannen för försök till våldtäkt och att betala skadestånd till kvinnan med 50 000 kr för kränkning. Hon fick brotts-skadeersättning med samma belopp.

Sexuellt tvång

10. 50 000 kr

En kvinna överfölls av en man som knuffade omkull henne varefter han la sig på henne, tryckte ned henne mot marken och slickade henne i ansiktet samt tog henne våldsamt på bröstet och underlivet. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt tvång och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade kvinnan brotts-skadeersättning för kränkning med 50 000 kr.

Sexuellt ofredande

11. Ingen ersättning

En kvinna fick sex sms med sexuella anspelningar från en okänd person. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten fann inte visat att kvinnan utsatts för en sådan allvarlig kränkning av den personliga integriteten att ersättning kunde lämnas.

12. Ingen ersättning

En kvinna stod i köket när en bil stannade utanför fönstret. En ung man klev ut, drog ned sina kalsonger och viftade med sitt könsorgan mot hennes håll. Mannen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten fann inte visat att kvinnan utsatts för en sådan allvarlig kränkning av den personliga integriteten att ersättning kunde lämnas.

13. 5 000 kr

En kvinna ofredades sexuellt av en man genom att denne via sms och mms skickade meddelanden med sexuellt innehåll till henne, liksom en film där han onanerade. Gärningarna inträffade under två dagar. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till

kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

14. 5 000 kr

En kvinna utsattes för sexuellt ofredande av en man när de befann sig i en tunnelbanevagn. Mannen vände sig mot henne, tog fram sitt könsorgan och onanerade inför henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

15. 5 000 kr

En kvinnlig expedit ofredades sexuellt av en manlig kund. Han tog med sin ena hand på hennes bröst. När kvinnan backade undan tog sig mannen runt kassan och tryckte upp henne mot väggen. Han lämnade sedan butiken. Ingen har kunnat bindas till brottet. Kvinnan fick brottsskadeersättning för kränkning med 5 000 kr.

16. 7 000 kr

En kvinna ofredades sexuellt av en man som tog på hennes stjärt, bröst och kön utanpå kläderna. Han tog sedan fram sin penis och började onanera i hennes närvaro. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 7 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav henne brottsskadeersättning med samma belopp.

17. 7 000 kr

En kvinna ofredades sexuellt av en man vid flera tillfällen under en månads tid. Han befann sig på sin balkong där han blottade sig och onanerade inför henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 7 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

18. 10 000 kr

En man var på väg till sitt arbete då han mötte en annan man som blottade sig för honom. Blottaren kom sedan fram till mannen och drog sin ena hand över hans ansikte så att sperma hamnade i ansiktet. Ingen har kunnat bindas till brottet. Den drabbade mannen fick brottsskadeersättning för kränkning med 10 000 kr.

19. 10 000 kr

En kvinna ofredades sexuellt av en taxichaufför när hon satt bredvid honom i bilen. Han rörde vid hennes lår utanpå byxorna och onanerade. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon beviljades brottsskadeersättning med samma belopp.

20. 10 000 kr

En kvinna befann sig på en restaurang. En man förde in sin ena hand under hennes kjol och berörde hennes underliv. Det medförde smärta och blånader. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt ofredande och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens domslut. Brottsskadeersättning lämnades med det utdömda beloppet.

21. 15 000 kr

En kvinna utsattes för sexuellt ofredande av en man. Mannen fällde ned henne på marken, satte sig på henne och höll fast henne varefter han rörde sitt underliv mot hennes ansikte. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

22. 20 000 kr

En kvinna ofredades sexuellt av en massör som under en massage-behandling upprepade gånger vidrörde hennes underliv samt smekte hennes bröst. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

23. 30 000 kr

En kvinna ofredades sexuellt av en sjukgymnast som under behandling på sin klinik stack in ett finger i hennes slida. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 30 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde domen. Brottsoffermyndigheten beslutade att ge kvinnan brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

Sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning

24. 10 000 kr

En kvinna arbetade som personlig assistent åt en man. Han förmådde henne vid tre tillfällen att massera hans penis. Vid ett av dessa förmådde han henne också att sätta sig grensle över hans underliv och röra sig samt utföra mun-mot-mun-metoden på honom. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

25. 20 000 kr

En kvinna arbetade som personlig assistent åt en man. Han förmådde henne under fyra månaders tid att vid flera tillfällen sätta sig grensle över hans underliv och röra på höfterna i gnuggande rörelser samt gnida sig mot honom. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning och att betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kr för kränkning. Brottsskadeersättning utgick med samma belopp.

26. 40 000 kr

En kvinna utnyttjades sexuellt under ca två år av en man som var målarmästare och handledare för henne. Vid flera tillfällen berörde mannen hennes kropp utanpå kläderna, drog upp tröjan och knäppte upp hennes bh samt smekte hennes överkropp och bröst innanför kläderna. Vid ett antal tillfällen drog han även ned hennes byxor och smekte hennes lår och stjärt samt berörde henne upp mot underlivet och över det. Åklagaren väckte åtal mot mannen som dock avled innan huvudförhandlingen. För den allvarliga kränkning av kvinnans personliga integritet som brottet inneburit hade hon rätt till brottsskadeersättning med 40 000 kr.

Samlag med avkomling

Det finns få domstolsavgöranden avseende samlag med avkomling och det är svårt att urskilja någon fastslagen praxis på området. Brottsoffermyndigheten har endast haft enstaka ärenden rörande detta brott och nedanstående referat bör därför bara ses som ett exempel där myndigheten har lämnat ersättning.

27. 50 000 kr

En 18-årig kvinnas biologiska pappa hade oralt och vaginalt samlag med henne. Han använde även en dildo på henne. Hovrätten dömde mannen för samlag med avkomling och att betala skadestånd med bl.a. 50 000 kr för kränkning. Brottskadeersättning utgick med samma belopp.

MÄNNISKOHANDEL

28. 75 000 kr

En man från Ukraina, som saknade armar, framtogs sina identitetshandlingar och proteser. Han fördes till Sverige och sattes att tigga under en stor del av dygnet medan han bevakades av andra personer. Hovrätten dömde två gärningspersoner för bl.a. människorov och människohandel samt förpliktade dem att solidariskt betala skadestånd till mannen för kränkning. Brottsoffermyndigheten tillerkände honom brottskadeersättning för kränkning med 75 000 kr med följande motivering. Efter ankomsten till Sverige har mannen varit föremål för ett synnerligen hänsynslöst utnyttjande. Han har bl.a. berövats möjligheten att själv kunna tillgodose sådana grundläggande behov som att äta, dricka och gå på toaletten. Den som utsatts för människohandel för sexuella ändamål är generellt sett kränkt i en högre grad än den som utsatts för människohandel för tvångsarbete. I mannens fall är dock kränkningen av hans personliga integritet och människovärde så djupgående att den motiverar en förhållandevis hög ersättning. Denna bestäms till 75 000 kr.

29. 100 000 kr

En 25-årig kvinna från Rumänien förmåddes genom vilseledande att åka till Sverige. Hon hade utlovats arbete som hembiträde, men syftet med hennes vistelse var att utnyttja henne för tillfälliga sexuella förbindelser. Hon möttes av två personer som, efter att ha tagit hennes pass, under omkring en månads tid tvingade henne att ha samlag med fyra olika män. Kvinnan fördes sedan till Danmark där hon lyckades fly. Hovrätten dömde två personer för människohandel för sexuella ändamål. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan hade rätt till brottskadeersättning för kränkning med 100 000 kr.

30. 200 000 kr

En 18-årig kvinna tvingades av en annan kvinna att resa från Nigeria via Danmark till Sverige i syfte att prostituera sig. Kvinnan förmådde henne att underkasta sig ett lydnads- och skuldförhållande till henne genom en

religiös ed. Kvinnan ordnade transporter, försedde henne med resehandlingar och lät henne bo i sin bostad. Kvinnan instruerade henne i hur arbetet skulle utföras, skaffade kunder genom att lägga ut annonser på internet, övervakade hennes arbete och kontrollerade hur mycket pengar hon tjänade. Kvinnan utnyttjade att den yngre kvinnan stod i ett lydnads- och skuldförhållande till henne samt att hon på grund av vistelsen i ett främmande land utan några pengar befann sig i en utsatt och sårbar situation samt i beroendeställning till kvinnan. Kvinnans syster tog emot pengar från prostitutionen som hon gav till kvinnan. Även kvinnans make var inblandad i prostitutionsverksamheten. Brottsligheten pågick i fyra och en halv månad. Hovrätten dömde kvinnan för människohandel samt system och maken för medhjälp därtill. Skadeståndet för kränkning bestämdes till 200 00 kr. Det fanns enligt domstolen skäl att dra paralleller till våldtäktsbrott. Omständigheterna att målsäganden var ung och hade transporterats till ett främmande land och tvingats till prostitution utgjorde en avsevärd kränkning. Tvånget och den tid som prostitutionen pågått samt frihetsinskränkningens längd påverkade också kränkningens storlek. För den utomordentligt allvarliga kränkning av kvinnans personliga integritet som brottsligheten inneburit fann Brottsoffermyndigheten, i likhet med hovrätten, att hon skulle tillerkännas ersättning med 200 000 kr.

31. 250 000 kr

En 20-årig nigeriansk kvinna utsattes för en likartad brottslighet som 18-åringen i det föregående referatet men under en längre tid, nämligen ett år och fyra månader. Med samma motivering som framgår av referatet ovan tillerkände hovrätten kvinnan skadestånd för kränkning med 250 000 kr. Brottsoffermyndigheten beviljade henne brotts-skadeersättning för kränkning med samma belopp och beaktade då särskilt brottstidens längd.

SEXUALBROTT MOT BARN

Våldtäkt mot barn

Brottsoffermyndigheten tillämpar sedan februari 2013 ett schablonbelopp på 100 000 kr vid våldtäkt mot barn, som inte inneburit annat våld eller tvång än det som ligger i att brottet riktas mot ett barn. Ersättning för kränkning kan lämnas med ett högre belopp om det finns försvårande omständigheter. Om det har förekommit mer uttalat våld eller tvång i samband med brottet ska ersättning för kränkning normalt lämnas med 125 000 kr. Vid ytterligare försvårande omständigheter ska ersättning kunna beviljas med ännu högre belopp.

32. 100 000 kr

En 13-årig flicka utsattes för våldtäkt mot barn av en 18-årig man som hon var bekant med. Mannen genomförde ett samlag med flickan när hon sov. Mannen dömdes för brottet och att betala skadestånd till flickan med 100 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning för kränkning med det utdömda beloppet.

33. 110 000 kr

En flickas styvpappa utsatte henne för våldtäkt mot barn när hon var 11 år. Brottet bestod i att mannen förmådde flickan att utföra ett oralt samlag på honom samt utsatte henne för ett oralt samlag genom att han slickade henne i underlivet. Mannen dömdes för brottet och att betala skadestånd till flickan för bl.a. kränkning. Med hänsyn till flickans ringa ålder och att hon utsatts för brott av sin styvpappa i den gemensamma bostaden bestämdes brottsskadeersättningen för kränkning till 110 000 kr.

34. 125 000 kr

En flicka som var 12–13 år tvingades under ett års tid att ha fyra samlag med en man som var 16–18 år. Vid det sista tillfället hotade han att lägga ut nakenbilder på henne på internet om hon inte hade samlag med

honom. Tingsrätten dömde honom för våldtäkt mot barn och att betala skadestånd till flickan för kränkning. Brottsoffermyndigheten gjorde följande överväganden. I det nu aktuella ärendet har flickan utsatts för fyra våldtäkter mot barn. Samlagen har skett efter påtryckningar, som bl.a. bestått i hot om att sprida nakenbilder av henne på internet. Vid en samlad bedömning finner Brottsoffermyndigheten att ersättningen i detta fall ska bestämmas till 125 000 kr.

35. 125 000 kr

En 14-årig pojke utsattes för våldtäkt mot barn av en man. Mannen berörde pojkens könsorgan varvid pojken ropade på hjälp. Mannen tog då ett grepp med handen runt pojkens mun och täppte till den, drog ned honom på golvet och höll fast honom. När pojken senare satte sig upp, blockerade mannen vägen och förde sitt könsorgan mot och in i pojkens mun. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till pojken för kränkning. För den synnerligen allvarliga kränkning av pojkens personliga integritet som brottet inneburit fick han brottsskadeersättning med 125 000 kr.

36. 150 000 kr

En 5-årig pojke utsattes för våldtäkt mot barn av en man vid två tillfällen. Mannen dömdes för brotten och att betala skadestånd till pojken med 150 000 kr för kränkning. Pojken fick brottsskadeersättning för kränkning med det utdömda beloppet.

37. 200 000 kr

En flicka som var 13-15 år utsattes för våldtäkt mot barn och sexuellt övergrepp mot barn av sin pappa under ca ett års tid. Vid i vart fall fem tillfällen förde pappan in sina fingrar i hennes underliv och snurrade runt dem. Vid flera av dessa tillfällen onanerade han. Han begick sexuella övergrepp mot flickan vid minst 15 tillfällen. Vid ett tillfälle låg han naken över henne och berörde henne med sin penis och vid ett annat tillfälle försökte han föra in en dildo i hennes underliv. Utöver detta berörde han vid upprepade tillfällen hennes bröst och underliv. Hovrätten dömde honom för brotten till fängelse i tre och ett halvt år och att betala skadestånd till flickan för kränkning. Med beaktande av samtliga omständigheter kring brotten och aktuell skadeståndsrättslig praxis bestämde Brottsoffermyndigheten ersättningen för kränkning till 200 000 kr.

38. 200 000 kr

En 8-årig flicka utsattes för fyra fall av våldtäkt mot barn och ett fall av sexuellt ofredande under ett års tid. En man dömdes för brotten och att betala skadestånd till flickan med 200 000 kr för kränkning. Straffvärdet för gärningarna var fyra års fängelse. Flickan fick brottsskadeersättning för kränkning med det utdömda beloppet.

Grov våldtäkt mot barn

39. 250 000 kr

En flicka, som under aktuell tid var 7–10 år, utnyttjades sexuellt av en man som hennes mamma hade ett förhållande med. Det skedde vid ett mycket stort antal tillfällen och bestod i att han tilltvungade sig samlag samt sexuella handlingar som är jämförliga med samlag. Tingsrätten dömde mannen för grov våldtäkt mot barn och grovt sexuellt utnyttjande av underårig samt att betala skadestånd till flickan med bl.a. 250 000 kr för kränkning. Domen fastställdes av hovrätten. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med det utdömda beloppet.

40. 300 000 kr

En flicka utsattes för grov våldtäkt av sin pappa som vid flera tillfällen under ca två och ett halvt år genomförde samlag med henne. Flickan var 3-5 år vid tiden för gärningarna. Hovrätten dömde pappan för brottet och att betala skadestånd till flickan med 300 000 kr för kränkning. Straffvärdet bedömdes till fem och ett halvt års fängelse. Flickan fick brottsskadeersättning för kränkning med det utdömda beloppet.

41. 400 000 kr

En flicka, som var 6–7 år, utsattes för sexuella övergrepp av sin morbror. Under ca ett och ett halvt år genomförde han vid i vart fall ett sjuttioal tillfällen samlag med flickan och sexuella handlingar som var att jämställa med samlag. I stor omfattning skildrade även mannen henne i pornografiska bilder och filmer. Tingsrätten dömde mannen för grov våldtäkt mot barn och grovt barnpornografibrott samt att betala skadestånd till flickan för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till 400 000 kr. Dnr 6400/13.

42. 600 000 kr

En flicka utsattes för grova sexualbrott av sin styvpappa vid uppemot tusen tillfällen under ca nio års tid när hon var 8–17 år. Gärningarna bestod främst i samlag och med samlag jämförliga sexuella handlingar. Hovrätten dömde styvpappan för grov våldtäkt mot barn och grovt sexuellt utnyttjande av underårig samt att betala skadestånd till flickan med 600 000 kr för kränkning. Styvpappan dömdes även för sexualbrott mot flickans syster. Straffvärdet för den samlade brottsligheten motsvarade fängelse i tolv år. Flickan fick brottsskadeersättning för kränkning med det utdömda beloppet.

Sexuellt utnyttjande av barn

Brottsoffermyndigheten tillämpar vissa riktlinjer vid prövningen av rätten till ersättning för kränkning vid denna typ av brottslighet. Hänsyn tas till skillnaden i ålder och mognad mellan barnet och gärningspersonen, barnets ålder och graden av frivillighet. I rättsfallet NJA 2013 s. 569 fann Högsta domstolen att omständigheterna var sådana att en 13-årig flicka inte hade rätt till skadestånd för kränkning vid brottet sexuellt utnyttjande av barn, som hon utsatts för av två 15-åriga pojkar. Högsta domstolen beaktade vid sin bedömning att de sexuella handlingarna varit frivilliga och ömsesidiga samt att åldersskillnaden mellan pojkarna och flickan var förhållandevis ringa.

43. Ingen ersättning

En flicka, som var 13 år och 7–8 månader, hade vid fyra tillfällen samlag med en man som var 20 år. Mannen och flickan lärde känna varandra genom mannens yngre bror. De hade en ömsesidig relation. Samlagen var frivilliga. Tingsrätten uppfattade mannens mognadsgrad som lägre än den faktiska åldern. Den bedömningen fick stöd av uttalanden i en läkarundersökning. Domstolen dömde mannen för sexuellt utnyttjande av barn och att betala skadestånd till flickan för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten avslog flickans ansökan om brottsskadeersättning för kränkning med följande motivering. Mot bakgrund av tingsrättens bedömning om mannens mognadsnivå torde skillnaden i utveckling mellan flickan och mannen inte ha varit så stor. Med beaktande av detta, flickans ålder vid gärningstillfällena samt att samlagen

varit helt frivilliga och ömsesidiga finner Brottsoffermyndigheten inte visat att flickan har utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kan lämnas.

44. Ingen ersättning

En 14-årig flicka utnyttjades sexuellt av en 19-årig man. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt utnyttjande av barn. Domstolen ogillade flickans skadeståndstalan med motiveringen att skillnaden i ålder och utveckling inte var ringa men att de hade haft en ömsesidig relation, att de sexuella handlingarna varit frivilliga och att mannen inte hade utsatt flickan för någon otillbörlig påtryckning. Hon hade således inte utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde beviljas. Brottsoffermyndigheten gjorde inte någon annan bedömning. Hon fick därför ingen brottsskadeersättning.

45. Ingen ersättning

En 18-årig man hade vid ett stort antal tillfällen samlag med en flicka som var nästan 15 år. Domstolarna dömde mannen för sexuellt utnyttjande av barn och att betala skadestånd till flickan för kränkning. Mot bakgrund av att samlagen varit frivilliga och ömsesidiga samt med hänsyn till att flickan snart skulle ha fyllt 15 år, fann Brottsoffermyndigheten att hon inte hade utsatts för en sådan allvarlig kränkning att brottsskadeersättning kunde lämnas.

46. 25 000 kr

En flicka, som var 14 år och 9 månader, utnyttjades sexuellt av en 29-årig man. Han onanerade åt henne samt lät henne onanera åt honom. Det sexuella umgänget var frivilligt och ömsesidigt. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt utnyttjande av barn och att betala skadestånd till flickan med 25 000 kr för kränkning. Med hänsyn främst till den stora ålderskillnaden mellan flickan och mannen, fann Brottsoffermyndigheten att hon hade rätt till ersättning för kränkning. Myndigheten beviljade ersättning med det belopp som tingsrätten dömt ut, dvs. 25 000 kr.

47. 25 000 kr

En 14-årig flicka utnyttjades av en 17-årig pojke som genomförde ett samlag med henne. Hovrätten dömde honom för sexuellt utnyttjande av barn och att betala skadestånd till flickan med 25 000 kr för kränkning.

I skadeståndsdelen uttalade hovrätten att samlaget inte varit fullständig frivilligt och ömsesidigt samt att det hade föregåtts av otillbörliga påtryckningar. Hovrätten fann därför att flickan hade utsatts för en allvarlig kränkning. Brottsoffermyndigheten gjorde samma bedömning och beviljade henne brottsskadeersättning med samma belopp.

48. 50 000 kr

En 14-årig flicka hade vid två tillfällen samlag med en man som var 19 år. Samlagen skedde när hon var hemma hos mannen. Hon drack alkohol som mannen bjöd henne på. Flickan var kraftigt berusad vid båda brottstillfällena. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt utnyttjande av barn och att betala skadestånd till flickan med 50 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade henne brottsskadeersättning med samma belopp.

49. 75 000 kr

En 14-årig flicka utnyttjades sexuellt av en man som hade samlag med henne vid fem tillfällen. Samlagen skedde hemma hos mannen sedan han försett henne med alkohol. Flickan var vid flera av tillfällena kraftigt berusad. Mannen dömdes för sexuellt utnyttjande av barn och att betala skadestånd till flickan med 75 000 kr för kränkning. Flickan fick brottsskadeersättning för kränkning med det utdömda beloppet.

Sexuellt övergrepp mot barn

50. 20 000 kr

En 8-årig pojke utsattes för ett sexuellt övergrepp av en man som för-
måde honom att massera mannens penis. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till pojken med 20 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade pojken brottsskadeersättning med samma belopp.

51. 30 000 kr

En 9-årig pojke utsattes för sexualbrott vid två tillfällen av en ung man genom att denne berörde pojkens könsorgan och onanerade på honom. Mannen dömdes för sexuellt övergrepp mot barn och att betala skadestånd till pojken med 30 000 kr för kränkning. Pojken fick brottsskadeersättning för kränkning med samma belopp.

52. 40 000 kr

En 13-årig flicka utsattes vid ett tillfälle för ett sexuellt övergrepp av sin styvpappa i deras gemensamma bostad. Han drog undan kanten på hennes trosor och slickade på hennes könsorgan i ett par sekunder. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt övergrepp mot barn och att betala skadestånd till flickan med 40 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

53. 40 000 kr

En flicka, som under aktuell tid var 11–13 år, utsattes vid ett stort antal tillfällen under ca ett års tid för sexuella övergrepp av sin pappa. Han smekte hennes könsorgan, duschade med henne samt såg pornografisk film naken i hennes närvaro. Hovrätten dömde mannen för sexuellt övergrepp mot barn och sexuellt ofredande samt att betala skadestånd till flickan med 40 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

54. 50 000 kr

En 6-årig flicka utsattes vid ett tillfälle för ett sexuellt övergrepp av en man som hade en relation med hennes mamma. Övergreppet bestod i att mannen förde in ett finger i flickans slida. Tingsrätten dömde honom för brottet och att betala skadestånd till flickan med 50 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning med samma belopp.

55. 75 000 kr

En 10-årig flicka utsattes för sexualbrott av en man som hennes mamma hade ett förhållande med. Brottsligheten skedde vid tio tillfällen under ca ett halvårs tid genom att mannen berörde flickans könsorgan med sina händer. Mannen dömdes för grovt sexuellt övergrepp mot barn och att betala skadestånd till flickan med 75 000 kr. Straffvärdet var ett och ett halvt års fängelse. Flickan fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

56. 125 000 kr

En flicka, som var 12–13 år, utnyttjades sexuellt av sin styvpappa under ca ett halvårs tid. De sexuella handlingarna, som skedde i den gemensamma bostaden, bestod i att han vid ett tiotal tillfällen lät flickan

onanera åt honom och genom att han 10-15 gånger berörde hennes könsorgan. På grund av en ADHD-problematik var flickan påtagligt omogen i jämförelse med jämnåriga och hon gick i särskoleklass. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt övergrepp mot barn och att betala skadestånd till flickan med bl.a. 125 000 kr för kränkning. Domen fastställdes av hovrätten. Brottsoffermyndigheten instämde i domstolarnas bedömning och beviljade flickan brottsskadeersättning med samma belopp.

57. 150 000 kr

En flicka, som var 7–13 år, utsattes under sex års tid för sexuella övergrepp av sin styvpappa. Vid minst tio tillfällen berörde han med sina fingrar hennes yttre och inre könsdelar. Vid ytterligare ett tillfälle tog han flickans ena hand och la den på sitt blottade könsorgan. Hovrätten dömde mannen för sexuellt övergrepp mot barn och att betala skadestånd till flickan med 150 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning med samma belopp.

Utnyttjande av barn för sexuell posering

58. Ingen ersättning

En 13-årig flicka fick kontakt med en man via en chatsida på internet. Mannen försökte vid flera tillfällen förmå henne att via en webbkamera visa sig i underkläder och med blottade bröst. Han sa flera gånger att han ville ha sex med henne. Tingsrätten dömde mannen för försök till utnyttjande av barn för sexuell posering och sexuellt ofredande samt att betala skadestånd till flickan för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att flickan inte hade rätt till brottsskadeersättning för kränkning med följande motivering. Nämnden för brottsskadeersättning har prövat rätten till ersättning när någon har försökt förmå ett barn att visa sig naken inför en webbkamera och gjort bedömningen att det inte inneburit en sådan allvarlig kränkning av barnets integritet att ersättning kan lämnas. Omständigheterna i detta ärende är inte sådana att det finns skäl att frånga denna praxis. Brottsoffermyndigheten anser inte heller att de sexuella uttalanden som mannen gjort till flickan inneburit en sådan allvarlig kränkning att ersättning kan lämnas.

59. 5 000 kr

En 11-årig flicka förmåddes att posera sexuellt via internet. En man fick henne att visa sina bröst samt visa och beröra sitt underliv framför en webbkamera. Tingsrätten dömde mannen för utnyttjande av barn för sexuell posering och att betala skadestånd för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade flickan brottsskadeersättning med 5 000 kr.

60. 10 000 kr

En 15-årig flicka utsattes för sexualbrott av en man vid i vart fall två tillfällen genom att mannen förmådde flickan att posera via webbkamera när hon onanerade. Mannen gjorde även uttalanden av sexuell innebörd. Hovrätten dömde mannen för grovt sexuellt utnyttjande av barn för sexuell posering och sexuellt ofredande samt att betala skadestånd till flickan med 10 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

61. 20 000 kr

En 12-årig flicka förmåddes under ca tre veckors tid att skicka flera bilder på sig själv av sexuell karaktär till en man, bl.a. ett foto där flickan penetrerade sig själv med fingrarna. Tingsrätten dömde mannen för grovt sexuellt utnyttjande av barn för sexuell posering och att betala skadestånd till flickan med 20 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

62. 25 000 kr

En 14-årig flicka förmåddes av en man att under knappt två månaders tid skicka 50 bilder och fem filmer på sig själv av sexuell karaktär, bl.a. där flickan penetrerat sig själv med sina fingrar och föremål. Tingsrätten dömde mannen för grovt sexuellt utnyttjande av barn för sexuell posering och att betala skadestånd till flickan med 25 000 kr för kränkning. Flickan fick brottsskadeersättning med samma belopp.

63. 30 000 kr

En 15-årig flicka utsattes för sexualbrott av en man under drygt en månads tid. Han förmådde flickan att skicka 30 bilder på sig själv av sexuell karaktär och hotade sedan att lägga ut bilder på henne på internet om hon inte utförde sexuella handlingar, fotograferade detta

och skickade bilderna till honom, vilket hon gjorde. De sexuella handlingarna bestod i att flickan penetrerade sitt underliv med dildos samt hade en dildo i munnen samtidigt som hon särade på sina blygdläppar. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt tvång och grovt sexuellt utnyttjande av barn för sexuell posering och att betala skadestånd till flickan med 30 000 kr för kränkning. Flickan fick brottsskadeersättning med samma belopp.

Köp av sexuell handling av barn

64. Ingen ersättning

En 15-årig flicka satt i en taxibil när den manlige chauffören försökte köpa sexuella tjänster av henne. Tingsrätten dömde mannen för försök till köp av sexuell handling av barn och att betala ett vitsordat skadestånd till flickan för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att hon inte hade utsatts för en sådan allvarlig kränkning att hon hade rätt till ersättning.

65. 10 000 kr

En 15-årig flicka förmåddes av en man vid ett tillfälle att mot betalning ha samlag med mannen. Tingsrätten dömde mannen för köp av sexuell handling av barn och att betala skadestånd till flickan med 10 000 kr för kränkning. Flickan fick brottsskadeersättning för kränkning med det utdömda beloppet.

Sexuellt ofredande

66. Ingen ersättning

En 12-årig flicka fick via internet ett meddelande med sexuellt innehåll från en okänd person. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten ansåg inte att gärningen inneburit en sådan allvarlig kränkning av flickans personliga integritet att ersättning kunde lämnas.

67. 5 000 kr

En 16-årig flicka ofredades sexuellt av sin mammas sambo genom att denne skickade sms och meddelanden via Facebook med sexuellt innehåll. Mannen godkände ett utfärdat strafföreläggande. Flickan fick brottsskadeersättning med 5 000 kr för kränkning.

68. 5 000 kr

En 6-årig pojke ofredades sexuellt av en man genom att denne tog på pojkens könsorgan utanpå byxorna. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till pojken med 5 000 kr för kränkning. Pojken fick brottsskadeersättning med samma belopp.

69. 7 000 kr

En 13-årig flicka ofredades sexuellt av en man genom att han blottade sig för flickan och ställde frågor av sexuell karaktär till henne. Någon gärningsperson har inte gått att binda till brottet. Flickan fick brottsskadeersättning med 7 000 kr.

70. 10 000 kr

En 14-årig flicka utsattes för sexuellt ofredande av en man genom att han la sig bredvid flickan i en säng och tog på hennes mage, bröst och underliv utanpå hennes kläder. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till flickan med 10 000 kr för kränkning. Flickan fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

71. 10 000 kr

En 16-årig flicka ofredades sexuellt av en man. Han skickade ett tjugotal sms med sexuella anspelningar till hennes mobiltelefon samt filmsekvenser och fotografier med sexuellt innehåll. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till flickan med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning med det beloppet.

72. 20 000 kr

En 16-årig flicka ofredades sexuellt av sin kamrats pappa vid sex tillfällen under ett halvår. Mannen tog tag om flickans fot och hand och la dem mot sitt könsorgan, berörde och sög på hennes bröst samt tryckte sitt könsorgan mot hennes bröst och stjärt. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till flickan med 20 000 kr för kränkning. Domen fastställdes av hovrätten. Brottsoffermyndigheten tillerkände flickan brottsskadeersättning för kränkning med samma belopp.

73. 30 000 kr

En 9-årig flicka ofredades sexuellt av en man. Vid flera tillfällen berörde han hennes underliv och förmådde henne att beröra hans könsorgan. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt ofredande och att betala skadestånd till flickan med 30 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning med samma belopp.

74. 50 000 kr

En flicka som var 10–12 år ofredades vid flera tillfällen under två år och åtta månaders tid av en äldre man som stod henne nära. Vid ett tiotal tillfällen kysste mannen flickan. Vid minst fem tillfällen försökte han förmå henne att beröra hans blottade penis genom att han tog tag i hennes hand och förde den mot sin penis varvid flickan vid i vart fall ett tillfälle berörde hans penis. Vid i vart fall ett tillfälle vidrörde mannen flickans underliv. Vid ett tiotal tillfällen spelade mannen och flickan klädpoker tills någon av dem klätt av sig naken. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt ofredande och att betala skadestånd till flickan med 50 000 kr för kränkning. Straffvärdet var ett års fängelse. Flickan fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

Sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning

75. 50 000 kr

En pojke, som vid brottstillfällena var 15–16 år, förmåddes av en manlig lärare att företa och tåla sexuella handlingar i form av bl.a. kyssar, smek och onani. Handlingarna utfördes i skolan samt i mannens bostad och personbil. Hovrätten dömde mannen för sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning och att betala skadestånd till pojken för kränkning. Pojken fick brottsskadeersättning med 50 000 kr.

GROVT KOPPLERI

76. 75 000 kr

En 14-årig flicka förmåddes av två unga kvinnor att ha tillfälliga sexuella förbindelser med män mot ersättning. Detta skedde flera gånger i veckan under några månaders tid. Kvinnorna ordnade kunder, svarade för kontakterna med dem och tog emot betalning. Tingsrätten dömde en av kvinnorna för grovt koppleri eftersom hon hade varit avsevärt mer aktiv och drivande och hennes koppleriverksamhet pågått under avsevärt längre tid och därmed haft betydligt större omfattning än den andra kvinnans verksamhet. Tingsrätten beaktade också att hon, till skillnad från den andra kvinnan, fortsatte koppleriverksamheten även efter att hon fått veta att flickan bara var 14 år. Kvinnorna förpliktades att betala skadestånd till flickan för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten tog hänsyn till flickans ålder, brottslighetens omfattning och att den inneburit ett hänsynslöst utnyttjande av henne. Myndigheten bestämde brottsskadeersättningen för kränkning till 75 000 kr.

BROTT MOT LIV OCH HÄLSA

Försök till mord/dråp

Vid mord- eller dråpförsök lämnas sedan 2013 normalt ersättning för kränkning med 125 000 kr. Högre ersättning kan komma ifråga om det finns försvårande omständigheter, t.ex. om det är ett utdraget förlopp, tortyrliknande inslag eller liknande. Om det brottsliga angreppet inte har medfört några allvarliga skador lämnas ersättning med 100 000 kr.

77. 100 000 kr Ingen personskada

En man försökte döda flera män när de korsade en gata genom att avlossa skott mot dem. En av männen kastade sig ned på marken och träffades inte av någon kula. Hovrätten dömde gärningspersonen för försök till mord och att betala skadestånd till mannen för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottskadeersättningen till 100 000 kr. Myndigheten tog hänsyn till att mannen inte skadades vid skottlossningen.

78. 100 000 kr Lindrig personskada

Vid samma tillfälle som i det föregående referatet träffades en av männen och fick ett brännmärke på ena låret. Hovrätten dömde skytten för försök till mord och att betala skadestånd till mannen för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav honom brottskadeersättning med 100 000 kr. Myndigheten tog hänsyn till att han inte fick några allvarliga skador.

79. 125 000 kr Allvarlig men inte livshotande skada

En man utsattes för försök till mord av en annan man genom att denne tilldelade honom knivhugg i halsen och på kroppen. Skadorna var allvarliga men inte livshotande. Domstolen dömde mannen för brottet och att betala skadestånd för kränkning. Mot bakgrund av att schablonersättningen för kränkning vid försök till mord höjts till 125 000 kr fick mannen brottskadeersättning med detta belopp.

80. 125 000 kr Livshotande skada

En man försökte döda en annan man genom att skjuta i vart fall tre skott med en pistol mot honom. Två av kulorna träffade i mellangärdet och en träffade benet. Skadorna var livshotande. Hovrätten dömde gärningspersonen för försök till mord och att betala skadestånd till mannen för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till normalbeloppet 125 000 kr.

81. 150 000 kr Försvårande omständigheter

En kvinna utsattes för försök till mord av sin före detta make. Mannen högg henne med en kniv i magen och kastade in henne i badrummet där han tog struhtag om hennes hals och högg henne med kniven två gånger i låret. Han band hennes händer och tejpade för hennes mun, högg henne på nytt med kniven i låret samt brände henne med en cigarett och stänkte klorin i hennes ansikte. Under händelseförloppet satte han flera gånger kniven mot hennes hals och lår och uttalade hot om att döda henne och den gemensamma sonen. Övergreppet pågick under ca en timme. Tingsrätten anförde i sina domskäl att mannen noggrant planerat angreppet, att det skett helt utan provokation och genomförts på ett tortyrlikande skett samt att det till viss del skett inför ögonen på den gemensamma sonen. Tingsrätten dömde mannen för försök till mord och olaga frihetsberövande och att betala skadestånd för bl.a. kränkning med 150 000 kr. Domen fastställdes i aktuella delar av hovrätten. Kvinnan fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

Synnerligen grov misshandel

Vid bedömningen av om en misshandel är synnerligen grov ska särskilt beaktas om kroppsskadan är bestående, om gärningen har orsakat synnerligt lidande eller om gärningspersonen har visat synnerlig hänsynslöshet. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2011 s. 89 belyst gränsdragningen mellan grov misshandel och synnerligen grov misshandel. Schablonersättningen för kränkning vid synnerligen grov misshandel är 100 000 kr.

82. 100 000 kr Hugg med svärd

En kvinna misshandlades av sin sambo som tilldelade henne minst tio hugg med ett svärd mot huvudet, ryggen, axlarna, bålen, ena överarmen, ena vaden och ena handflatan. Våldet medförde livshotande sårskador. Högsta domstolen fann att mannen inte haft uppsåt att döda kvinnan och dömde honom för synnerligen grov misshandel. Skadeståndet prövades inte av domstolen. Brottsoffermyndigheten bestämde brottskadeersättningen för kränkning till 100 000 kr.

83. 100 000 kr Slag med golfklubba

En man arbetade som taxichaufför och tog upp fyra personer i bilen. När de kom fram till slutmålet lämnade samtliga bilen utan att betala. Chauffören stannade kvar på platsen och snart kom personerna tillbaka. En av dem hade en golfklubba i handen och slog sönder bilens ena fönster. En annan tilldelade chauffören ett knytnävsslag i ansiktet. Därefter tilldelades han flera slag mot huvudet och kroppen med golfklubban så att han föll till marken. Av våldet drabbades chauffören av flera brott på skallen, blödning utanför den hårda hjärnhinnan, sår och blånader samt hudavskrapningar på huvudet, ryggen och benen. Skallskadorna var livshotande. Hovrätten dömde en av männen för synnerligen grov misshandel och den andre för misshandel av normalgraden. Chauffören tillerkändes skadestånd för kränkning. Vid en bedömning av samtliga omständigheter kring brottet fann Brottsoffermyndigheten att ersättningen för kränkning till chauffören skulle bestämmas till 100 000 kr.

84. 100 000 kr Våld med tillhyggen mot gravid kvinna

En kvinna utsattes för en synnerligen grov misshandel i sin bostad av en närstående man. Han tilldelade henne flera slag med knuten hand och sparkade henne flera gånger, även då hon låg ned. Han slog henne upprepade gånger med tillhyggen i form av ett svärd och en hylla. Han tog ett livshotande struhtag på henne. Han utsatte henne för våld mot nedre delen av magen, stack upp två fingrar i hennes slida och sa något av innebörd att han skulle göra henne illa. Med en syl ristade mannen in ordet hora på hennes axel. Hon utsattes också för dödshot. Under misshandeln sa mannen att han skulle hjälpa henne att göra abort. När hon försökte fly hindrade mannen henne genom att dra henne i håret så att hårtussar lossnade. Av våldet tillfogades kvinnan fler än hundra skador över hela kroppen. Vid bedömningen av hur gärningen

skulle rubriceras tog tingsrätten fasta på att den varit oprovocerad, orsakat ett mycket stort antal skador, riktats mot en närstående fysiskt svagare och gravid kvinna i hennes hem, haft ett utdraget förlopp, varvid hon vid flera tillfällen hindrats från att fly, skett med flera olika tillhyggen, innefattat ett livshotande struhtag, haft förnedrande inslag, innefattat dödshot och orsakat dödsångest samt präglats av en uppenbar likgiltighet inför kvinnans liv och hälsa. Tingsrätten dömde mannen för synnerligen grov misshandel och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav henne brottsskadeersättning med 100 000 kr.

85. 100 000 kr Sex månaders baby

Ett sex månader gammalt barn misshandlades av sin pappa vid i vart fall två tillfällen. Genom upprepat direkt riktat trubbigt våld och upprepade överböjningar av lederna, exempelvis genom kraftiga skakningar av kroppen, tillfogades pojken blåmärken och tolv frakturer på armar och ben, omfattande och livshotande skullskador, blödningar innanför hjässans hårda hinna, blödningar bredvid hjärnhinnan och svullnad av vänster hjärnhalva. Hovrätten dömde pappan dels för misshandel av normalgraden avseende en brottsspricka på vänstra skenbenets övre del och dels för synnerligen grov misshandel. Skadeståndet för kränkning bestämdes till 100 000 kr. Pojken fick brottsskadeersättning med samma belopp.

86. 100 000 kr Avskuren läpp

En kvinna misshandlades av sin make genom att han skar henne med kniv i ansiktet, på armarna och på händerna. Vid gärningen skar mannen bort nästan hela kvinnans underläpp. Brottet inträffade i samband med att kvinnan uttryckt att hon ville skiljas och mannen sa att han skulle skära av hennes läppar så att hon aldrig skulle kunna kyssa någon annan man. Tingsrätten dömde mannen för synnerligen grov misshandel och att betala skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan brottsskadeersättning med 100 000 kr för kränkning.

Övrig misshandel/grov misshandel

Misshandel är en brottsbeteckning som kan innefatta allt från relativt lindrigt våld till våldsutövning av mycket allvarlig karaktär.

Omständigheter av särskilt intresse vid bedömningen av kränkings-ersättningens storlek är brottets tidsmässiga förlopp, våldets karaktär, tillhyggen som använts, om det förekommit förnedrande inslag samt om brottet varit ägnat att framkalla allvarlig rädsla för liv eller hälsa.

87. Ingen ersättning Ett knytnävsslag mot skuldran

En kvinna arbetade i en butik när hon utsattes för våld av en manlig kund. Hon försökte få ut mannen från butiken eftersom han var berusad. Mannen tilldelade då henne ett knytnävsslag mot vänster skuldra. Våldet orsakade smärta och ömhet. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten fann att gärningen inneburit en kränkning av kvinnans personliga integritet, men inte så allvarlig att ersättning kunde lämnas.

88. Ingen ersättning Två slag med öppen hand i ansiktet

En lärare misshandlades av en elev som slog honom två gånger i ansiktet med öppen hand. Tingsrätten dömde eleven för ringa misshandel. Domstolen ogillade mannens yrkande om ersättning för kränkning eftersom det inte var fråga om en allvarlig kränkning. Brottsoffermyndigheten fann inte skäl att frånga den bedömningen.

89. Ingen ersättning Knuff

En kvinna hade öppnat dörren till en trappuppgång då en alltjämt okänd man kom springande och ville in. När hon nekade honom detta blev mannen arg och knuffade till kvinnan så att hon föll och slog sig på ena benet. Brottsoffermyndigheten bedömde att kvinnan inte hade varit utsatt för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas.

90. Ingen ersättning Grön laser

En man färdades i bil när han upptäckte att någon riktade en ljusstråle med grön laser mot honom. Lasern träffade i vart fall vid sidan av vänster öga. Ingen skada uppstod. Polisen inledde inte någon förundersökning på grund av uteblivet spaningsresultat. Brottsoffermyndigheten ansåg inte att omständigheterna var sådana att mannen i skadeståndsrättslig mening varit utsatt för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas.

91. 5 000 kr Grön laser

En man lyste med en laserpekare in i en polis tjänsterum. Laserstrålen träffade polisens ena öga med smärta som följd. Hovrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till polisen med 5 000 kr. Brottsoffermyndigheten betalade brottsskadeersättning med samma belopp.

92. 5 000 kr Hårklippning

En ung kvinna befann sig på en fest och la sig i en soffa för att vila. Hon somnade och när hon vaknade någon timme senare upptäckte hon att någon hade klippt och rakat bort hår från högra sidan av hennes huvud. Ingen har kunnat bindas till misshandeln. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan brottsskadeersättning för kränkning med 5 000 kr.

93. 5 000 kr Ett knytnävsslag

En man arbetade i en butik när en misstänkt snattare tilldelade honom ett knytnävsslag i ansiktet. Hovrätten dömde en man för misshandeln och att betala skadestånd för kränkning med 5 000 kr. Mannen fick brottsskadeersättning med samma belopp.

94. 5 000 kr Två knytnävsslag

En man misshandlades av en annan man som gav honom två knytnävsslag i ansiktet. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det beloppet.

95. 5 000 kr Hårdragning och ett hårt slag

En kvinna misshandlades av en man som drog henne i håret och tilldelade henne åtminstone ett hårt slag i ansiktet. Det orsakade bl.a. en tandskada. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning för kränkning med det utdömda beloppet.

96. 5 000 kr En spark i ryggen

En man tilldelade en annan man en spark i ryggen så att den senare föll till marken. Våldet medförde smärta, överarmsfraktur, blånader och ömhet. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen för kränkning till 5 000 kr.

97. 5 000 kr Tårgas

En kvinna sprutade tårgas i en annan kvinnas ögon. Detta medförde smärta, andnöd och sveda i ögonen. Tingsrätten dömde kvinnan för misshandel och att betala skadestånd med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde kränkingsersättningen till samma belopp.

98. 7 000 kr Skallning

En man misshandlades av en annan man som skallade honom i ansiktet. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd för kränkning med 7 000 kr. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning med samma belopp.

99. 10 000 kr Fjäderbatong

En man angreps av två män utanför sin bostad. En av dem tilldelade honom ett slag i huvudet med en fjäderbatong. När mannen försökte springa från platsen tilldelades han ytterligare ett slag mot baksidan av benen. Männen försvann sedan från platsen. Ingen har kunnat bindas till gärningen. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som brottet inneburit fick han brottsskadeersättning med 10 000 kr.

100. 10 000 kr Sparkar på kroppen mot liggande

En man tilldelade en annan man ett antal sparkar mot överkroppen när han låg försvarslös och ihopkrupen på marken. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till den andre med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning med samma belopp.

101. 10 000 kr Dunkning

En kvinna misshandlades av en man. Han knuffade omkull henne, satte sig grensle över henne och dunkade hennes huvud i marken två gånger. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

102. 10 000 kr Flaska

En kvinna misshandlades av en annan kvinna som utdelade ett slag med en glasflaska i huvudet på henne. Flaskan gick inte sönder. Våldet

orsakade smärta, sårskada och blodvite. Tingsrätten dömde kvinnan för misshandel och förpliktade henne att betala skadestånd med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut ersättning med samma belopp.

103. 10 000 kr Struhtag

En kvinna arbetade som elevassistent vid en skola. En elev misshandlade henne genom att ta ett struhtag på henne vilket medförde andnöd. Tingsrätten dömde eleven för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

104. 15 000 kr Slag, sparkar, struhtag och hot

En man misshandlades i sin bostad av en annan man som tilldelade honom flera slag mot huvudet och kroppen samt sparkade mot hans kropp och tog struhtag på honom. Våldet medförde smärta, ömhet, svullnad och underhudsblödning. Våldsutövaren uttalade också dödshot mot mannen. Tingsrätten dömde gärningspersonen för brotten och att betala skadestånd med 15 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till det utdömda beloppet.

105. 15 000 kr Försök till misshandel med tillhygge

En man högg flera gånger mot en ordningsvakts huvud och överkropp med ett stämjärn. Ordningsvakten lyckades parera huggen och träffades inte. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till ordningsvakten för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen för kränkning till 15 000 kr.

106. 15 000 kr Sparkar och slag mot liggande

En ung man misshandlades av flera personer. De tilldelade honom slag i ansiktet och mot huvudet samt sparkar mot huvudet och kroppen när han låg ned. Våldet medförde bl.a. hjärnskakning, näsfraktur och tandskada. Ingen har kunnat bindas till gärningen. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som brottet inneburit fick han brottsskadeersättning med 15 000 kr.

107. 15 000 kr Knivhugg i axeln

En entrévärd blev knivhuggen i ena axeln. Det orsakade en sårskada. Tingsrätten dömde gärningspersonen för brottet och att betala skadestånd till entrévärden för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottskadeersättning med 15 000 kr.

108. 15 000 kr Hatbrott

En man var på väg till en Pridefestival när två män kom fram till honom. De kallade honom för nedsättande tillmälen och gjorde homofobiska uttalanden. En av dem tog sedan upp en sten och tilldelade mannen ett kraftigt slag över näsan. Våldet orsakade smärta, sårskada och tandskador. Ingen har kunnat bindas till gärningarna. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som misshandeln inneburit fick han brottskadeersättning med 15 000 kr. Brottsoffermyndigheten beaktade att brottet haft homofobiska inslag.

109. 20 000 kr Kedja m.m.

Tre män misshandlade en man. De slog honom framför allt i huvudet men även på andra ställen på kroppen med olika tillhyggen som järnkedja, bultsax och järnrör. Våldet medförde smärta och sårskador. Hovrätten dömde två av männen för grov misshandel och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det beloppet.

110. 20 000 kr Stampning m.m.

En man misshandlades av tre personer. De slog och sparkade honom mot huvudet och kroppen. De stampade även på hans huvud när han låg ned. Personerna dömdes för misshandel och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Han fick brottskadeersättning med samma belopp.

111. 20 000 kr Sparkar, slag och knivskärning

En man var på väg hem när han överfölls av två män. De tilldelade honom slag och sparkar mot huvudet och kroppen samt skar honom i ena skinkan med en kniv. Ingen har kunnat bindas till gärningarna. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som brottet inneburit beviljade Brottsoffermyndigheten honom brottskadeersättning med 20 000 kr.

112. 20 000 kr Sparkar mot medvetlös person

En man angreps av en person som tilldelade honom knytnävsslag mot huvudet så att han föll medvetlös till marken. Därefter sparkade angriparen honom mot huvudet och kroppen när han låg ned. Tingsrätten dömde gärningspersonen för misshandel och att betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

113. 20 000 kr Slag med flaska som krossas

En person angrep en man och tilldelade honom ett slag i huvudet med en flaska. Flaskan gick sönder och orsakade smärta och sårskada. Tingsrätten dömde gärningspersonen för misshandel och att betala skadestånd med 20 000 kr för kränkning. Mannen fick brottsskadeersättning med det beloppet.

114. 20 000 kr Påkörning med bil

En man arbetade som polis och befann sig i en polisbil när en person uppsåtligt körde på bilen. Vid kollisionen förlorade polisen medvetandet en kort stund. Kollisionen orsakade också smärta och ömhet. Tingsrätten dömde bilföraren för grov misshandel och att betala skadestånd till polisen med 20 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen för kränkning till samma belopp.

115. 25 000 kr Knivhugg i magen

En man knivhöggs i magen av en okänd person. Mannen fick inga allvarliga skador till följd av brottet. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som den grova misshandeln inneburit fick han brottsskadeersättning med 25 000 kr.

116. 30 000 kr Knivskärning m.m. under ett utdraget förlopp

En ung man misshandlades och hotades av två män. Han utsattes för muntliga hot om att dödas eller skadas. Vid något tillfälle underströks hoten genom att en kniv hölls mot hans kind. Männerna misshandlade honom genom att skära honom med kniv på armarna och händerna samt under hakan. Han tilldelades också knytnävsslag i magen och örfilades ett par gånger. Våldet medförde smärta och sårskador. Hela händelseförloppet utspelade sig under några timmar. Hovrätten dömde

gärningspersonerna för grov misshandel och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 30 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning med samma belopp.

117. 30 000 kr

Slag med hammare

En kvinnlig socialsekreterare misshandlades på sin arbetsplats. En man tilldelade henne flera slag med en hammare, varav ett träffade henne i bakhuvudet och övriga på ryggen och armarna. Våldet medförde smärta, sårskada, ömhet, blånader och hudavskrapningar. Kvinnan var gravid vid tillfället. Hovrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 30 000 kr för kränkning. Hon fick brottskadeersättning med samma belopp.

118. 40 000 kr

Hatbrott

En man angreps av en person som utdelade flera knytnävsslag och sparkar mot huvudet och kroppen, även sedan han fallit omkull. Några minuter senare återkom angriparen och fortsatte misshandeln på samma sätt. Våldet medförde bl.a. blödningar och medvetlöshet. Hovrätten dömde angriparen för misshandel och att betala skadestånd till mannen med 40 000 kr för kränkning. Av domen framgick att ett motiv för misshandeln varit att mannen var homosexuell. Han fick brottskadeersättning med det utdömda beloppet.

119. 40 000 kr

Elektriska stötar och batong

En butiksinnehavare misshandlades av två män som kom in i lokalen. Han fick först en kraftig elektrisk stöt i nacken så att han föll omkull. Därefter tilldelades han ytterligare stötar samt ett stort antal slag med ett batongliknande föremål mot främst ansiktet och huvudet. Misshandeln pågick under ca 15 minuter och orsakade omfattande ansikts- och huvudskador samt benbrott på båda underarmarna. Ingen har kunnat bindas till gärningarna. Brottsoffermyndigheten beviljade butiksinnehavaren brottskadeersättning för kränkning med 40 000 kr.

120. 50 000 kr Knivvåld med allvarliga skador

En man högg och skar en annan man i buken och i bröstkorgen med en kniv. Våldet medförde allvarliga men inte livshotande skador. Hovrätten dömde gärningspersonen för grov misshandel och att betala skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten tillerkände mannen ersättning för kränkning med 50 000 kr.

121. 50 000 kr Beskjutning

En man hade under kvällen befunnit sig på en restaurang. I samband med att han gick därifrån ropade någon på honom. En person kom fram och avlossade två skott som träffade mannens ben. Gärningspersonen, som fortfarande är okänd, stod då på ca tre meters avstånd. När mannen sprang från platsen sköt personen ytterligare ett skott som också träffade i benet. Brottsoffermyndigheten bedömde gärningen som grov misshandel och tillerkände mannen ersättning för kränkning med 50 000 kr.

122. 50 000 kr Nedkastad från balkong

En man angreps av två män som kastade ned honom från en balkong så att han föll nästan sju meter ned på marken. Hovrätten dömde männen för grov misshandel och att betala skadestånd till mannen med 50 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottskadeersättningen till det utdömda beloppet.

123. 50 000 kr Trasig flaska

En man fick flera slag med en trasig flaska mot huvudet och ansiktet samt sparkades flera gånger på kroppen. Våldet orsakade smärta, blåmärken, kontusionsblödning i hjärnan, en skada på en sena i tummen och omfattande sårskador. Hovrätten dömde gärningspersonen för grov misshandel och att betala skadestånd med 50 000 kr för kränkning. Den angripne fick brottskadeersättning med samma belopp.

124. 50 000 kr Het olja

En man misshandlades av en annan man som kastade het olja på honom. Det orsakade svåra brännskador i ansiktet, på kroppen, armarna och händerna. Tingsrätten dömde gärningspersonen för grov misshandel och att betala skadestånd till mannen med 50 000 kr för kränkning. Han fick brottskadeersättning med samma belopp.

125. 60 000 kr Knivvåld under utdraget händelseförlopp

En man misshandlades av en man som upprepade gånger högg och stack honom med en kniv mot bl.a. bål, armar och ben samt slog och sparkade honom. Våldet medförde smärta samt stick- och skärsår på bålen, vänster arm och höger ben. Tingsrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd för kränkning. Vid sin bedömning beaktade Brottsoffermyndigheten att mannen i sitt hem fått ta emot upprepade slag, sparkar och knivhugg, samt att det var fråga om allvarligt våld med ett förhållandevis utdraget händelseförlopp. Mot bakgrund av dessa försvårande omständigheter bestämdes brottsskadeersättningen för kränkning till 60 000 kr.

126. 75 000 kr Livshotande skada

En man fick motta upprepade slag och sparkar mot huvudet och kroppen av en annan man. Mannen stampade även på hans huvud och kropp. Delar av misshandeln utfördes när mannen låg medvetslös på golvet. Våldet medförde livshotande skador. Tingsrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd med 75 000 kr för kränkning. I likhet med domstolen ansåg Brottsoffermyndigheten att 75 000 kr är en skäligen ersättning för kränkning vid grov misshandel med livshotande personskada.

VÅLD OCH HOT I NÄRA RELATION

Dessa brott innehåller alltid den försvårande omständigheten att brottet begåtts av någon som man ska kunna känna förtroende för. Många av brotten sker också i offrets hem, där man har rätt att vara ifred. Det förhållandet att offret oftast är fysiskt underlägsen gärningspersonen förstärker också kränkingsgraden, liksom då brottet har pågått en längre tid. I övrigt ser man till samma omständigheter som vid "vanlig" misshandel: våldets karaktär, tillhyggen som använts, förnedrande inslag m.m. Allt detta gör att det är mycket svårt att urskilja någon regelrätt praxis i dessa ärenden, eftersom det oftast finns individuella variationer i ett eller flera av de nivåbestämmande kriterierna. De referat som tagits upp under denna rubrik bör därför mer ses som exempel på avgjorda brottsskadeärenden än som en beskrivning av praxis. De kriterier som Brottsoffermyndigheten särskilt tar sikte på vid bedömningen av ersättningens storlek är våldets art, frekvens och varaktighet.

Våld vid ett enstaka tillfälle

127. 7 000 kr

En kvinna misshandlades av sin sambo som tilldelade henne två knytnävsslag i ansiktet. Våldet medförde inga allvarliga skador. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 7 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

128. 10 000 kr

En kvinna misshandlades i bostaden av en man som hon bodde tillsammans med. Han slog henne upprepade gånger i ansiktet med både öppen och knuten hand. Våldet orsakade smärta och blödning. Åklagaren lade ned utredningen mot mannen eftersom denne hade lämnat landet och förväntades inte komma tillbaka. Kvinnan fick brottsskadeersättning för kränkning med 10 000 kr.

129. 10 000 kr

En kvinna misshandlades av sin sambo genom att han slog henne på kroppen, tog struhtag på henne och bet henne i armen. Mannen dömdes för brottet och att betala skadestånd med 10 000 kr för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp.

130. 10 000 kr

En kvinna misshandlades av sin man i familjens gemensamma bostad. Han drog henne i håret, greppade tag i hennes armar, tryckte ned henne i en säng samt tilldelade henne flera slag mot huvudet och kroppen. En stund senare drog mannen på nytt henne i håret, tog tag om henne och kastade ned henne på golvet, knuffade henne samt tryckte sina händer mot hennes huvud. Våldet orsakade smärta och blånader. Tingsrätten dömdes mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon fick ersättning av Brottsoffermyndigheten med samma belopp.

131. 15 000 kr

En kvinna misshandlades av sin sambo. Han tilldelade henne ett knytnävsslag i ansiktet, tog ett hårt stryptag på henne och tryckte ned henne på ett bord samt utdelade flera knytnävsslag mot henne. Hovrätten dömdes mannen för brottet och att betala skadestånd med 15 000 kr för kränkning. Domstolen beaktade att det varit frågan om en relativt utdragen misshandel. Kvinnan fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

132. 15 000 kr

En kvinna misshandlades i sin bostad av en man som hon hade en relation med. Misshandeln bestod i att han utdelade slag med en krycka mot hennes kropp, händer och ansikte. Våldet orsakade smärta, svullnad, rodnad, blånad, blodvite och fläskläpp. Tingsrätten dömdes mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

133. 20 000 kr

En kvinna misshandlades av sin sambo i bostaden. Mannen högg eller skar henne i armen med en kniv eller annat vasst tillhygge. Våldet medförde smärta och sårskada. Tingsrätten dömdes mannen för brottet

och att betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav brottsskadeersättning med det beloppet.

134. 30 000 kr

En kvinna misshandlades vid ett tillfälle av sin sambo. Han tilldelade henne slag och sparkar, släpade in henne i sovrummet, satte sig på henne och tryckte en kudde över hennes huvud vilket medförde andnöd. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 30 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade henne brottsskadeersättning med samma belopp.

135. 40 000 kr

En kvinna misshandlades av en man som hon bodde tillsammans med. Utanför bostaden slog han henne i ansiktet så att hon ramlade. Senare i bostaden fortsatte han att misshandla henne. Han slog henne så att hon ramlade och sparkade henne upprepade gånger i huvudet och ansiktet när hon låg ner. Våldet medförde bl.a. att hon förlorade medvetandet. Tingsrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 40 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

136. 50 000 kr

En man misshandlades av en annan man som han bodde med. Mannen tilldelade honom slag samt skar honom med en kniv i huvudet och på kroppen. Våldet medförde sårskador. De allvarligaste skadorna var de på händerna. Hovrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd till den andre med 50 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav brottsskadeersättning med samma belopp.

137. 60 000 kr

En kvinna misshandlades av sin sambo i den gemensamma bostaden genom att han sköt henne med en revolver i ena axeln. Kulan trängde in i axelpartiet och orsakade smärta, blodvite och splittrat benbrott på överarmsbenets övre delar. Tingsrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 60 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav brottsskadeersättning med samma belopp.

138. 100 000 kr

En kvinna utsattes för en synnerligen grov misshandel i sin bostad av en närstående man. Han tilldelade henne flera slag med knuten hand och sparkade henne flera gånger, även då hon låg ned. Han slog henne upprepade gånger med tillhyggen i form av ett svärd och en hylla. Han tog ett livshotande struhtag på henne. Han utsatte henne för våld mot nedre delen av magen, stack upp två fingrar i hennes slida och sa något av innebörd att han skulle göra henne illa. Med en syl ristade mannen in ordet hora på hennes axel. Hon utsattes också för dödshot. Under misshandeln sa mannen även att han skulle hjälpa henne att göra abort. När hon försökte fly hindrade mannen henne genom att dra henne i håret så att hårtussar lossnade. Av våldet tillfogades kvinnan fler än hundra skador över hela kroppen. Vid bedömningen av hur gärningen skulle rubriceras tog tingsrätten fasta på att den varit oprovocerad, orsakat ett mycket stort antal skador, riktats mot en närstående fysiskt svagare och gravid kvinna i hennes hem, haft ett utdraget förlopp, varvid hon vid flera tillfällen hindrats från att fly, utövats med flera olika tillhyggen, innefattat ett livshotande struhtag, haft förnedrande inslag, innefattat dödshot och orsakat dödsångest samt präglats av en uppenbar likgiltighet inför kvinnans liv och hälsa. Tingsrätten dömde mannen för synnerligen grov misshandel och att betala skadestånd för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan brottsskadeersättning med 100 000 kr.

139. 100 000 kr

En kvinna misshandlades av sin sambo. Han tilldelade henne minst tio hugg med ett svärd mot huvudet, ryggen, axlarna, bålen, ena överarmen, ena vaden och ena handflatan. Våldet medförde livshotande sårskador. Högsta domstolen fann att mannen inte haft uppsåt att döda kvinnan och dömde honom för synnerligen grov misshandel. Skadeståndet prövades inte av domstolen. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen för kränkning till 100 000 kr.

140. 100 000 kr

En kvinna misshandlades av sin make genom att han skar henne med kniv i ansiktet, på armarna och på händerna. Vid gärningen skar mannen bort nästan hela hennes underläpp. Brottet inträffade i samband med att kvinnan uttryckt att hon ville skiljas och mannen sa att han skulle skära av hennes läppar så att hon aldrig skulle kunna kyssa någon

annan man. Tingsrätten dömde mannen för synnerligen grov misshandel och att betala skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan ersättning med 100 000 kr för kränkning.

Våld vid flera bestämda tillfällen

141. 10 000 kr

En kvinnas dåvarande pojkvän misshandlade henne vid två tillfällen. Vid det ena tillfället tilldelade han henne slag mot ansiktet. Vid det andra tillfället sparkade han henne i magen då hon låg ned. Våldet medförde smärta, svullnad, blåmärke och sårskada. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

142. 10 000 kr

En kvinna misshandlades vid två tillfällen av sin sambo i den gemensamma bostaden. Vid det första tillfället tilldelade han henne en örfil och vid det andra tillfället greppade han tag om hennes huvud och dunkade det mot golvet med smärta, svullnad och blånad som följd. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med det beloppet.

143. 15 000 kr

En kvinna misshandlades vid två tillfällen av sin sambo i den gemensamma bostaden. Vid det första tillfället knuffade han ned henne på golvet i ett duschutrymme och skallade henne i ansiktet. Vid det andra tillfället slog han en dörr mot henne upprepade gånger, tryckte in henne i en garderob samt drog och slet i hennes ena arm. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kr för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp.

144. 20 000 kr

En kvinna utsattes vid två tillfällen för brott av sin sambo i bostaden. Vid det första tillfället utdelade han ett slag i hennes ansikte med smärta och rodnad som följd. Vid det andra tillfället slog han henne i ansiktet och på armarna, knuffade och tryckte henne mot golv och väggar, drog

henne i håret, tog strupgrepp på henne och knäade henne i huvudet. Han uttalade också dödshot. Våldet medförde smärta, svullnad, blodvite, andnöd, hud- och underhudsblödningar samt överhudsavskrapningar. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

145. 30 000 kr

En kvinna misshandlades vid tre tillfällen av sin sambo. Vid det första tillfället kastade han ned henne till golvet och sparkade henne flera gånger mot kroppen då hon satt på golvet. Vid det andra tillfället tog han struhtag på henne. Vid det tredje tillfället tilldelade han henne flera sparkar och slag mot huvudet och kroppen samt tog struhtag på henne. Våldet orsakade smärta, rodnad, andnöd och ömhet. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd till kvinnan med 30 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning med det beloppet.

146. 50 000 kr

En kvinna misshandlades av sin make vid fyra tillfällen. Vid det första tillfället tilldelade han henne en knuff och ett slag mot kroppen. Vid det andra tillfället knuffade han omkull henne, utdelade flera slag mot henne samt sparkade henne i magen. Kvinnan var vid tillfället gravid. Vid det tredje tillfället tog mannen ett strupgrepp på henne och sparkade henne i magen och vid det sista tillfället utdelade han upprepade slag och sparkar mot hennes kropp och huvud samt tog tag i och släpade henne i håret samtidigt som han sa att hon skulle dö. Hovrätten dömde mannen för misshandel och tre fall av grov misshandel samt förpliktade honom att betala skadestånd till kvinnan med 50 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

147. 60 000 kr

En kvinna misshandlades vid tre tillfällen av sin make i det gemensamma hemmet. Vid det första tillfället stack mannen en kniv i kvinnans armhåla, vilket orsakade sårskada i bröstet och lungsäcken. Skadan var inte livshotande. Kvinnan var vid tillfället gravid i sjätte månaden. Mannen misshandlade henne vid ytterligare två tillfällen genom att han tilldelade henne slag med knuten hand, drog henne i håret samt

tog ett tag om hennes nacke och drog ut henne ur barnens förskola. Hovrätten dömde mannen för grov misshandel och misshandel samt att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten prövade ärendet efter praxishöjningen vid allvarlig men inte livshotande personskada och fann att kvinnan hade rätt till ersättning med 50 000 kr för kränkning för den grova misshandeln. Myndigheten lämnade även ersättning med det belopp som domstolen har dömt ut avseende de två andra misshandelstillfällena. Totalt fick kvinnan brottsskadeersättning för kränkning med 60 000 kr.

148. 70 000 kr

En kvinna misshandlades av en man som hon hade ett förhållande med. Misshandeln pågick i tre dagar i en lägenhet och var till viss del tortyrliknande. Mannen tilldelade henne slag med öppen och knuten hand samt sparkade henne mot huvudet, ansiktet och kroppen. Han slog henne även med tillhyggen mot huvudet, bålen och ena armen samt brände vid upprepade tillfällen henne på båda benen och ena handen med tända cigaretter. Våldet orsakade bl.a. frakturer på revben och näsa, blödning i hjärnan samt sår- och brännskador. Tingsrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 70 000 kr för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med det beloppet.

Våld vid ett stort antal opreciserade tillfällen

149. 40 000 kr

En kvinna misshandlades vid flera tillfällen under fyra månader av en man som hon hade ett förhållande med. Han skallade henne i ansiktet, tog hårda tag i hennes handleder och vred runt, tog tag i hennes armar och slängde ned henne på marken, tog hårda grepp om hennes huvud och käkar, drog henne i håret, slog henne på överkroppen med knuten hand, tog tag i henne och ryckte i henne, slog hennes huvud i en husvägg, la vid flera tillfällen sin arm om hennes hals och tryckte till, sparkade henne på benen samt tog hårda grepp om hennes underliv och bröst. Vissa gärningar orsakade andnöd hos henne. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 40 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till samma belopp.

150. 50 000 kr

En kvinna misshandlades vid upprepade tillfällen av sin make under tre års tid. Han tilldelade henne slag mot huvudet och kroppen, knuffade henne, skallade henne i ansiktet samt sparkade mot kroppen. Våldet medförde bl.a. smärta, sårskador, blånader och svullnader. Vid ett av tillfällena höll mannen en kniv nära kvinnan, uppmanade henne att begå självmord innan han dödade henne samt övervakade då hon svalde sömntabletter. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd till kvinnan med 50 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

151. 50 000 kr

En kvinna misshandlades vid upprepade tillfällen av sin sambo under sju månaders tid. Han utdelade upprepade slag och sparkar mot henne, skallade henne, knuffade runt henne, slet och lyfte henne i håret, drog i och vred runt hennes näsa samt tryckte ihop kinderna på henne, tryckte hårt runt hennes mun och tryckte fingrarna i hennes hals vilket orsakade andnöd och medvetandeförlust. Mannen spottade även på henne. Våldet medförde frakturer i revbenen och näsan, sårskador, smärta, blåmärken, svullnad, håravfall och kala fläckar på huvudet. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd till kvinnan med 50 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

152. 60 000 kr

En kvinna misshandlades vid ett stort antal tillfällen av sin dåvarande make under nästan tre års tid. Han tilldelade henne slag mot ansiktet och kroppen med och utan tillhygge, drog henne i håret, kastade saker mot henne, dunkade hennes huvud mot en vägg samt tog struhtag på henne. Våldet medförde bl.a. andnöd och vid ett tillfälle medvetandeförlust. Mannen uttalade också vid ett stort antal tillfällen hot av innebörd att han skulle döda henne. Hovrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd till kvinnan med 60 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

153. 70 000 kr

En kvinna utsattes för brott av sin make i den gemensamma bostaden under ett år och åtta månaders tid. Vid ett tillfälle misshandlade han henne genom att han slog flera slag mot hennes huvud och kropp med

smärta och sprucken trumhinna som följd. Vid ett annat tillfälle slog eller sparkade han mot hennes mage och vid ytterligare ett tillfälle slog han flera slag mot hennes huvud och kropp. Utöver dessa gärningar misshandlade och ofredade han henne genom att han utdelade slag mot hennes huvud och kropp, sparkade henne mot kroppen, puttade och slängde henne i golvet, tog grepp om hennes hals och tryckte en kudde mot hennes ansikte, spottade henne i ansiktet samt tog tag i hennes underliv med sin hand. Visst våld utövades mot kvinnan när hon var gravid. Hovrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd med 70 000 kr för kränkning. Kvinnan fick brotts-skadeersättning med det utdömda beloppet.

154. 90 000 kr

En kvinna misshandlades, hotades och ofredades vid ett mycket stort antal tillfällen av sin make under fem års tid. Vid upprepade tillfällen tilldelade han henne slag mot huvudet och kroppen, sparkade och stampade henne på kroppen, drog henne i håret och tog struhtag på henne. Han slog henne även med tillhyggen, nöp, vred och slog henne på bröstkorgen samt låste ut henne på balkongen. Vid ett tillfälle hällde han het olja på hennes bröst och tryckte en het panna mot hennes ena hand. Han hotade henne vid upprepade tillfällen genom att säga att han skulle döda henne. Han ofredade henne vid ett stort antal tillfällen genom att spotta på henne. Hovrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd till kvinnan med 90 000 kr för kränkning. Domstolen tog hänsyn till att den grova kvinnofridskränkningen pågått under lång tid. Därutöver beaktades att våldet och hoten i tilltagande grad varit ägnade att framkalla allvarlig rädsla hos kvinnan för hennes liv och att hon haft särskilda svårigheter att värja sin personliga integritet gentemot sin make. Detta med hänsyn till hennes språksvårigheter och sociala isolering. Brottsoffermyndigheten fann inte skäl att frångå hovrättens bedömning och betalade ut brotts-skadeersättning för kränkning med 90 000 kr.

Upprepade fall av hot och ofredanden

155. 15 000 kr

En kvinna hotades vid fem tillfällen av sin make under ca ett års tid. Hoten bestod i uttalanden om att han skulle döda henne. Vid ett av

tillfällena förstärktes hotet av att mannen högg en kniv i köksbordet. Mannen dömdes för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd med 15 000 kr för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp.

156. 20 000 kr

En kvinna hotades och ofredades vid flera tillfällen av sin make under tre månades tid. Domstolen anförde att det varit fråga om flera olaga hot, varav ett varit av relativt allvarligt slag där en kniv använts, och att det mellan dessa förekommit ett flertal kränkande tillmälen. Tingsrätten dömdes mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd med 20 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade kvinnan brottsskadeersättning med samma belopp.

157. 30 000 kr

En kvinna hotades av sin före detta sambo vid ett mycket stort antal tillfällen under ca ett och ett halvt års tid genom att i telefonsamtal och sms uttala att han skulle skada och döda henne, hennes föräldrar samt något av barnen. Mannen hotade även att skada och förstöra egendom för kvinnan. Vid ett tillfälle tog sig mannen olovligen in i kvinnans bostad genom att krossa en ruta i bostaden. Sedan mannen meddelats ett kontaktförbud gentemot kvinnan överträdde han detta under ca en veckas tid genom att skicka 152 sms till henne. Tingsrätten dömdes mannen för grov kvinnofridskränkning samt överträdelse av kontaktförbud och att betala skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten ansåg att det utdömda skadeståndet var lägre än vad som enligt praxis brukar utgå vid brottslighet av ifrågavarande slag och fann att kvinnan hade rätt till ersättning för kränkning med 30 000 kr.

VÅLD OCH HOT I NÄRA RELATION – RIKTAT MOT BARN

Dessa brott innehåller alltid den försvårande omständigheten att brottet begåtts av någon som barnet ska kunna känna förtroende för. Många av brotten sker också i offrets hem, där man har rätt att vara ifred. Det förhållandet att offret oftast är fysiskt underlägsen gärningspersonen samt i många fall står i ett beroendeförhållande till denne förstärker också kränkingsgraden, liksom då brottet har pågått en längre tid. I övrigt ser man till samma omständigheter som vid "vanlig" misshandel: våldets karaktär, tillhyggen som använts, förnedrande inslag m.m. Allt detta gör att det är mycket svårt att urskilja någon regelrätt praxis i dessa ärenden, eftersom det oftast finns individuella variationer i ett eller flera av de nivåbestämmande kriterierna. De referat som tagits upp under denna rubrik bör därför mer ses som exempel på avgjorda brottsskadeärenden än som en beskrivning av praxis. De kriterier som Brottsoffermyndigheten särskilt tar sikte på vid bedömningen av ersättningens storlek är våldets art, frekvens och varaktighet.

158. 5 000 kr

En 14-årig pojke hotades av sin pappa genom att denne sa att pojken skulle passa sig annars skulle pappan "släcka" honom. Hovrätten dömde pappan för brottet och att betala skadestånd med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning med samma belopp.

159. 5 000 kr

En 8-årig pojke misshandlades av sin pappa i den gemensamma bostaden. Pappan tilldelade honom ett slag i ansiktet med öppen hand vilket medförde smärta. Hovrätten dömde mannen för ringa misshandel och att betala skadestånd till pojken med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav samma belopp i brottsskadeersättning.

160. 5 000 kr

En 3-årig flicka misshandlades av sin mosters sambo genom att han knuffade henne så att hon ramlade omkull och orsakades smärta, svullnad och blånader. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till flickan med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning för kränkning med samma belopp.

161. 7 000 kr

En 14-årig pojke misshandlades av sin mammas sambo genom att han tilldelade pojken ett slag i ansiktet och drog honom i håret. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd med 7 000 kr för kränkning. Pojken fick brottsskadeersättning med samma belopp.

162. 7 000 kr

En 5-årig flicka misshandlades av sin pappa vid två tillfällen. Vid det första tillfället knuffade han henne så att hon ramlade och slog sitt ena ben och vid det andra tillfället tilldelade han henne ett slag på ena axeln som medförde smärta och rodnad. Tingsrätten dömde pappan för misshandel och att betala skadestånd till flickan med 7 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

163. 10 000 kr

Ett barn, som inte hade fyllt ett år, misshandlades vid några tillfällen av sin pappa. Han slog henne lätt med handen mot hennes mun, fingrar och fötter med smärta som följd. Tingsrätten dömde pappan för misshandel och att betala skadestånd till barnet med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen till samma belopp.

164. 15 000 kr

En 11-årig pojke utsattes för olaga tvång och ofredande av sin mamma under fyra till fem månader. Vid ett tillfälle tog mamman tag i pojken, höll fast honom och hällde tvål i hans mun. Vid ett annat tillfälle tog hon tag i honom, la ned honom på golvet och hällde diskmedel i hans mun. Pojken ofredades också vid ett stort antal tillfällen genom att mamman daskade honom på kroppen. Tingsrätten dömde mamman för grov fridskränkning och att betala skadestånd med 15 000 kr för kränkning. Pojken fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

165. 20 000 kr

En 6-årig pojke misshandlades av sin pappa som tog ett kraftigt struption om hans hals. Våldet orsakade smärta, blånader, rodnad, ömhet och andnöd. Vid samma tillfälle sa pappan att han skulle döda honom, hans bror och hans mamma. Tingsrätten dömde pappan för grov misshandel och grovt olaga hot samt att betala skadestånd till pojken med 20 000 kr för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med det beloppet.

166. 20 000 kr

En flicka misshandlades vid upprepade tillfällen av sin mamma när hon var 7–8 år. Mamman tilldelade henne framför allt slag mot huvudet och kroppen med och utan tillhyggen. Våldet medförde bl.a. smärta. Tingsrätten dömde mamman för grov fridskränkning och att betala skadestånd till flickan med 20 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens domslut. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen för kränkning till samma belopp.

167. 30 000 kr

Ett sex månader gammalt barn misshandlades av sin mamma som tilldelade barnet flera hårda slag mot kroppen och huvudet då han låg på marken. Tingsrätten dömde mamman för brottet och att betala skadestånd till barnet med 30 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning med samma belopp.

168. 30 000 kr

En flicka misshandlades vid upprepade tillfällen under ett och ett halvt år av sin pappa då hon var 6–7 år. Han slog henne vid flera tillfällen på huvudet och kroppen. Vid flera tillfällen slog han också upprepade slag med ett bälte under dotterns fötter och på kroppen. Vid ett tillfälle slog han henne på kroppen med en hockeyklubba. Våldet medförde i huvudsak smärta och ömhet. Hovrätten dömde pappan för grov fridskränkning och att betala skadestånd till flickan med 30 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

169. 30 000 kr

En flicka utsattes för brott av sin pappa under flera år när hon var 4–8 år. Brotten bestod bl.a. i att pappan tilldelade flickan örfilar samt vred om hennes öron. Mannen tvingade även upp flickan ur sängen och tvingade

henne att spela ett instrument under avsevärd tid. Vid ett antal tillfällen tvingade pappan henne att göra ett stort antal upphopp. Hovrätten dömde mannen för grov fridskränkning och att betala skadestånd till sin dotter med 30 000 kr för kränkning. Flickan fick brottsskadeersättning med samma belopp.

170. 40 000 kr

En 13-årig flicka misshandlades i stort sett dagligen under ett år av sin styvmamma. Hon drog flickan i håret, slog henne med en hand eller med en toffel på huvudet och kroppen, tog stryppgrepp på henne, drog eller nöp henne i öronen, trampade på hennes huvud när hon låg på golvet, bet henne i händerna, sparkade henne mellan benen och vred hennes armar. Våldet orsakade smärta, andnöd, sårskada och blåmärken. Därutöver ofredade styvmamman flickan genom att spotta på henne och kalla henne för okvädningsord. Hovrätten dömde kvinnan för grov fridskränkning och att betala skadestånd till flickan med 40 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till det beloppet.

171. 50 000 kr

En pojke misshandlades vid flera tillfällen av sina föräldrar då han var 8–10 år. Våldet bestod i att föräldrarna tilldelade honom slag med en pinne mot hans armar, ben och kropp. Hovrätten dömde föräldrarna för misshandel och att betala skadestånd med vardera 25 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen för kränkning till sammanlagt 50 000 kr.

172. 50 000 kr

En pojke, som var 10–12 år, misshandlades vid upprepade tillfällen av sin pappa under ca två år och tio månaders tid. Vid ett flertal tillfällen tilldelade pappan honom slag mot kroppen med och utan tillhyggen. Vid två tillfällen tvingades pojken att stå med bara knän på okokta risgryn samtidigt som han skulle hålla upp sina armar. Vid ett tillfälle tvingades han stå naken på balkongen. Pappan ofredade även pojken vid flera tillfällen genom att han talade nedsättande till honom. Tingsrätten dömde pappan för grov fridskränkning och att betala skadestånd med 50 000 kr för kränkning. Pojken fick brottsskadeersättning för kränkning med det utdömda beloppet.

173. 75 000 kr

En pojke misshandlades, ofredades och hotades av sin pappa vid ett stort antal tillfällen när han var 11–14 år. Misshandeln bestod i slag och sparkar mot huvudet och kroppen, hårdragningar samt slag med olika tillhyggen mot kroppen. I princip varje dag utsatte pappan pojken för slag i form av örfilar. Våldet orsakade bl.a. smärta, blåmärken och rodnader. Hoten bestod i att pappan sa att han skulle skada pojken samt genom att han uppträdde aggressivt och skrek åt honom. Pappan ofredade pojken genom att knuffa honom, och i princip dagligen uttalade sig pappan nedsättande om honom. Hovrätten dömde pappan för grov fridskränkning och att betala skadestånd till pojken med 75 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

174. 100 000 kr

En pojke misshandlades, hotades och ofredades av sin pappa och styvmamma vid ett stort antal tillfällen under ca fyra års tid när han var 8–12 år. Våldet bestod bl.a. i att de vuxna bet pojken i handen, hettade upp en pinne och brände honom på ben och fötter, slog honom med en träpinne på benen, händerna och kroppen, tilldelade honom slag och sparkar samt orsakade andnöd genom att hålla för hans näsa och mun. Hovrätten dömde pappan och styvmamman för grov fridskränkning och att solidariskt betala skadestånd till pojken med 100 000 kr för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med samma belopp.

175. 100 000 kr

Ett sex månader gammalt barn misshandlades av sin pappa vid i vart fall två tillfällen. Genom upprepat direkt riktat trubbigt våld och upprepade överböjningar av lederna, exempelvis genom kraftiga skakningar av kroppen, tillfogades pojken blåmärken och tolv frakturer på armar och ben, omfattande och livshotande skallskador, blödningar innanför hjässans hårda hinna, blödningar bredvid hjärnhinnan och svullnad av vänster hjärnhalva. Hovrätten dömde pappan dels för misshandel av normalgraden som avsåg en brottspricka på vänstra skenbenets övre del och dels för synnerligen grov misshandel. Skadeståndet bestämdes till 100 000 kr för kränkning. Barnet fick brottsskadeersättning med samma belopp.

FRIHETS- OCH FRIDSBROTT

Olaga hot

En tumregel vid denna brottstyp är att kränkingsersättningen vid verbalt hot ligger på 5 000 kr och, då gärningspersonen understryker sitt hot med livsfarligt vapen eller föremål som uppfattas som sådant vapen, på 10 000 kr. Försvårande omständigheter är ett stort antal hot liksom att hotet ytterligare stegras genom att gärningspersonen fysiskt berör offret med vapnet.

176. Ingen ersättning Hot att skada egendom

En kvinna hotades av en man som sa att han skulle skada ett fönster i hennes bostad. Mannen godkände ett strafföreläggande enligt vilket han skulle betala ersättning till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan inte kunde få brottsskadeersättning för kränkning med motiveringen att hot om att skada någons egendom inte är sådan brottslighet som normalt ger rätt till ersättning för kränkning. Omständigheterna i detta ärende ledde inte till någon annan bedömning.

177. Ingen ersättning Hot från okänd via Facebook

En kvinna fick ett meddelande via Facebook där en okänd användare bl.a. skrev ”din tid är inne”. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten avslag kvinnans ansökan om brottsskadeersättning med motiveringen att kvinnan i skadeståndsrättslig mening inte hade utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas.

178. 5 000 kr Ett verbalt hot att döda

En man hotades av en annan man genom att han uttalade att han skulle döda eller skada honom. Tingsrätten dömde gärningspersonen för brottet och att betala skadestånd med 5 000 kr för kränkning. Mannen fick brottsskadeersättning med samma belopp.

179. 5 000 kr Två verbala hot

En kvinna hotades vid två tillfällen av en man i sitt arbete. Tingsrätten dömde mannen för olaga hot och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon beviljades brottsskadeersättning med samma belopp.

180. 5 000 kr Flera sms med hot att döda

En kvinna fick flera sms från sin tidigare pojkvän. Han skrev att han skulle döda eller skada henne. Tingsrätten dömde mannen för olaga hot och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Brottsskadeersättning beviljades med det beloppet.

181. 10 000 kr Hot med yxa

En kvinna hotades av en man som lyfte en yxa mot henne och sa att han skulle döda och våldta henne. Hovrätten dömde mannen för olaga hot och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

182. 10 000 kr Hot om angrepp av hund

En flicka och hennes kamrater hotades av en man. Med gester och ord mot sin kamphund fick han dem att tro att han tänkte låta hunden anfalla dem. När flickan och hennes kamrater sökte skydd i en lägenhet, sparkade mannen på dörren samtidigt som han sa att han skulle döda dem och släppa hunden på dem. Tingsrätten dömde mannen för olaga hot och att betala skadestånd till flickan med 10 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Brottsoffermyndigheten beslutade att ge flickan brottsskadeersättning med samma belopp.

183. 15 000 kr Kniv mot kroppen

En kvinna hotades av en man genom att han tog tag runt hennes hals med ena armen och tryckte en kniv mot hennes hals. Tingsrätten dömde mannen för olaga hot och att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kr för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

184. 15 000 kr Vapen mot kroppen

En man hotades av en annan man. Denne riktade en soft air-gun mot honom och sa att han skulle ”knäppa honom”. Vid två tillfällen tryckte

angriparen vapnet mot den andres huvud. Tingsrätten dömde gärningspersonen för olaga hot och att betala skadestånd till mannen med 15 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning i enlighet med domen.

185. 20 000 kr Kniv tryckt mot kroppen under lång tid

En man blev hotad av en obekant man. Under ca 15–20 minuter höll angriparen fast mannen bakifrån och tryckte en kniv hårt mot hans hals. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till den hotade med 20 000 kr för kränkning. Med hänsyn till det utdragna händelseförloppet lämnade Brottsoffermyndigheten ersättning med det utdömda beloppet.

186. 20 000 kr Skottlossning

En man hotades av fyra män beväpnade med skjutvapen, batong och kniv genom att de uttalade att han och hans familj skulle dödas eller skadas. En av männen avlossade flera skott mot honom och i luften. Tingsrätten dömde två män för grovt olaga hot och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Brottskadeersättning beviljades med samma belopp.

187. 20 000 kr Upprepade hot under lång tid

En kvinna hotades vid ett stort antal tillfällen av sin tidigare sambo genom att han under ca 20 månader skickade meddelanden till henne via Facebook med innebörd att han skulle döda, skada eller våldta henne och hennes familj. Tingsrätten dömde mannen för olaga hot och att betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kr för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp.

Ofredande

188. Ingen ersättning Telefonpåringningar

En kvinna fick under tre dagar ta emot flera telefonpåringningar. När hon svarade var det vid några av dessa tillfällen någon som suckade eller stönade i telefonen. Vid övriga tillfällen var det helt tyst. Ingen har kunnat bindas till gärningarna. Brottsoffermyndigheten avlog kvinnans ansökan om brottsskadeersättning för kränkning eftersom hon inte varit utsatt för en allvarlig kränkning.

189. Ingen ersättning Fönstertittande

En pojke var hemma i bostaden när han upptäckte att en främmande man stod och tittade in genom ett fönster i det rum där han befann sig. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten avslag pojkens ansökan om brottskadeersättning för kränkning med samma motivering som i det föregående referatet.

190. Ingen ersättning Bespottning

En man ofredades av två pojkar som gick och spottade efter honom. Mannen uppfattade inte om han fick någon saliv på kläderna. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten avslag mannens ansökan om brottskadeersättning för kränkning med samma motivering som i de föregående referaten.

191. Ingen ersättning Knuff

En kvinna ofredades vid ett tillfälle av sin tidigare make genom att han stötte till henne med en axel och knuffade henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet men ogillade hennes begäran om skadestånd eftersom gärningen inte ansågs utgöra en allvarlig kränkning. Brottsoffermyndigheten gjorde ingen annan bedömning.

192. Ingen ersättning Slag med öppen hand

En kvinna ofredades av en man som tilldelade henne ett slag med öppen hand mot huvudet. Tingsrätten dömde mannen för ofredande. Kvinnan fick inte något skadestånd för kränkning eftersom domstolen inte ansåg att hon hade utsatts för en allvarlig kränkning. Brottsoffermyndigheten gjorde inte någon annan bedömning.

193. 5 000 kr Ofredad i bostaden

En kvinna befann sig i sin bostad när hon ofredades av en man vid tre tillfällen. Vid det första tillfället sparkade han på dörren till hennes bostad samt ryckte och slet i dörrhandtaget. Vid det andra och tredje tillfället ringde han på dörrklockan till bostaden konstant under en respektive två minuter. Tingsrätten dömde mannen för ofredande och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp.

194. 5 000 kr Flera knuffar

En man befann sig på sitt arbete i en butik när han ofredades av en man genom att denne knuffade honom flera gånger. Tingsrätten dömde gärningspersonen för ofredande och att betala skadestånd med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav mannen ersättning för kränkning med samma belopp.

195. 5 000 kr Fasthållen, upplyft och skakad

En kvinna ofredades av en man genom att han höll fast henne, lyfte upp henne och skakade henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp.

196. 5 000 kr Många meddelanden på Facebook

En kvinna ofredades av en man genom att han under drygt en månad skickade ett stort antal oönskade meddelanden till henne via Facebook. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med detta belopp.

197. 5 000 kr Förföljelse och fysisk beröring

En kvinna befann sig på en tunnelbanestation. En man följde efter henne in i en tunnelbanevagn och då hon steg av vid nästa station följde mannen efter henne. Han tog på hennes bröst och drog i henne trots att hon uppmanade honom att inte göra det. Tingsrätten dömde mannen för ofredande och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

198. 5 000 kr Hatbrott

En man fick ett däck på sin bil punkterat. Någon eller några rispade även fordonets fälgar. Därutöver ristades ett hakkors och ordet "blatte" på bilens förarsida. Någon förundersökning inleddes inte. Med hänsyn till att gärningspersonerna hade ristat in hakkors och främlingsfientliga ord på bilen, fann Brottsoffermyndigheten att gärningen utgjort ett ofredande som inneburit en allvarlig kränkning av mannens frid. Han fick brottsskadeersättning för kränkning med 5 000 kr.

199. 5 000 kr Bespottning

En man ofredades av en annan man genom att han spottade honom i ansiktet. Tingsrätten dömde gärningspersonen för brottet och att betala skadestånd till mannen med 5 000 kr för kränkning. Brottsskadeersättning beviljades med samma belopp.

200. 5 000 kr Smällare

En kvinna ofredades av en pojke som kastade en smällare på henne. Hon fick vissa skador på jackan och i håret. Polisen inledde inte någon förundersökning eftersom den misstänkte var under 15 år. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan hade utsatts för en allvarlig kränkning och bestämde ersättningen till 5 000 kr.

201. 5 000 kr Vätska hälld över sig

En fotbollsdomare uppmanade en man att lämna det tekniska området vid fotbollsplanen där han inte hade rätt att uppehålla sig. Mannen reagerade med att hälla läsk över domaren. Tingsrätten dömde mannen för ofredande och att betala 5 000 kr för kränkning. I skadeståndsdelen beaktade domstolen att domaren förnedrats inför både spelare och åskådare. Brottsoffermyndigheten gjorde samma bedömning och beviljade honom ersättning med 5 000 kr.

202. 10 000 kr Vuxen ofredar barn

En 4-årig pojke ofredades vid fyra tillfällen av sin styvpappa. Vid ett tillfälle förbjöd pappan honom att gå på toaletten nattetid vilket fick följden att pojken kissade på sig. Vid ett annat tillfälle låste mannen ut honom på en balkong tillsammans med barnets mamma och ena bror. Under tiden befann sig mannen inne i bostaden och misshandlade pojkens yngsta bror inför dem. En annan gång väckte mannen barnet och skrek att det var så här det kändes att bli väckt mitt i natten. Slutligen stängde mannen in pojken på hans rum och tvingade honom att vara kvar där. Tingsrätten dömde styvpappan för ofredande och att betala skadestånd till pojken för bl.a. kränkning. Hovrätten fastställde domen. Brottsoffermyndigheten gav pojken ersättning för kränkning med 10 000 kr.

203. 10 000 kr Stort antal sms och e-post

En kvinna ofredades av en man under ca åtta månader genom att han skickade 130 e-postmeddelanden och 200 sms till henne. Mannen

dömdes för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp.

204. 10 000 kr Urinering med homofobiskt inslag

En man ofredades av en ung man som urinerade på honom. Motivet till brottet var att kränka mannen på grund av dennes sexuella läggning. Tingsrätten dömde gärningspersonen för brottet och förpliktade honom att betala skadestånd med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp.

205. 10 000 kr Förföljelse och fysisk beröring

En kvinna var på väg hem när en man kom i kapp henne och frågade efter en buss. Kvinnan pekade mot busshållplatsen och fortsatte sedan att gå. Mannen följde efter henne, tog tag om hennes hals och drog henne mot ett buskage. När kvinnan skrek öppnades flera fönster av personer som undrade vad som pågick. Mannen sprang då från platsen. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan ersättning för kränkning med 10 000 kr.

206. 15 000 kr Omfattande trakasserier

En kvinna trakasserades vid ett mycket stort antal tillfällen av okända personer under ca två års tid. Under vissa perioder skedde det i princip dagligen. Ofredandet bestod bl.a. i att någon hällde in vatten, olja, filmjolk, ägg m.m. genom hennes brevinkast, kastade ägg, tomater och en påse med filmjolk på hennes balkong, knackade på hennes fönster nattetid, krossade hennes fönster vid flera tillfällen samt skrev kränkande ord på hennes fönsterbräda. Personerna klippte även sönder kablarna till en övervakningskamera. Ingen kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan brottsskadeersättning med 15 000 kr för kränkning.

Hemfridsbrott

Rätten till kränkingsersättning vid hemfridsbrott förutsätter i regel att den skadelidande är hemma vid tiden för brottet. I fall då bostadsinnehavaren inte är hemma har Högsta domstolen uttalat att ersättning kan

lämnas om inbrottet genom förövarens beteende, de skador och spår han lämnat efter sig, graden av intrång i hemmet och omständigheterna i övrigt innefattat en särskilt omfattande förgripelse på den drabbades frid och privatliv (NJA 2011 s. 3). När det gäller hemfridsbrott som sker i samband med stöld i bostad hänvisas till avsnittet Stöld i bostad i kapitlet Tillgreppsbrott mot person.

207. Ingen ersättning

En man befann sig i sin bostad när en annan man olovligen trängde in i trädgården och lyste med en ficklampa genom en altandörr in i bostaden. Han sprang från platsen när han såg bostadsinnehavaren. Tingsrätten dömde mannen för hemfridsbrott. Någon skadeståndstalan fördes inte i brottmålet. Brottsoffermyndigheten avlog mannens ansökan om brottsskadeersättning för kränkning med motiveringen att han i skadeståndsrättslig mening inte hade utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas.

208. Ingen ersättning

När en kvinna var bortrest utsattes hon för inbrott i sin bostadslägenhet. I lägenheten rådde stor oreda i samtliga rum med utdragna lådor och skåp samt med kläder och andra tillhörigheter utspridda på golven. När kvinnan kom hem konstaterade hon att ingenting hade stulits. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten, som i sitt beslut hänvisade till NJA 2011 s. 3, fann att kvinnan inte hade rätt till brottsskadeersättning för kränkning.

209. Ingen ersättning

När en kvinna var borta på en middag fick hon ett telefonsamtal från sin syster som befann sig i kvinnans bostad som barnvakt åt kvinnans dotter. Systemen berättade att en man olovligen hade trängt in i bostaden och vägrade att lämna den. Åklagaren lade ned förundersökningen med stöd av en bestämmelse om s.k. åtalsunderlåtelse. Eftersom kvinnan inte var hemma när hemfridsbrottet ägde rum, ansågs hon inte vara så allvarligt kränkt att hon kunde få brottsskadeersättning.

210. Ingen ersättning

En kvinna vaknade på natten av ett ljud i bostaden. Hon steg upp och gick ut i hallen. Där såg hon två cigarettfimpar och toalettpapper på

golvet. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten gav inte kvinnan ersättning för kränkning med följande motivering. För att ersättning för kränkning ska kunna lämnas vid ett hemfridsbrott krävs dels att man var hemma när brottet begicks, dels att man antingen konfronterades med gärningspersonen eller i övrigt var medveten om dennes närvaro men höll sig gömd. Omständigheterna i detta fall var inte sådana att ersättning för kränkning kunde lämnas.

211. 5 000 kr

En kvinna låg och sov i sitt hotellrum. Hon vaknade av att en nyckel vreds om i dörrlåset. En man kom in och ställde sig vid sängen. Kvinnan uppmanade honom att lämna rummet, vilket han inte gjorde. Hon knuffade då ut honom. Tingsrätten dömde mannen för hemfridsbrott och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

212. 5 000 kr

En kvinna befann sig i sin bostad när hennes son trängde sig in i lägenheten genom att bryta upp ytterdörren med en kofot och stanna kvar. Tingsrätten dömde sonen för hemfridsbrott och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade henne ersättning med samma belopp.

213. 10 000 kr

En kvinna befann sig nattetid i sin lägenhet. En man sparkade sönder dörren till lägenheten, trängde olovligen in i bostaden och la sig i hennes säng. Mannen stannade kvar under en inte obetydlig tid. Tingsrätten dömde mannen för hemfridsbrott och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

214. 10 000 kr

En kvinnas tidigare make trängde sig olovligen in i hennes bostad nattetid utrustad med ett tillhygge. Mannen dömdes för hemfridsbrott, grovt brott, och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp.

215. 15 000 kr

En kvinna och hennes pojkvän låg och sov. De vaknade av att en man befann sig inne i huset. Mannen slog sönder tavlor och annat med en skiftnyckel. Han kom in i sovrummet, skrek obegripliga saker och hotade paret med skiftnyckeln. Tingsrätten dömde mannen för hemfridsbrott och olaga hot samt att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det beloppet.

Överträdelse av kontaktförbud

216. Ingen ersättning

Pappan till en flicka överträdde ett meddelat kontaktförbud. Han talade först med flickans mamma och storsyster på en tågplattform, trots att mamman uppmanade honom att lämna stationen när ett tåg kom in. När flickan sedan kom till platsen ropade pappan till henne på ett avstånd om ca 50 meter. Tingsrätten dömde mannen för brottet men ogillade flickans yrkande om skadestånd för kränkning eftersom pappan hade tagit kontakt med flickan på avstånd och kontakten varit kortvarig. Brottet hade därmed inte inneburit ett så allvarligt integritetsangrepp att ersättning för kränkning kunde beviljas. Brottsoffermyndigheten delade domstolens bedömning.

217. Ingen ersättning

Efter att en man meddelats kontaktförbud gentemot en kvinna, försökte han vid ett tillfälle kontakta henne per telefon. När hon inte svarade skickade han ett sms till henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet men ogillade kvinnans yrkande om skadestånd för kränkning. Det rörde sig om ett enstaka tillfälle och mannen hade inte fått personlig kontakt med kvinnan. Hon fick inte heller någon brottsskadeersättning.

218. 5 000 kr

En kvinnas tidigare partner bröt mot ett kontaktförbud som han meddelats gentemot henne genom att han under en dryg månads tid skickade ett stort antal meddelanden till henne via Facebook. Tingsrätten dömde mannen för överträdelse av kontaktförbud och att betala skadestånd med 5 000 kr för kränkning. Brottsskadeersättning utgick med samma belopp.

219. 5 000 kr

En flickas pappa bröt under en treveckorsperiod vid upprepade tillfällen mot ett besöksförbud som han meddelats gentemot henne. Brotten bestod i att han ringde till flickan, sökte upp henne i och utanför bostaden samt skickade flera sms till henne. Tingsrätten dömde mannen för överträdelse av besöksförbud och att betala skadestånd till flickan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

220. 10 000 kr

En kvinnas tidigare make bröt upprepade gånger mot ett meddelat besöksförbud. Vid ett tiotal tillfällen under en månads tid ringde han till kvinnan och skickade även två sms till henne. Vid ytterligare tre tillfällen tog mannen personlig kontakt med henne. Därefter fortsatte mannen vid flera tillfällen under en månads tid att ringa till kvinnan. Han besökte också hennes arbetsplats och kastade vid tre tillfällen en blombukett utanför dörren till arbetsplatsen. Tingsrätten dömde mannen för överträdelse av besöksförbud och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon beviljades brottsskadeersättning med det beloppet.

Olaga förföljelse

Den 1 oktober 2011 infördes brottet olaga förföljelse i brottsbalken. Syftet var att förstärka det straffrättsliga skyddet mot trakasserier och förföljelser. Enligt Brottsoffermyndighetens mening bör det skärpta synsätt som ligger bakom den nya straffrättsliga regleringen få genomslag även när det gäller rätten till ersättning för kränkning.

221. 15 000 kr

En kvinna hade haft en kortare relation med en man. Därefter ofredade han henne under drygt en månad. Han skickade ett mycket stort antal sms, ca 15–30 per dag, varav 15 innehöll dödshot. Vid fem tillfällen la mannen även skriftliga meddelanden i kvinnans brevlåda. Tingsrätten dömde mannen för olaga förföljelse och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten anförde att man vid bedömningen av graden av kränkning främst bör ta hänsyn till brottets straffvärde, tidsfaktorn, intensiteten samt den geografiska närheten

mellan den skadelidande och skadevällaren. Kvinnan fick 15 000 kr i brottsskadeersättning för kränkning.

222. 20 000 kr

En kvinna ofredades av sin tidigare sambo. Han skickade ett 30-tal sms till henne med i huvudsak kränkande innehåll. Efter att mannen hade meddelats kontaktförbud gentemot kvinnan, kontaktade han henne vid sex tillfällen per telefon. Vid två av dessa tillfällen uttalade mannen hot av innebörd att han skulle döda eller skada henne samt att den man som hon hade ett förhållande med skulle komma att dödas. Mannen kontaktade henne per telefon vid ytterligare 17 tillfällen utan att hon svarade. Brottsligheten pågick totalt i drygt fyra månader. Tingsrätten dömde mannen för ofredande och olaga förföljelse samt att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Med samma motivering som i det föregående referatet beviljade Brottsoffermyndigheten henne brottsskadeersättning för kränkning med 20 000 kr.

223. 25 000 kr

Efter att en kvinna medverkat i ett tv-program, kontaktades hon av en man via Facebook. Han ville bli vän med henne och hon accepterade hans förfrågan. Därefter skickade mannen ett stort antal e-post- och Facebook-meddelanden, sms, mms, och ringde till henne ett tiotal gånger samt skrev inlägg och kommentarer på hennes blogg och skickade blommor till henne. Mannen kunde skicka uppemot tio e-postmeddelanden per dag och de innehöll ofta sexuella anspelningar. Brottsligheten pågick i drygt ett år. Tingsrätten dömde mannen för ofredande och olaga förföljelse samt att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med 25 000 kr.

224. 30 000 kr

Under ca en veckas tid fick en kvinna en mängd sms och mms samt ljud- och filmfiler från en man. Flera av meddelandena hade sexuellt innehåll. I en filmsekvens onanerade mannen. Sedan han meddelats ett besöksförbud gentemot kvinnan överträdde han detta genom att under en veckas tid skicka flera hundra sms, mms, ljudinspelningar och filmer till henne. I två mms skrev mannen hotfulla meddelanden och bifogade två bilder. På den ena höll han i en snara och på den andra en yxa. Mannen skickade även flera ljudfiler med hotfullt innehåll. Tingsrätten dömde

mannen för ofredande, sexuellt ofredande och olaga förföljelse samt att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav henne ersättning med 30 000 kr.

Olaga tvång

225. 5 000 kr

En kvinna arbetade som busschaufför. En man tvingade henne att köra bussen en annan väg genom att bl.a. säga att han skulle bränna henne med en cigarett. Tingsrätten dömde mannen för olaga tvång och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

226. 5 000 kr

En man tvingade genom hot och våld en annan man att be en tredje person om ursäkt och ta denne i hand. Våldet bestod i knuffar som medförde i vart fall övergående smärta. Hoten utgjordes av uttalanden om att mannen skulle dödas eller skadas. Tingsrätten dömde gärningspersonen för olaga tvång och att betala skadestånd till mannen för kränkning. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som brottet inneburit hade han rätt till brottsskadeersättning med 5 000 kr.

227. 7 000 kr

En kvinna befann sig på sin arbetsplats. En man kom in, tog en matkniv i metall och försökte få henne att överlämna sina bilnycklar. Tingsrätten dömde mannen för försök till olaga tvång och att betala skadestånd till kvinnan med 7 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp.

228. 15 000 kr

En 13-årig pojke befann sig på sin skola. En man tog ett grepp om hans tröja, tryckte en kniv mot hans hals och krävde att han skulle köpa en spruta med okänt innehåll. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Pojken fick brottsskadeersättning för kränkning med 15 000 kr.

229. 15 000 kr

En pojke och en kamrat till honom tvingades av tre yngre män att snatta i flera butiker. Åtminstone en av männen bar en kniv som han hotade pojken och kamraten med. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten fann att pojken hade rätt till kränkingsersättning med 15 000 kr.

230. 20 000 kr

En kvinnas arbetsgivare hade en tvist med ett annat företag om en faktura. Två män kom vid två tillfällen till kvinnans arbetsplats. De sa att de hade köpt den aktuella fordringen och att de ville ha betalt. Männen sa att de hade kontakter inom kriminella gäng. De hotade att skada kvinnan och hennes arbetsgivare samt tvingade dem att upprätta och skriva under en överlåtelsehandling för ett fordon. De två männen dömdes för olaga tvång och att solidariskt betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

Kränkande fotografering

Kränkande fotografering är ett relativt nytt brott som infördes i brottsbalken den 1 juli 2013. Brottsoffermyndigheten har hittills bara haft ett fåtal ärenden rörande detta brott och praxis på området är därför begränsad.

231. 10 000 kr

En 13-årig flicka duschade i ett bås med stängd dörr i sin skola när en jämnårig flicka stack in sin mobiltelefon genom öppningen vid golvet och tog flera bilder och filmer på henne utan hennes vetskap. Flickan visade därefter bilderna och filmerna för flera personer. Polisen inledde ingen förundersökning eftersom gärningspersonen var under 15 år. Brottsoffermyndigheten beviljade den utsatta flickan brottsskadeersättning med 10 000 kr för kränkning.

Dataintrång

232. Ingen ersättning

En kvinnas dåvarande make öppnade olovligen hennes deklara-tionshandlingar och deklarerade åt henne på internet med hjälp av hennes säkerhetskod. Han begärde också att kvinnans skatteåterbäring skulle skickas till ett konto som de hade gemensamt. Mannen flyttade sedan över återbäringen från det kontot till ett konto som han ensam disponerade över. Han dömdes för intrång i förvar, bedrägeri och dataintrång. Kvinnan beviljades ett visst skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att brotten intrång i förvar och dataintrång utgjorde angrepp på kvinnans frid. Myndigheten beviljade henne dock ingen ersättning för kränkning eftersom brotten inte inneburit en allvarlig fridskränkning.

233. 5 000 kr

En man arbetade som sjuksköterska men deltog inte i vården av en viss kvinna. Han tittade olovligen i hennes journaler vid tre tillfällen under samma dag. Tingsrätten dömde mannen för dataintrång och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade kvinnan brottskadeersättning med följande motivering. Ersättning för kränkning kan enligt 2 § andra stycket brottskadelagen lämnas då någon har utsatts för brott som inneburit en allvarlig kränkning av dennes person, frihet eller frid. Brottet dataintrång är ett brott som utgör angrepp på en persons frid och kan ge rätt till ersättning för kränkning. Vid bedömningen av graden av kränkning bör man ta hänsyn till bl.a. arten av de uppgifter som intrånget har avsett samt tiden och omfattningen av brottsligheten. Mot bakgrund av att det varit fråga om uppgifter av mycket personlig natur finner Brottsoffermyndigheten att kvinnan har utsatts för en sådan allvarlig kränkning att hon har rätt till ersättning för den. Myndigheten bestämde ersättningen till 5 000 kr.

234. 5 000 kr

En sjuksköterska tittade olovligen i en kvinnas journaler vid elva tillfällen under närmare tre månaders tid, trots att hon inte deltog i vården av henne. Tingsrätten dömde sjuksköterskan för dataintrång och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Med samma motivering som i det föregående referatet bestämde Brottsoffermyndigheten brottskadeersättningen för kränkning till 5 000 kr.

235. 10 000 kr

En kvinna, som arbetade som sjuksköterska, tittade olovligt i en annan kvinnas journaler vid 23 tillfällen under mer än ett års tid. Tingsrätten dömde kvinnan för dataintrång och att betala skadestånd för kränkning. Med samma motivering som i de föregående referaten bestämde Brottsoffermyndigheten brottsskadeersättningen till 10 000 kr.

236. 10 000 kr

En kvinna arbetade som sjuksköterska men deltog inte i vården av en annan kvinna. Sjuksköterskan tittade olovligt i kvinnans journaler vid 48 tillfällen under närmare ett års tid. Tingsrätten dömde sjuksköterskan för dataintrång och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Med samma motivering som i de föregående referaten bestämde Brottsoffermyndigheten ersättningen för kränkning till 10 000 kr.

BROTT MOT ALLMÄN VERKSAMHET

Poliser

När det gäller att bedöma om en polis i tjänst har tillfogats en allvarlig kränkning måste beaktas att det ingår i polisens arbetsuppgifter att ingripa mot besvärliga och ibland våldsamma personer. En polis måste i en sådan situation vara beredd på att mötas av visst våld, hot och ofredande samt ha en bättre mental beredskap inför detta än andra. I rättspraxis har man mot denna bakgrund varit obenägen att tillerkänna poliser kränkingsersättning i ingripandesituationer (jfr Högsta domstolens avgörande i rättsfallet NJA 1999 s. 725). Högsta domstolen har emellertid i ett senare pleniavgörande (NJA 2005 s. 738) uttalat att en viss förskjutning av praxis bör ske, så att vissa angrepp som tidigare kan sägas ha legat strax under gränsen för kränkingsersättning numera kan ge rätt till sådan ersättning. Samtidigt har domstolen sagt att samtliga omständigheter vid den påstådda kränkningen måste vägas in och en samlad bedömning ske. När det är fråga om en påstådd kränkning som skett i anslutning till ett polisingripande där en polis har använt våld måste det enligt domstolen krävas mer än annars för att kränkingsersättning ska tillerkännas polisen. Nedanstående referat visar gällande rättsläge.

237. Ingen ersättning

Bespottning

En polis ingrep mot en kvinna. I samband med ingripandet spottade kvinnan polisen i ansiktet. Tingsrätten dömde kvinnan för förgripelse mot tjänsteman men ogillade polisens yrkande om skadestånd eftersom gärningen inte haft karaktären av ett kvalificerat angrepp på polisens privata sfär. Brottsoffermyndigheten ansåg i likhet med tingsrätten att gärningen, trots att den varit hänsynslös och äcklig, inte haft karaktären av ett kvalificerat angrepp på polisens privata sfär.

238. Ingen ersättning**Verbalt hot**

En polis hade tillsammans med sin kollega omhändertagit en man. Under färden till polisstationen fällde mannen yttranden om att han skulle döda polisen och dennes barn. Tingsrätten dömde mannen för hot mot tjänsteman och att betala ett yrkat och medgivet skadestånd på 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten menade att de hot som polisen fick motta var allmänt hållna och skedde när polisen fysiskt ingrep och omhändertog mannen. Myndigheten ansåg att en polis under ett sådant ingripande får antas ha en mental beredskap att mötas av ett visst verbalt och fysiskt motstånd mot åtgärden. Någon brottskadeersättning för kränkning lämnades därför inte.

239. Ingen ersättning**Hot med pistol**

En man arbetade som polis. Han kom till en plats där det enligt uppgift skulle finnas en beväpnad man som bl.a. riktade en pistol mot två andra poliser. Polisen gick ut ur sin bil och uppmanade mannen att släppa sitt vapen. Mannen riktade då pistolen mot honom och uppmanade honom att lägga sig ned. Tingsrätten dömde mannen för hot mot tjänsteman och att betala skadestånd till polisen för kränkning. Brottsoffermyndigheten beslutade att inte bevilja polisen brottskadeersättning för kränkning med följande motivering. Av utredningen i ärendet framgår att polisen hade kallats till platsen efter ett anrop från en kollega om att en beväpnad man riktade sitt vapen bl.a. mot poliser. Han bör således ha varit medveten om att gärningspersonen var beväpnad och måste därför anses ha varit mentalt förberedd på att han kunde komma att mötas av visst hot. Objektivt sett kan hotet inte anses allvarligare än han haft att räkna med i sin tjänsteutövning. Någon ersättning för kränkning kan därför inte betalas.

240. Ingen ersättning**Skallning och slag**

I samband med att en polis skulle ingripa mot en berusad man tilldelades han ett knytnävsslag i skrevet och, senare samma dag, en skallning i ansiktet. Våldet medförde smärta och illamående. Hovrätten dömde mannen för bl.a. våld mot tjänsteman. Polisens yrkande om ersättning för kränkning ogillades eftersom gärningen inte inneburit en sådan allvarlig kränkning av hans personliga integritet som gav rätt till ersättning. Brottsoffermyndigheten gjorde ingen annan bedömning.

241. Ingen ersättning Handvridning

Några poliser beordrades till en plats efter att ha fått veta att berusade ungdomar befann sig där. En av dessa var aggressiv. Det blev tumult och en av poliserna använde spray mot den aggressive mannen. Polisen satte även en hand mot mannens bröst för att hålla undan honom. Mannen tog då tag i polisens hand och vred den vilket orsakade en fraktur. Tingsrätten dömde mannen för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till polisen för kränkning. Mot bakgrund av polisens mentala beredskap inför våld och hot fann Brottsoffermyndigheten att våldet inte inneburit en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas.

242. Ingen ersättning Bett

Polisen ingrep mot en kvinna som bråkade. Hon bet då en polis hårt i ena överarmen så att han fick ett väl synligt märke. Bettet gick inte genom huden. Tingsrätten dömde kvinnan för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till polisen för kränkning. Brottsoffermyndigheten tog fasta på den mentala beredskapen hos poliser och anförde följande. När det gäller bett i samband med ingripanden mot våldsamma personer anser Brottsoffermyndigheten att man måste ta särskild hänsyn till några omständigheter; bettets karaktär, om gärningspersonen samtidigt hotade den angripne och i så fall hur hotet framställdes samt om polisen hade anledning anta att gärningspersonen tillhörde en riskgrupp ur smittsynpunkt. Omständigheterna i ärendet är inte sådana att våldet objektivt sett inneburit en sådan allvarlig kränkning att ersättning kan bli aktuell.

243. 5 000 kr Bespottning

En kvinna arbetade som polis. Hon blev spottad i ansiktet av en gripen man. Han hade blivit upprörd efter en konfrontation med en annan polis och frågade den kvinnliga polisen om namnet på kollegan. När han inte fick det svar som han ville ha spottade han kvinnan i ansiktet. Tingsrätten dömde mannen för förgripelse mot tjänsteman och att betala skadestånd till polisen med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning med samma belopp.

244. 5 000 kr Verbalt hot

En man arbetade som polis. Han och hans kollegor skulle gripa en man för narkotikaprovtagning. Mannens bror blev upprörd och uttalade hot av innebörd att han skulle döda poliserna. Hoten riktades främst mot

en av dem. Mannen sa bl.a. att det inte var svårt att ta reda på var denne bodde och att det var lätt att "plocka honom" utan hans polisbricka och tjänstevapen. Hot riktades även mot polisens familj. Mannen uttalade också hot sedan han transporterats till polisstationen och lugnat ned sig. Tingsrätten dömde honom för hot mot tjänsteman och att betala skadestånd till polisen för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att de hot som polisen utsatts för, sedan situationen lugnat ned sig, gått utöver vad han haft att räkna med i sin tjänsteutövning. Han hade därför rätt till ersättning för kränkning med ett belopp som bestämdes till 5 000 kr.

245. 5 000 kr

Stenkastning

När en polis ingrep mot en man som skulle avvisas från en plats, kastade en annan man en större sten som träffade polisen på ena armen. Tingsrätten dömde gärningspersonen för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till polisen med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen till samma belopp med följande motivering. Polismannen har inte haft att räkna med att bli utsatt för våld i form av stenkastning från en annan person i samband med ingripandet. Våldet får därför anses allvarligare än vad han haft att räkna med i sin tjänsteutövning. Han har därför rätt till ersättning för kränkning.

Högre belopp än 5 000 kr

Avsikten med de referat som redovisats är att belysa gränsdragningen mellan fall som inte inneburit en allvarlig kränkning och fall där omständigheterna varit sådana att de medfört en sådan ersättningsberättigad kränkning. När en polis har varit utsatt för en allvarlig kränkning lämnas ersättning med samma belopp som gäller vid brott i allmänhet. Poliser behandlas alltså i det avseendet inte annorlunda än andra vad gäller ersättningens storlek. Mot den bakgrunden hänvisas läsaren till andra avsnitt i referatsamlingen vad gäller ersättning till poliser som utsatts för en allvarlig kränkning.

Andra än poliser

Även vissa andra brottsutsatta yrkesgrupper än poliser anses ha anledning att räkna med att mötas med visst våld och hot i arbetet. En utgångspunkt är därför att de också har en större mental beredskap inför detta än folk i allmänhet. Det gäller till exempel ordningsvakter och väktare. Högsta domstolen prövade i rättsfallet NJA 2012 s. 711 en ordningsvaks rätt till skadestånd för kränkning. Vid en ingripandesituation hade en man rivit och slagit vakten i ansiktet samt hotat att döda honom. Domstolen fann att vakten inte hade utsatts för en sådan kränkning som gav rätt till skadestånd. De referat som Brottsoffermyndigheten redovisar nedan återspeglar det rådande rättsläget.

246. Ingen ersättning

Hot

En man arbetade som ordningsvakt på en nattklubb. Det blev ett tumult utanför lokalen. Ordningsvakten och en kollega ingrep för att avstyra bråket. En man drog ordningsvakten i armen. Denne avvisade då mannen från platsen och föste honom ifrån sig. Mannen uttalade flera hotelser om att skjuta ordningsvakten. Mannen höll handen innanför jackan. Det visade sig senare att han hade en soft air-gun innanför klädesplagget. Tingsrätten dömde mannen för hot mot tjänsteman och att betala skadestånd till ordningsvakten för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten avlog ordningsvaktens ansökan med följande motivering. För att brottskadeersättning för kränkning ska kunna lämnas krävs att den brottsliga handlingen har inneburit en allvarlig kränkning av den skadades personliga integritet. När det gäller att bedöma om en ordningsvakt i tjänst har tillfogats en allvarlig kränkning måste beaktas att det ingår i dennes arbetsuppgifter att ingripa mot besvärliga och våldsamma personer. En ordningsvakt måste vara beredd på att mötas av visst våld och hot och ha en större mental beredskap inför detta än andra. Objektivt sett kan inte hotet som han utsatts för anses allvarligare än han haft att räkna med i sin tjänsteutövning. Någon ersättning för kränkning kan därför inte lämnas.

247. Ingen ersättning

Hot

En man arbetade på en kriminalvårdsanstalt och satt i centralvakten när han, via telefon, fick motta hotelser från en intagen. Den intagne uttalade vid två tillfällen att han skulle döda vakten. Domstolen dömde den

intagne för brottet och att betala skadestånd med 5 000 kr för kränkning. Skadeståndet var medgivet av den tilltalade. Brottsoffermyndigheten menade att även om situationen varit obehaglig för vakten hade han i skadeståndsrättslig mening inte varit utsatt för en så allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas. Mannens ansökan om ersättning för kränkning avslogs därför.

248. Ingen ersättning

Spark

En man arbetade som väktare på ett hotell. När han skulle avvisa en kvinna sparkade hon honom på ena vristen. Kvinnan viftade med armarna och krängde med kroppen. Tingsrätten dömde kvinnan för våld mot tjänsteman och våldsamt motstånd. Domstolen fann att det angrepp som väktaren utsatts för inte varit av sådant slag att han hade rätt till skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann inte skäl att frångå den bedömningen.

249. Ingen ersättning

Våld och hot

En ordningsvakt omhändertog tillsammans med kollegor en man som varit inblandad i ett bråk i tunnelbanan. Mannen tog spjörn mot kollegorna som höll i honom och knäade ordningsvakten i magen. Mannen hotade sedan att döda eller skada ordningsvakten eller hans familj. Tingsrätten dömde mannen för våld och hot mot tjänsteman samt våldsamt motstånd och att betala 5 000 kr för kränkning. Skadeståndet var vitsordat av mannen. Brottsoffermyndigheten ansåg inte att angreppet varit så grovt att det av den anledningen kunde anses ha utgjort en allvarlig kränkning. Angreppet ansågs inte heller ha varit skymfligt eller förnedrande. Myndigheten bedömde därför att ordningsvakten inte utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas.

250. Ingen ersättning

Skallning

En man arbetade som ordningsvakt på en restaurang. Han såg att två av hans kollegor hade problem med en aggressiv man som svingade ett skärp omkring sig. Ordningsvakten överlämnade sitt handfängsel till en av kollegorna som satte det på mannen. Denne gjorde motstånd och hamnade på golvet. När ordningsvakten och hans kollegor reste upp honom skallade han ordningsvakten två gånger i ansiktet. Våldet orsakade en svullnad på överläppen. Tingsrätten dömde mannen för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till ordningsvakten för

kränkning. Brottsoffermyndigheten avslog ordningsvaktens ansökan om brottsskadeersättning. Våldet bedömdes inte vara allvarligare än vad han som ordningsvakt haft att räkna med i tjänsten.

251. 5 000 kr

Verbalt hot

En socialsekreterare hotades av en man i samband med ett telefonsamtal. Tingsrätten dömde mannen för hot mot tjänsteman och att betala skadestånd till socialsekreteraren med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till samma belopp.

252. 5 000 kr

Verbalt hot

En väktare låste en tunnelbanestation och skulle köra från platsen. Då kom en aggressiv man fram till honom och hindrade honom från att stänga bildörren. Mannen hade ena handen i sin jackficka och sa flera gånger att han skulle döda väktaren och välta bilen. Tingsrätten dömde mannen för hot mot tjänsteman och att betala skadestånd till väktaren med 5 000 kr för kränkning. Väktaren fick brottsskadeersättning eftersom hoten inte hade uttalats i en ingripandesituation och väktaren inte haft anledning att förvänta sig att gärningspersonen skulle agera på det sätt som han gjorde.

253. 5 000 kr

Bespotning

En parkeringsvakt skrev ut en parkeringsbot till en man. Denne spottade då vakten i hennes ansikte. Tingsrätten dömde mannen för förgripelse mot tjänsteman och att betala skadestånd till parkeringsvakten med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med samma belopp.

254. 5 000 kr

Hot och bespotning

En man arbetade på ett behandlingshem. En av de omhändertagna hotade och spottade mannen i ansiktet. Tingsrätten dömde gärningspersonen för hot mot tjänsteman och förgripelse mot tjänsteman och att betala 5 000 kr för kränkning till mannen. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp.

255. 5 000 kr**Spark**

En man arbetade som väktare i tunnelbanan. Han försökte väcka en man som låg och sov i en av vagnarna. När mannen inte vaknade bestämde sig väktaren och hans kollega för att lyfta honom av tåget. Väktaren ställde sig framför mannen för att ta tag i honom. Mannen sparkade då väktaren i skrevet. Mannen dömdes för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till väktaren med bland annat 5 000 kr för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

256. 5 000 kr**Pepparspray**

En civilklädd väktare arbetade som butikskontrollant. Väktaren ingrep mot en man som tagit varor i butiken och misshandlat en anställd. Gärningspersonen sprayade då pepparspray i ansiktet på väktaren. Det medförde smärta, sveda och en tillfällig synnedsättning. Tingsrätten dömde mannen för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till väktaren med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning med samma belopp.

Högre belopp än 5 000 kr

Avsikten med de referat som redovisats är att belysa gränsdragningen mellan fall som inte inneburit en allvarlig kränkning och fall där omständigheterna varit sådana att de medfört en sådan ersättningsberättigad kränkning. När en allvarlig kränkning har konstaterats lämnas ersättning med samma belopp som gäller vid brott i allmänhet. Brott utsatta yrkeskategorier i detta avsnitt behandlas alltså i det avseendet inte annorlunda än andra vad gäller ersättningens storlek. Mot den bakgrunden hänvisas läsaren till andra avsnitt i referatsamlingen vid bedömningen av kränkingsersättningens storlek.

Övergrepp i rättssak

Övergrepp i rättssak utgör, förutom ett brott mot den enskilde målsäganden, också ett angrepp på staten i form av rättsordningen. Straffvärdet för brottet är därför ofta högre än för samma gärning som enbart skulle bedömas som exempelvis olaga hot. Detta innebär dock inte att nivån på kränkingsersättningen höjs i motsvarande mån. Att syftet med

gärningen är att påverka rättsprocessen ses alltså i regel inte som en höjande faktor vid bestämmandet av ersättnings storlek.

257. Ingen ersättning

En kvinna chattade med en man på internet. Mannen hotade att inte lämna tillbaka kvinnans jacka om hon inte tog tillbaka en polisanmälan mot mannens kamrat. Tingsrätten dömde mannen för övergrepp i rättsak och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten avslog kvinnans ansökan om brottsskadeersättning med följande motivering. För att brottsskadeersättning för kränkning ska kunna lämnas krävs att den brottsliga handlingen har inneburit en allvarlig kränkning av den skadelidandes personliga integritet. Även om situationen varit obehaglig för kvinnan anser inte Brottsoffermyndigheten att hon i skadeståndsrättslig mening varit utsatt för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kan lämnas.

258. 5 000 kr

En kvinna gjorde en polisanmälan om brott. Det medförde att en person skickade upprepade sms till henne med hot om att skada eller döda henne. Tingsrätten dömde gärningspersonen för övergrepp i rättsak. Kvinnan fick skadestånd för kränkning med 5 000 kr. Hon fick samma belopp i brottsskadeersättning.

259. 10 000 kr

En man hotade en annan man genom att på nära håll rikta en luftpistol mot mannens huvud samtidigt som han hotade att skada eller döda mannen om han kontaktade polisen. Tingsrätten dömde gärningspersonen för övergrepp i rättsak och att betala skadestånd med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning i enlighet med domslutet.

260. 15 000 kr

En man hotades av en annan man som satte spetsen på en kniv mot mannens hals och hotade att skära halsen av honom om han ringde polisen. Tingsrätten dömde gärningspersonen för övergrepp i rättsak och att betala skadestånd med 15 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med samma belopp.

261. 20 000 kr

En man skulle medverka i en rättegång. En tid innan kom tre personer till hans arbetsplats. Han uppmanades att kontakta en person vars namn stod på ett visitkort. De träffades och personen, som bar kläder med koppling till Hells Angels, uttalade hot som var både uttryckliga och underförstådda. Personen visade flera sms som bl.a. hade innebörden att mannen inte skulle känna igen den utpekade gärningspersonen vid den kommande rättegången. Vid tillfället satt de i en bil tillsammans med en tredje man. Denne höll en skruvmejsel i ena handen. Tingsrätten dömde gärningspersonen för övergrepp i rättssak och att betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens domslut. Mannen fick brottsskadeersättning med samma belopp.

262. 20 000 kr

En man sköts till döds i en lägenhet där en kvinna befann sig. I direkt anslutning till skjutningen, då kvinnan försökte rädda livet på mannen, riktade skytten pistolen på nära håll mot hennes huvud och hotade att döda henne om hon sa något om händelsen. Hovrätten ogillade åtalet mot en man då det inte ansågs styrkt att det var han som begått gärningen. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan utsatts för övergrepp i rättssak av en okänd person och betalade ut brottsskadeersättning med 20 000 kr för kränkning.

RÅN MOT BANKER OCH BUTIKER

Omständigheter som särskilt beaktas vid denna typ av brottslighet är:

- typ av hot
- fysisk närhet till rånaren
- grad av våld som används
- hur lång tid rånet pågår.

De nivåer som utkristalliserats i praxis och som fortfarande gäller kan i grova drag beskrivas på följande sätt.

Ingen ersättning. Personen är inte i den lokal där rånet inträffar eller omfattas inte av direkt hot och har möjlighet att lämna platsen utan att det uppmärksammas av rånaren.

5 000 kr. Personen är närvarande i den lokal där rånet sker och omfattas indirekt av rånarens hot eller kan inte lämna platsen utan att riskera att utsättas för hot.

10 000 kr. Personen är utsatt för direkt väpnat hot, men befinner sig inte i omedelbar närhet av rånaren.

12 000 kr. Personen är utsatt för direkt väpnat hot och rånaren befinner sig i omedelbar närhet.

15 000 kr. Personen är utsatt för direkt väpnat hot och blir fysiskt berörd av rånaren eller hans vapen. Denna nivå rymmer visst mindre allvarligt våld samt den omständigheten att rånoffret tvingas ner på golvet eller tvingas utföra enklare uppgifter.

20 000 kr och därutöver. Personen är utsatt för direkt väpnat hot och utsätts för mer betydande våld, tvingas utföra mer omfattande uppgifter, skiljs från sina arbetskamrater, binds, blir inlåst eller liknande. Även

avlossande av skott innebär objektivt sett en skärpning av hotsituationen och därmed en högre grad av kränkning.

Högsta domstolens domar i avgörandena NJA 1997 s. 723 och NJA 1997 s. 767 är fortfarande aktuella.

263. Ingen ersättning

En kvinna arbetade på en bank. Hon satt i ett rum innanför kundlokalen med ryggen mot den lokalen. Hon hörde att någon skrek men fortsatte med sitt kundsamtal i telefon. Efter en stund misstänkte hon att banken var utsatt för ett rån. Hon avslutade telefonsamtalet och tog kontakt med kassapersonalen. Hon fick då sina misstankar bekräftade. Vid den tidpunkten var rånet över. En man dömdes för brottet och att betala skadestånd till kvinnan. Brottsoffermyndigheten avlog hennes ansökan om brottsskadeersättning för kränkning med följande motivering. I detta fall har kvinnan befunnit sig i ett angränsande rum till den lokal där rånet skedde. Hon har inte omfattats av rånarens hot, vare sig direkt eller indirekt. Brottsoffermyndigheten finner inte att hon har utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kan lämnas.

264. Ingen ersättning

En kvinna arbetade i en butik när en man rånade hennes kollega som befann sig vid kassadisen. Kvinnan befann sig i den bakre delen av butiken och kunde se rånaren komma in i butiken och skrika något som hon inte uppfattade. Mannen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten avlog kvinnans ansökan om ersättning för kränkning. Eftersom hon inte utsatts för något direkt eller indirekt hot av gärningspersonen ansågs hon inte ha utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas.

265. Ingen ersättning

En kvinna arbetade i en butik. En ung man tog en jacka och skulle gå i väg med den. Kvinnan ställde sig i vägen för mannen. Han pressade sig förbi henne och krängde med kroppen. En annan person kom och stoppade honom. Kvinnan fick ett skrapsår på ena handen. Mannen dömdes för rån försök. Tingsrätten dömde ut ett medgivet skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten bedömde att hon inte hade utsatts för en sådan allvarlig kränkning att hon hade rätt till ersättning.

266. 5 000 kr

En man befann sig på toaletten på den bank där han arbetade. När han öppnade toalettdörren hörde han en smäll. Han såg en maskerad person och förstod att det var ett rån. Han stannade på toaletten och kikade ut genom en dörrspringa. När han inte såg rånarna tog han sig fram till larmet som han aktiverade. Han la sig sedan ner på golvet intill en kopieringsmaskin. Han såg hur rånarna tog pengar genom hot mot hans kollegor. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten gav mannen brottsskadeersättning för kränkning med följande motive-ring. Mannen har visserligen inte konfronterats med rånarna. Han har däremot befunnit sig i den lokal där brottet begåtts och har inte heller haft möjlighet att obemärkt lämna lokalen. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som brottet inneburit har han rätt till ersättning med 5 000 kr.

267. 5 000 kr

En kvinna befann sig i en butik. Hon skulle lägga upp sina varor på kas-sabandet när två rånare kom in i lokalen. De skrek att de ville ha pengar och riktade var sin pistol mot två kassörskor. Efter att ha tagit pengar ur kassorna lämnade rånarna butiken. Under rånet stod kvinnan bakom ett tidningsställ vid kassorna. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten tillerkände kvinnan brottsskadeersättning för kränkning med följande motivering. Kvinnan utsattes inte för något direkt hot i samband med händelsen. Hon befann sig dock i rånarnas omedelbara närhet och får anses ha omfattats indirekt av deras hot. Hon har därför rätt till kränkingsersättning med 5 000 kr.

268. 5 000 kr

En kvinna arbetade på en bank när två maskerade män som bar på en vapenattrapp respektive en soft air-gun kom in i lokalen. Hon befann sig i en intilliggande lokal och kunde se och höra när rånet förövades. Hovrätten dömde männen för brottet och att solidariskt betala skade-stånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskade-ersättning med samma belopp.

269. 10 000 kr

En kvinna befann sig inne på kontoret i en guldsmedsbutik tillsammans med några andra personer. Plötsligt såg hon två män som försökte ta sig

in på kontoret genom ett fönster. En av männen riktade en pistol mot henne. Hon sprang då ut från rummet. Rånarna tog klockor och guldföremål som fanns inne på kontoret. De lämnade sedan rummet genom fönstret. Ingen har kunnat bindas till gärningen. För den allvarliga kränkning av kvinnans personliga integritet som brottet inneburit fick hon ersättning med 10 000 kr.

270. 12 000 kr

En kvinna arbetade i en butik när en man riktade en kniv mot henne samtidigt som han uppmanade henne att öppna kassalådan och sa att han annars skulle skada henne med kniven. Mannen tillgrep därefter kontanter. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 12 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

271. 12 000 kr

En kvinna arbetade i en butik. En maskerad och pistolbeväpnad man trängde sig in i butiken när kvinnan öppnade varuintaget. Han riktade pistolen mot henne och krävde att hon skulle överlämna pengar till honom, vilket hon gjorde. Därefter tog mannen hennes bilnycklar innan han lämnade platsen. Tingsrätten dömde rånaren för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 12 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens domslut. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

272. 15 000 kr

En kvinna arbetade som värdetransportör. Hon och hennes kollega utsattes för ett rån när de skulle fylla på bankomater. Två maskerade män riktade en pistol mot dem och tog en värdeväska som kollegan bar. Männen tvingade sedan ned dem på golvet och lämnade platsen. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan brottsskadeersättning med 15 000 kr för kränkning.

273. 15 000 kr

En kvinna utsattes för ett rån på sin arbetsplats i en butik. En man tryckte en revolver mot hennes mage samtidigt som han krävde att hon skulle lägga smycken i den påse som mannen hade med sig. Sedan kvinnan gjort det hotade mannen att skjuta henne om hon tittade ut ur

butiken när mannen lämnade den. Ingen har kunnat bindas till rånet. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan hade rätt till brottsskadeersättning för kränkning med 15 000 kr.

274. 20 000 kr

En man arbetade på en pantbank. Han hade stängt butiken när han överfölls av tre rånare. De tog stryppgrepp på honom, drog ned honom till källarplanet, hotade honom till livet och tejpade för hans mun. Därefter tvingade de honom att slå av larmet. Efter att ha tejpats honom ytterligare plockade rånarna på sig smycken, klockor och kontanter. Fyra män dömdes för delaktighet i rånet och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade honom brottsskadeersättning med samma belopp.

275. 20 000 kr

En kvinna arbetade i en butik när en maskerad person riktade en pistol mot henne och uppmanade henne att öppna kassaskåpet. När hon uttalade att det var tidlös på skåpet tvingades hon gå till ett rum på övervåningen med personen medan de väntade på att skåpet skulle öppna sig. Personen riktade under hela förloppet pistolen mot henne. När tidlåset ljud gick de tillbaka ned varefter hon slog in ytterligare en kod. Personen tillgrepp varor som förvarades i kassaskåpet och tvingade henne på nytt att gå till rummet på övervåningen där hon belades med handfängsel och tilldelades ett slag mot bakhuvudet. Ingen person kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten betalade ut ersättning för kränkning till kvinnan med 20 000 kr.

276. 25 000 kr

En man arbetade på en bank som rånades av två maskerade män. En av rånarna riktade en yxa mot honom och beordrade honom att lägga sig ned på golvet. Rånaren tryckte ena foten mot mannens rygg och hotade att hugga nacken av honom om inte en annan bankanställd skyndade sig att öppna bankvalvet. Rånaren slog kraftigt med yxan upprepade gånger i golvet intill mannens huvud och sa sedan att han huggit mannen med yxan. Tingsrätten dömde rånarna för brottet och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 25 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav honom brottsskadeersättning med det beloppet.

277. 30 000 kr

En man befann sig på sitt arbete i en butik. Två rånare trängde sig in på lagret. De tilldelade mannen ett kraftigt slag i bakhuvudet med en pistol. Rånarna hotade honom sedan med pistolen genom att trycka den mot hans huvud. Inne i lokalen frågade männen efter nycklarna till kassaskåpet. Mannen hade inte dem på sig och rånarna hotade då honom flera gånger till livet. När det inte gick att komma in i kassaskåpet beordrade de honom ned på knä och tejpede hans händer och fötter så att han inte kunde röra sig. Rånarna tog sedan nycklarna till butiken samt mannens plånbok och bil. När rånarna hade lämnat platsen kunde han ta sig loss från tejpens och trycka på överfallsalarmet. Det våld han utsattes för orsakade smärta, kraftig svullnad, rivmärke och sårskador. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten beviljade mannen brottsskadeersättning med 30 000 kr för kränkning.

278. 30 000 kr

Flera män rånade en värdedepå i en förort till Stockholm. En helikopter landade på taket och tre maskerade och beväpnade män bröt och sprängde sig in i depåns uppräkningsrum. En kvinna fanns i det rummet. Hon och hennes kollegor hörde hur männen sprängde sig fram mot rummet och situationen var mycket skrämmande. De upplevde dödsångest. Händelseförloppet blev utdraget. Kvinnan och de andra satt under en lång tid instängda i en trång sluss dit de hade flytt. Hovrätten dömde sex män för rån och medhjälp därtill samt att solidariskt betala skadestånd till kvinnan med 30 000 kr för kränkning. Med beaktande av det utdragna händelseförloppet, gärningspersonernas hänsynslöshet samt personalens särskilda utsatthet fick kvinnan brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

279. 35 000 kr

En man befann sig på samma arbetsplats och utsattes för samma rån som kvinnan i det föregående referatet, med den skillnaden att han även konfronterades med rånarna. Hovrätten beviljade honom skadestånd för kränkning med 35 000 kr. Det utdragna händelseförloppet, gärningspersonernas hänsynslöshet, personalens särskilda utsatthet och att mannen konfronterades med rånarna gjorde att han fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

280. 40 000 kr

Två män rånade den bank där en kvinna arbetade. Männerna tog sig in i lokalen genom att krossa en ruta. De var maskerade och beväpnade med yxa och pistol och under hela rånet slog de på möbler och väggar med sina yxor. Männerna tvingade kvinnan och hennes kollega att öppna kassalådor och skåp och att lasta över pengar i deras väska. Männerna knuffade, tog tag och drog hela tiden i dem, bl.a. tog en av rånarna tag i kvinnans nackhår och drog henne baklänges samt slet av hennes glasögon. Kvinnan och hennes kollega tvingades även ned till ett valv, där en av männen avlossade ett skott med pistolen. Några gärningspersoner har inte gått att binda till brottet. Brottsoffermyndigheten ansåg att kvinnan hade rätt till ersättning för kränkning med 40 000 kr.

TAXIRÅN

Vid rån mot taxichaufförer ser man särskilt till deras speciella utsatthet att vara ensam i sina taxibilar. Många gånger har de dirigerats till någon ödslig plats av rånaren. Bilkupéns begränsade utrymme gör också att chaufförerna har en fysisk närhet till rånaren.

281. 15 000 kr

En taxichaufför körde en man till en adress. När han stannade bilen ville mannen ha hans mobiltelefon. Mannen tog sedan fram en kniv, hotade chauffören med den och beordrade honom att lämna taxibilen. Mannen körde sedan i väg med fordonet. Tingsrätten dömde mannen för rån och att betala skadestånd till chauffören för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottskadeersättningen för kränkning till 15 000 kr.

282. 15 000 kr

Två personer rånade en taxichaufför. De tog ett hårt grepp om hans hals, höll en nyckel mot halsen och krävde att få hans plånbok. Våldet medförde smärta och andnöd. Tingsrätten dömde en man och en kvinna för brottet och att solidariskt betala skadestånd till chauffören med 15 000 kr för kränkning. Han fick brottskadeersättning med samma belopp.

283. 20 000 kr

En man arbetade som taxichaufför när han rånades av två män. En av männen tryckte ett hårt föremål mot hans bakhuvud och sa att han skulle skjuta honom om han inte satte händerna på ratten. Mannen klev sedan ur bilen och öppnade förardörren och riktade en pistol mot mannen. Männen tilltvingade sig pengar och sprang sedan från platsen. Ingen person kunde bindas till brottet. Mannen fick brottskadeersättning för kränkning med 20 000 kr.

284. 20 000 kr

En man arbetade som taxichaufför och körde en kvinna och en man. Kvinnan började ifrågasätta taxinotan. Både kvinnan och mannen utsatte taxichauffören för våld genom att tilldela honom slag och sparkar mot huvudet och kroppen efter att han dragits ned på marken. Mannen hotade också taxichauffören genom att sparka på taxibilen. Han tog även en mobiltelefon från bilen. Hovrätten dömde mannen för rån och kvinnan för misshandel. Mannen skulle betala skadestånd till taxichauffören med 20 000 kr för kränkning. Taxichauffören fick brottsskadeersättning med samma belopp.

285. 30 000 kr

En taxichaufför satt i sin bil. En man kom fram och knackade på rutan. När chauffören vevade ned rutan, tryckte mannen en kniv mot hans hals och beordrade honom att kliva ut. Mannen öppnade bildörren, drog ut chauffören och tvingade in honom i baksätet. Därefter kom ytterligare två män. De satte sig bredvid chauffören. Den förste mannen satte sig bakom ratten och började köra från platsen. Under färden höll en av männen i baksätet en kniv mot taxichaufförens hals. Den andre tog chaufförens plånbok och mobiltelefon. Denne tilldelades flera slag i ansiktet. När chauffören grep tag i bilförarens kläder girade bilen till och körde av vägen. Därefter lyckades taxichauffören ta sig ur fordonet, men blev liggande på marken. Rånarna klev också ur bilen. En av dem tilldelade chauffören en spark mot kroppen innan de lämnade platsen. Våldet medförde bl.a. smärta, blånader och en avsliten hälsena. Ingen har kunnat bindas till brottet. Taxichauffören fick brottsskadeersättning för kränkning med 30 000 kr.

286. 50 000 kr

En taxichaufför körde två kvinnor till en adress. Kvinnorna sa att en kamrat till dem skulle betala för resan när de kom fram. Efter en stund kom en man fram till bilen. Han stack in en kniv genom det öppna bilfönstret och höll den mot chaufförens ansikte. Han uppmanade honom att överlämna kontanter och telefon samt att stänga av motorn. Mannen skadade även den kamera som satt monterad i bilen. Chauffören gav mannen sin telefon. Mannen högg honom sedan tre gånger i ena låret. När chauffören försökte komma ut ur bilen genom passagerardörren tilldelade mannen honom ett knivhugg i bröstkorgen. Efter att chauffören lyckats ta sig

ut ur bilen fälde mannen honom till marken. Chauffören överlämnade sin plånbok varefter mannen tilldelade honom ytterligare ett knivhugg i ena låret. Våldet medförde bl.a. sårskador och en fraktur i höger underben. Tingsrätten dömde mannen för grovt rån och att betala skadestånd till chauffören med 50 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beslutade att ge ut brottsskadeersättning med samma belopp.

TILLGREPPSBROTT MOT PERSON

Stöld i bostad

I rättsfallet NJA 2011 s. 3 prövade Högsta domstolen rätten till kränk-
ningsersättning vid bostadsinbrott då bostadsinnehavaren inte varit
hemma. Domstolen konstaterade att ersättning kan lämnas om inbrottet
genom förövarens beteende, de skador och spår han lämnat efter sig,
graden av intrång i hemmet och omständigheterna i övrigt innefattat en
särskilt omfattande förgripelse på den drabbades frid och privatliv. Som
Brottsoffermyndigheten uppfattar rättsläget efter domen kan inte alla
bostadsinbrott grunda rätt till kränkingsersättning. Det krävs någon
särskild omständighet som avviker från vad som normalt inträffar vid
inbrott i hemmet. När det gäller inbrott i bostad när personen är hemma
lämnas ersättning normalt om denne konfronterats med inbrottstjuven
eller i övrigt varit medveten om dennes närvaro.

287. Ingen ersättning

Ett inbrott skedde i en mans bostad då han inte var hemma. En eller
flera personer bröt upp ytterdörren och stal egendom. Förutom den
skadade dörren upptäckte mannen skador i ett rum. Flera väggar och
fönsterfodret hade huggmärken efter en kofot. Tapeten och en trans-
formator var skadad. Det fanns också en större reva i en skinnklädd stol
och persiennen var söndertrasad. Ingen har kunnat bindas till brottet.
Brottsoffermyndigheten hänvisade till Högsta domstolens dom och gav
inte mannen någon brottsskadeersättning för kränkning.

288. Ingen ersättning

När en man kom till sitt fritidshus upptäckte han brytmärken på
ytterdörren och att en fönsterruta var trasig. Inne i huset hade någon
sökt igenom en byrå och flera skåp, ryckt loss en kökslucka, skadat ett
toalettutrymme och krossat några glas till fotoramar. En pulverbrand-
släckare på sex kg hade tömts på sitt innehåll. Stora delar av inredningen

och möblerna var därför täckta av ett finkornigt damm. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten hänvisade till Högsta domstolens dom och fann att mannen inte kunde få ersättning för kränkning.

289. Ingen ersättning

En kvinna var hemma i bostaden när hon hörde att ytterdörren öppnades och stängdes. Hon gick till hallen och såg att dörren stod öppen. När hon kom ut såg hon två män som sprang från platsen. Hon upptäckte sedan att hennes handväska var borta. Hon förstod att männen hade varit inne i bostaden och tagit väskan. Ingen har kunnat bindas till brottsligheten. Brottsoffermyndigheten beslutade att inte lämna ersättning till kvinnan för kränkning. Hon var visserligen hemma när brottet begicks, men var inte medveten om gärningspersonernas närvaro utan upptäckte först senare att hon hade varit utsatt för en stöld. Hon hade därför inte rätt till ersättning för kränkning.

290. Ingen ersättning

Det ringde på dörren till en äldre mans bostad. Han öppnade och en man frågade om han kunde få låna en hink med vatten. Åldringen gick för att leta efter en hink och mannen satte sig ned vid köksbordet. När han fått hinken med vatten lämnade mannen lägenheten. Senare upptäckte åldringen att det saknades pengar. Gärningspersonen dömdes för grov stöld och att betala skadestånd för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att den äldre mannen inte kunde få någon brottskadeersättning för kränkning med följande motivering. Brottskadeersättning lämnas då någon har allvarligt kränkt någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot dennes person, frihet eller frid. Som Brottsoffermyndigheten uppfattar rättsläget krävs för att kränkningersättning ska kunna lämnas vid stöld i bostad att gärningen innefattat något brott som i sig inneburit en allvarlig kränkning av brottsoffrets person, frihet eller frid. I detta fall har gärningspersonen på ett förslaget och högst klandervärt sätt lurat sig in i åldringens bostad och bestulit honom. Mot bakgrund av vad som anförts kan dock någon kränkningersättning inte lämnas i detta ärende.

291. 5 000 kr

När en kvinna inte var hemma tog sig någon olovligen in i hennes villabostad. Ett fönster till altandörren hade brutits upp och krossats. Blodspår fanns på insidan av altandörrkarmen och på en gardinlängd som hängde innanför dörren. Hela villan hade genomsökts och två låsta dörrar brutits upp. Det rådde stor oreda i sovrummet med papper och kartonger som dragits ut ur lådor och garderober. Gods hade skadats och i stort sett all egendom av värde hade stulits. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten hänvisade till Högsta domstolens dom och fann att kvinnan hade utsatts för en allvarlig kränkning av sin personliga integritet. Hon fick ersättning med 5 000 kr.

292. 5 000 kr

En man vaknade på natten och steg upp. Han mötte en man i vardagsrummet. Denne hade tillsammans med tre andra män gått in i mannens garage och bostad där de tagit viss egendom. Tingsrätten dömde gärningspersonerna för grov stöld och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning med det beloppet.

293. 5 000 kr

En man vaknade av att någon intensivt ringde på ytterdörren. Han kunde se att en person stod utanför. Han bestämde sig för att inte öppna och gick och la sig igen. Efter några minuter började det knaka i ytterdörren och mannen kunde se att någon bröt på den. Han hämtade en kökskniv och öppnade dörren. Utanför stod en man med ett kugghjul i handen. Tingsrätten dömde gärningspersonen för försök till grov stöld och att betala skadestånd till mannen med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att brottsskadeersättning kunde beviljas med det utdömda beloppet.

Fickstöld, väskryckning och andra tillgreppsbrott mot person

Brott som innebär ett angrepp på någons egendom ger normalt inte rätt till ersättning för kränkning. När det gäller grov stöld i form av fickstöld eller väskryckning kan ersättning lämnas om man samtidigt har utsatts för

ett ofredande i form av ett fysiskt angrepp som inte varit av ringa karaktär. Hänsyn tas även till om brottet har riktat sig mot någon med särskilda svårigheter att värja sin personliga integritet. Om offret inte var medveten om stölden när den ägde rum lämnas normalt ingen ersättning.

294. Ingen ersättning

En person stal en mobiltelefon och en tub hudkräm från en kvinnas jackficka. Hon upptäckte stölden och sprang efter tjuven, som slutligen stoppades av en ordningsvakt. Tingsrätten dömde gärningspersonen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten beslutade att inte lämna brottsskadeersättning för kränkning med följande motivering. Enligt gällande skadeståndsrätt ger sådana brott som utgör ett angrepp på någons egendom i regel inte rätt till ersättning för kränkning. Undantag görs dock om brottet även innefattar ett sådant brott som utgör en allvarlig kränkning av den personliga integriteten. Så är t.ex. fallet vid rån där ersättning lämnas för den kränkning som det innebär att utsättas för våld eller hot. När det gäller nu aktuellt brott kan ersättning för kränkning lämnas om man samtidigt har utsatts för ett ofredande i form av ett fysiskt angrepp som inte varit av endast ringa karaktär. Några omständigheter som medför att ersättning för kränkning kan lämnas finns dock inte i detta fall.

295. Ingen ersättning

En kvinna låg och sov på en bänk i en bussterminal när en man stal hennes mobiltelefon. Tingsrätten fann att gärningen inte kunde bedömas som en grov stöld eftersom kvinnan inte märkte när hon blev bestulen. Stölden hade också begåtts utan någon noggrannare planering. Mannen dömdes för stöld och att betala ett vitsordat skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten beslutade att inte bevilja henne brottsskadeersättning för kränkning med samma motivering som i det föregående referatet.

296. Ingen ersättning

En kvinna skulle kliva av en buss. En man hjälpte henne med hennes rullator. När hon kommit av bussen upptäckte hon att hennes handväska var borta. Hon hade haft den på rullatorn. Ingen har kunnat bindas till brottet. Kvinnan fick ingen brottsskadeersättning för kränkning med samma motivering som i de föregående referaten.

297. 5 000 kr

När en kvinna var på väg hem till sin bostad ryckte en pojke av henne den väska som hon bar i en axelrem. Hon föll till marken och slog i ansiktet. Hon fick också vissa axelbesvär. Tingsrätten dömde pojken för grov stöld och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

298. 5 000 kr

En kvinna hade växlat pengar. Plötsligt märkte hon att det rann avföring nedför hennes huvud och nacke till hennes jeansjacka och byxor. Två män med servetter var mycket angelägna att hjälpa henne av med jackan och att torka av henne. När kvinnan kom hem upptäckte hon att männen hade stulit hennes pengar. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten beslutade att lämna ersättning för kränkning eftersom gärningen inneburit ett sådant ofredande som ger rätt till ersättning. Ersättningen bestämdes till 5 000 kr.

299. 5 000 kr

En kvinna hade ett halsband på sig. Två män stod bakom henne. En av dem drog och ryckte flera gånger i halsbandet så att det lossnade. Kvinnan ramlade omkull varefter männen lämnade platsen. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning till kvinnan med 5 000 kr för den allvarliga kränkning som gärningen inneburit.

300. 5 000 kr

En kvinna ledde sin cykel i en backe när en yngre man närmade sig henne bakifrån. Han knuffade henne och tog hennes ryggsäck som hon hade i cykelkorgen. Hon föll till marken och skadade sig. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan brottsskadeersättning för kränkning med 5 000 kr.

Personrån

Omständigheter som särskilt beaktas vid bedömningen av rätt till kränkingsersättning vid denna typ av brott är främst det våld eller hot som använts, men även under hur lång tid rånet har pågått. Normala

ersättningar är 7 000 kr vid obehäpnade rånhot och 12 000 kr vid rånhot med farliga vapen eller med föremål som för brottsoffret framstår som ett farligt vapen, t.ex. vapenattrapper. Att ersättningarna ligger något högre än vid renodlade hot motiveras med det ytterligare kränkande moment det innebär att bli fråntagen personlig egendom i denna mycket utsatta situation.

301. 7 000 kr

En pojke rånades av två unga män. De hotade att misshandla honom om han inte överlämnade pengar. Hovrätten dömde en av rånarna för brottet och att betala skadestånd till pojken med 7 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade honom brottsskadeersättning för kränkning med det beloppet.

302. 7 000 kr

En man tog en kvinnas mobiltelefon med våld. Han tog ett grepp om hennes hals, slog henne i ansiktet och tog telefonen från hennes ficka. Tingsrätten dömde mannen för rån och att betala skadestånd till kvinnan med 7 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp.

303. 10 000 kr

En ung man utsattes för ett rån försök. Angriparen visade upp en pistol och gjorde en mantelrörelse. Tingsrätten dömde honom för försök till grovt rån och att betala skadestånd till den angripne med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning med samma belopp.

304. 12 000 kr

En kvinna rånades av en man som riktade en kniv mot henne och tvingade henne att överlämna sina värdesaker. Någon gärningsperson har inte kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten tillerkände kvinnan ersättning för kränkning med 12 000 kr.

305. 15 000 kr

En ung man och en kamrat till honom rånades av en annan ung man som riktade en kniv mot dem. Därefter sökte han igenom deras kläder och beordrade dem att ge honom sina tillhörigheter. Rånaren skar även

sönder deras jackor samt tvingade dem att följa med honom till en bankomat, där kamraten tvingades att ta ut kontanter. Tingsrätten dömde rånaren för brottet och att betala skadestånd till mannen med 15 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning med samma belopp.

306. 15 000 kr

En kvinna utsattes för rån av en man. Han tvingade till sig egendom genom att han höll en sax mot hennes hals, hotade att skära av halsen samt knuffade omkull henne. Hovrätten dömde mannen för rån och att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

307. 20 000 kr

En man befann sig i sin bostad tillsammans med en inneboende kamrat. Ytterligare en man kom dit. Han riktade en pistol mot dem, sa att han skulle döda dem samt tog viss egendom. Bostadsinnehavaren tilldelades ett slag i ansiktet och tvingades tillsammans med kamraten att bära ut en tv-apparat. Tingsrätten dömde gärningspersonen för rån och att betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med det beloppet.

308. 20 000 kr

En man var ute och gick när en maskerad man kom fram, riktade en pistol mot honom och uppmanade honom att överlämna sin halskedja. Rånaren avlossade också ett skott i marken för att förstärka hotet. Mannen överlämnade halskedjan och sina bilnycklar. Ingen person kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten ansåg att mannen hade rätt till ersättning för kränkning med 20 000 kr.

309. 25 000 kr

Flera män bröt sig in i en kvinnas bostad. De väckte hennes make och fångade därefter in kvinnan och hennes dotter. Männerna tryckte en pistol mot kvinnans tinning och en pistol mot hennes nacke samt tvingade henne att öppna familjens kassaskåp. Rånarna tog smycken och kontanter. De tog också bankkort och krävde att få koden till dem. En av männen tryckte ned kvinnan på golvet och satte ett knä i ryggen på

henne. Männerna band henne till händer och fötter och tvingade in henne i tvättstugan innan de lämnade bostaden. Rånarna förblev okända. Kvinnan fick brottsskadeersättning för kränkning med 25 000 kr.

310. 40 000 kr

En man var hemma hos sin farbror och faster när han utsattes för ett grovt rån. Mitt i natten trängde tre män in i huset och utsatte mannen för hot och våld. Männerna var beväpnade med knivar och ett basebollträ. De band mannen med en elsladd samt tilldelade honom knivhugg i ena underarmen och slag mot kroppen. Männerna tog sedan smycken och guldföremål. Hovrätten dömde dem för grovt rån och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 40 000 kr för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med samma belopp.

311. 50 000 kr

En man var hemma i bostaden tillsammans med en kvinna när två män trängde sig in. De var maskerade och beväpnade med pistol och yxa som de hotade mannen och kvinnan med. Männerna sa att de skulle döda dem och skära av fingrarna på mannen. Männerna sa också att de skulle ha hängtt mannen om kvinnan inte hade varit där. Rånarna tilldelade mannen flera slag med pistolkolven, knytnävarna och ett skohorn mot ansiktet och huvudet. Våldet orsakade smärta, blodvite, sårskador och underhudsblödningar. De tog även viss egendom. Rånerna var mycket utdragna och pågick under fyra till fem timmar. Rånarna sa till sist att de skulle anlita kriminella organisationer för att döda mannen och kvinnan om de anmälde händelsen till polisen. Hovrätten dömde gärningspersonerna för grovt rån och övergrepp i rättsak samt att solidariskt betala skadestånd till mannen med 50 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav honom brottsskadeersättning med det beloppet.

MORDBRAND

Mordbrand är ett allmänfarligt brott och kan i vissa fall vara ett angrepp på den personliga friden och ge rätt till ersättning för kränkning. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 1998 s. 310 angett tre situationer då ersättning för kränkning kan lämnas vid den här typen av brott.

1. Gärningen är riktad mot en eller flera bestämda personer.
2. Förövaren har medvetet utsatt en eller flera särskilda personer för en påtaglig risk att skadas.
3. Även om gärningen inte är riktad mot en viss person kan omständigheterna vara sådana att kränkingsersättning bör lämnas.

312. Ingen ersättning

En okänd person anlade en brand i det flerfamiljshus som en man ägde och bodde i. Huset totalförstördes. Mannen var inte hemma vid brottstillfället. Gärningspersonen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten anförde i sitt beslut att det inte framgick att branden skulle ha anlagts för att ofreda mannen. Det fanns inte heller någon risk för att han skulle skadas eftersom han inte varit hemma. Myndigheten ansåg inte heller i övrigt att omständigheterna var sådana att han hade rätt till ersättning för kränkning.

313. Ingen ersättning

En man bodde på ett hotell när någon nattetid anlade en brand i hotellets restaurang genom att hälla ut och antända flera liter bensin. Hotellet bestod av två byggnader som var sammankopplade genom en glasad gång i markplan. Branden medförde att hela hotellet fick utrymmas och den förstörde till betydande del den hotellbyggnad där restaurangen fanns. Mannen bodde i den andra hotellbyggnaden och vaknade av brandlarmet. Han tittade ut genom ett fönster och såg att det stod folk utanför hotellet. Han gick ut eftersom han förstod att det inte var ett falskt larm. Han lämnade kvar större delen av sina tillhörigheter på rummet. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten fann att brottet inte hade riktats mot mannen. Gärningspersonen hade

inte heller medvetet utsatt honom för risk att skadas. Brottet hade inte heller i så särskild grad berört mannen att han allvarligt kränkts till följd av gärningen. Det fanns därför inte förutsättningar att bevilja honom ersättning för kränkning.

314. 10 000 kr

En kvinna bodde på samma hotell som i det föregående referatet men i en annan del av hotellbyggnaden än där branden började. Hon vaknade av brandlarmet. Hon ringde till receptionisten som sa att det brann, men inte riktigt där kvinnan befann sig. Hon ombads att lämna hotellet. Hon tog sig ut via ett trapphus och andades in rök när hon var på väg utför trapporna. Hon togs in på sjukhus där hon fick syrgas. Hon stannade några timmar för observation. Brottsoffermyndigheten fann att brottet inte hade riktats mot kvinnan. Gärningspersonen hade inte heller medvetet utsatt henne för risk att skadas. Brottet hade dock i så särskild grad berört henne att hon allvarligt kränkts till följd av gärningen. Hon fick därför ersättning för kränkning med 10 000 kr.

315. 10 000 kr

En okänd person anlade en brand i det flerfamiljshus som en kvinna bodde i. Kvinnan låg och sov och vaknade av att hon hörde glaskross och såg där- efter hur det kom in rök genom brevinkastet. Hon kunde lämna bostaden via sin altan. Huset totalförstördes. Ingen person kunde bindas till brottet. Kvinnan beviljades brottskadeersättning med 10 000 kr.

316. 10 000 kr

En kvinna bodde med en man. Denne anlade en brand i hennes fastighet. Kvinnan försökte släcka elden men kunde inte hindra att fast- igheten totalförstördes. Mannen dömdes för mordbrand och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen till 10 000 kr.

317. 10 000 kr

En okänd person sprayade eller hällde brännbar vätska på utsidan av en kvinnas lägenhetsdörr och tände på. När räddningstjänsten kom till platsen hade elden slocknat. Ytterdörren var brandskadad och trapphuset rökfyllt. Polisen lyckades inte hitta gärningspersonen. Kvinnan fick brottskadeersättning för kränkning med 10 000 kr.

318. 20 000 kr

En man bodde på ett hotell. En annan man anlade på natten en brand i byggnaden. När räddningstjänsten kom dit var branden så kraftig att arbetet riktades in på att evakuera hotellgästerna och de som bodde i närheten. Mannen vaknade av brandlarmet. Han gick ut i den rökfyllda korridoren och sprang fram och tillbaka. Han hittade en dörr ut till en innergård som var kraftigt rökfylld. Han lade sig ned för att få luft. Han försökte öppna en dörr men misslyckades. Till slut kunde han dock ta sig in i en korridor där han krossade ett fönster för att få luft. Efter en stund fick han hjälp av en rökdykare att ta sig ut ur byggnaden. Hovrätten dömde en man för grov mordbrand och en annan man för anstiftan till grov mordbrand. De båda männen dömdes att solidariskt betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Mot bakgrund av mannens särskilda utsatthet vid branden lämnade Brottsoffermyndigheten ersättning med det utdömda beloppet.

319. 20 000 kr

En kvinna utsattes för försök till grov mordbrand av en man som hon tidigare haft ett förhållande med. Hon låg och sov i sin bostad när mannen hällde bensin genom lägenhetsdörrens brevinkast som han sedan försökte antända genom att slänga in brinnande papper. Det uppstod ingen brand. Hade brand uppstått hade den dock inneburit fara för andras liv och hälsa. Ett motiv till brottet var att mannen känt sig förorättad av att kvinnan avslutat deras förhållande. Hovrätten dömde mannen för försök till grov mordbrand och att betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

320. 20 000 kr

En man hade en annan man tillfälligt boende hos sig. Denne tände eld på en hög med kläder i det sovrum som han disponerade. Bostadsinnehavaren och hans fru låg och sov på övervåningen. Frun vaknade av brandrök och lukt. Hon larmade räddningstjänsten som släckte branden. Tingsrätten dömde gärningspersonen för mordbrand. Denne hade anlagt branden i syfte att ta sitt liv. Bostadsinnehavaren fick skadestånd för kränkning med 20 000 kr. Brottsoffermyndigheten gav honom brottsskadeersättning med samma belopp.

321. 50 000 kr

En man anlade en brand i en kvinnas bostad. Kvinnan låg och sov och vaknade av att det brann. Hon tog sig ut genom balkongen och fick hjälp av räddningstjänsten att ta sig ned via en stege. Hon fördes sedan i ambulans till sjukhus och fick vård för sina rökskador. Ett motiv till brottet var att mannen känt sig förorättad av att kvinnan avslutat deras förhållande. Hovrätten dömde mannen för grov mordbrand och att betala skadestånd till kvinnan med 50 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

EGENMÄKTIGHET MED BARN

Brottet avser obehöriga ingrepp i eller missbruk av vårdnaden om eller vården av barn. Gärningen innebär alltså principiellt en kränkning av vårdnadsrätten och inte av någon person. Ett handlande som är att bedöma som egenmäktighet med barn kan dock innehålla moment som gör att brottet innebär en kränkning av barnets integritet. Sådana omständigheter kan vara att barnet ryckts upp ur sin invanda miljö och under lång tid inte haft någon kontakt med vårdnadshavaren. Det medför att brottet kan anses ha riktats mot barnets frihet och frid och på så sätt inneburit en allvarlig kränkning av den personliga integriteten. När Brottsoffermyndigheten bestämmer kränkningersättningens storlek vid en sådan frihets- och fridskränkning tillämpar myndigheten ett schablonbelopp på 25 000 kr. Det kan bli aktuellt med högre belopp om det finns avsevärt försvårande omständigheter, men också lägre belopp kan komma ifråga. En helhetsbedömning ska göras i varje fall. Den förälder vars vårdnadsrätt blivit kränkt har normalt inte rätt till ersättning för kränkning. Denne kan däremot ha rätt till ersättning för eventuell personskada som uppkommit på grund av brottet.

322. Ingen ersättning

Förälder

Mamman till ett barn ansökte om brottsskadeersättning för kränkning efter att pappan tagit med sig barnet till Kosovo. Brottsoffermyndigheten avslög ansökan. Mannens agerande hade inte i objektiv mening inneburit något sådant intrång i kvinnans personliga integritet eller annat ofredande som krävs för att ersättning för kränkning ska kunna lämnas.

323. Ingen ersättning

Barn

En 2-årig flicka hämtades av sin pappa på den förskola där hon gick. Pappan sa till personalen att han skulle hämta flickan och tog med sig henne till sin syster i en annan stad. Efter ett och ett halvt dygn kunde flickan återförenas med sin mamma. Tingsrätten dömde pappan för egenmäktighet med barn men ogillade barnets yrkande om skadestånd

för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade inte någon brottskadeersättning till barnet.

324. 10 000 kr Barn

Ett 1-årigt barn skildes från sin mor av en man. Barnets mor och mannen hade gemensam vårdnad om barnet. Mannen tog barnet från förskolan, lämnade därefter landet och hade barnet hos sig till dess polisen grep honom efter drygt tre veckor. Tingsrätten dömde mannen för egenmäktighet med barn, grovt brott, och att betala skadestånd till barnet med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottskadeersättningen för kränkning till samma belopp.

325. 25 000 kr Barn

En 4-årig pojkes pappa tog med sig honom utomlands i sex månader utan samtycke från hans mamma. Pappan dömdes för egenmäktighet med barn, grovt brott. Vid bestämmandet av kränkningersättningens storlek hänvisade Brottsoffermyndigheten till gällande schablonbelopp och att det saknades skäl att frångå detta. Pojken fick därför brottskadeersättning för kränkning med 25 000 kr.

326. 25 000 kr Barn

En 2-årig flicka fördes olovligen till Iran av sin mamma där hon hölls kvar i drygt ett år. Hovrätten dömde mamman för egenmäktighet med barn, grovt brott, och att betala skadestånd till barnet med 25 000 kr för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp.

327. 35 000 kr Barn

En 13-årig flicka skiljdes obehörigen från sin mamma av flickans pappa. Föräldrarna hade gemensam vårdnad om henne. Pappan tog med sig flickan och hennes fyra syskon via Egypten till Gaza i Palestina. Han höll dem kvar där i sex månader och hindrade dem från att återvända till Sverige. Flickan och syskonen rycktes alltså upp ur sin invanda miljö och fördes till ett främmande land. Tingsrätten dömde pappan för egenmäktighet med barn, grovt brott, och att betala skadestånd till flickan med 25 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde domen i skadeståndsdelen. Brottsoffermyndigheten beviljade flickan brottskadeersättning för kränkning med 35 000 kr med följande motivering. I detta fall har flickan förts till en mycket otrygg miljö där hon har hållits

kvar under en förhållandevis lång tid. Hennes pappa dömdes dessutom i samma dom som den nu aktuella för våldsbrott mot flickan, hennes mor och två av hennes syskon. Dessa gärningar hade inträffat innan det egenmäktiga förfarandet. Pappans lämplighet att ta hand om flickan kan därför ifrågasättas. Med hänsyn därtill bör flickan få ytterligare 10 000 kr i ersättning för kränkning utöver schablonbeloppet om 25 000 kr.

OLAGA FRIHETSBERÖVANDE OCH MÄNNISKOROV

Omständigheter som särskilt beaktas vid bedömningen av kränkningser-sättning vid dessa brott är hur lång tid frihetsberövandet har pågått samt det slags våld eller hot som använts vid brottet.

328. 5 000 kr

En kvinna berövades friheten av en man genom att denne grep tag i hennes arm och förde henne mot hennes vilja in i en bil som sedan körde från platsen. Bilen stoppades av polis, varefter mannen greps. Hovrätten dömde mannen för brottet och förpliktade honom att betala skadestånd med 5 000 kr för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp.

329. 10 000 kr

En 8-årig pojke var ute och cyklade när han blev stoppad av fyra äldre pojkar. De drog av honom från cykeln och satte upp honom i ett träd där han fick sitta i fem till sex minuter. Pojkarna vaktade honom så att han inte kunde klättra ned. När han försökte göra det hytte pojkarna med nävarna mot honom. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Pojken fick brottsskadeersättning för kränkning med 10 000 kr.

330. 15 000 kr

En 9-årig pojke fördes bort av sin pappa och var berövad friheten under två dagar. Hovrätten dömde pappan för olaga frihetsberövande och att betala skadestånd till sonen med 15 000 kr i kränkning. Pojken fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

331. 20 000 kr

Tre maskerade män tog sig in i en kvinnas bostad. De tejpade ihop hennes händer och tejpade för hennes ögon. De satte henne på toalettstolen och tejpade även för hennes mun och ihop hennes ben. Hon tvingades

sitta där i ca 30–60 minuter. De hotade att skada henne om hon inte var tyst. Ingen person har kunnat bindas till brottet. Kvinnan fick brotts-skadeersättning med 20 000 kr.

332. 25 000 kr

En man låg och sov i sin bostad när en annan man tog sig in genom ett öppet fönster och väckte honom. Inkräktaren sa att han nyss hade dödat en person, tog en kniv och uppmanade bostadsinnehavaren att väcka sin sambo. De tvingades att gå till köket. Mannen sa att han ville ha något att äta. Sedan han ätit frågade mannen om bostadsinnehavaren hade någon bil. Mannen kunde få låna en bil som tillhörde bostadsinnehavarens föräldrar. På väg ut från bostaden tog mannen viss egendom. Han ville därefter att de skulle köra till en viss ort. Efter att de stannat vid en bensinstation kom polis till platsen. Det hade då gått ca två timmar sedan mannen tog sig in i bostaden. Tingsrätten dömde honom för rån och människorov samt att betala skadestånd till bostadsinnehavaren med 25 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brotts-skadeersättning med samma belopp.

333. 50 000 kr

En man fördes med våld in i en bil av två personer som sedan förde ut honom i skogen. Under bilfärden skar de honom med kniv på handen och sparkade mot hans kropp och huvud. De hotade att skada eller döda honom. De band hans händer, tejpade för hans ögon och satte en påse över hans huvud. De utsatte honom därefter för våld och hot bestående i att de slog honom med järnrör och basebollträ på benen, armarna och magen, sparkade honom, tilldelade honom slag mot huvudet, drog honom i håret, snärtade med en gren i ansiktet samt trampade på hans ben. De lämnade sedan kvar honom på platsen. Hovrätten dömde personerna för människorov och grov misshandel till sex års fängelse. De förpliktades att solidariskt betala skadestånd med 50 000 kr för kränkning. Brottskadeersättning utgick med samma belopp.

334. 200 000 kr

En fotograf befann sig i Syrien på en reportageresa när han och en kollega kidnappades av flera maskerade och beväpnade män. De fördes bort under vapenhot och stängdes in i en källare. Under tiden de satt i fångenskap hotade männen med att avrätta dem, utsatte dem för

skenavrättningar med pistoler och automatvapen och tilldelade dem slag med knytnävar samt diverse tillhyggen samtidigt som de riktade vapen mot dem. Fotografen sköts även i underbenet med ett automatvapen. Männen förflyttade honom och kollegan vid flera tillfällen till olika källare. Under dessa förflyttningar var deras ögon förbundna och de visste inte om de var på väg att bli avrättade eller vad som skulle hända med dem. Under vissa perioder fick de ingen mat och väldigt lite vatten. De hade inte heller tillgång till toalett annat än när fångvaktarna tillät dem att gå och då under tidspress. Mannen släpptes fri efter ca en och en halv månad i fångenskap och var då i synnerligen dåligt skick. Brottsoffermyndigheten beviljade mannen brottsskadeersättning för kränkning med 200 000 kr.

UTPRESSNING

Omständigheter som särskilt beaktas vid bedömningen av kränkingsersättning vid detta brott är hur lång tid utpressningen pågått samt det slags våld eller hot som använts som påtryckningsmedel.

335. 5 000 kr

En man utsattes för hot för att förmå honom att överlämna pengar till en kvinna. Hoten innebar att mannen och hans kamrat skulle dödas eller skadas om han inte överlämnade pengarna. Tingsrätten dömde kvinnan för utpressning. Mannen fick brottsskadeersättning för kränkning med 5 000 kr.

336. 5 000 kr

En kvinna utsattes för försök till utpressning av en ung man. I ett sms uppmanade han henne att betala en viss summa pengar till honom, annars skulle han sprida kränkande bilder på henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning med samma belopp.

337. 10 000 kr

En man pressades att ge pengar till en annan man. Hot framfördes muntligen och i sms. Om han inte betalade skulle hans hus sprängas, hans bil eldas upp och hans son skjutas. Vid ett tillfälle sökte gärningspersonen upp honom i bostaden för att inkassera pengar. Tingsrätten dömde utpressaren för brottet och att betala skadestånd till mannen med 10 000 kr för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med samma belopp.

338. 10 000 kr

En man tvingades genom hot att överlämna läkemedel till en annan man. En stund senare försökte utpressaren få honom att överlämna fler tabletter. Vid det tillfället visade gärningspersonen upp en kniv.

Tingsrätten dömde honom för utpressning och försök till utpressning samt att betala skadestånd till mannen med 10 000 kr för kränkning. Mannen fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

339. 15 000 kr

En kvinna besökte sin son i hans lägenhet. Två män kom till bostaden. De var klädda i västar med namnet på en kriminell organisation broderat på bröstet. En av männen hotade att döda eller skada kvinnan och hennes son om hon inte betalade en skuld som sonen hade. Mannen försökte även genom hot om våld förhindra att kvinnan gjorde en polisanmälan. Mannen dömdes för utpressning och övergrepp i rättssak samt att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. För den allvarliga kränkning av kvinnans personliga integritet som brotten inneburit hade hon rätt till brottsskadeersättning med 15 000 kr. Brottsoffermyndigheten beaktade särskilt att brotten begåtts av en person som tillhörde en kriminell organisation.

340. 15 000 kr

Ett antal personer hotade en ung man med kniv och tvingade honom att teckna mobilabonnemang och hämta ut mobiltelefoner i olika affärer. Några gärningspersoner har inte gått att binda till brottet. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning för kränkning med 15 000 kr.

341. 20 000 kr

En man pressades under en veckas tid på pengar av två män som hade anknytning till en kriminell organisation. De hotade att döda honom och hans familj om de inte fick pengar. Tingsrätten dömde männen för försök till utpressning och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Mannen fick brottsskadeersättning för kränkning med samma belopp.

342. 25 000 kr

En man förmåddes att teckna sex mobilabonnemang av flera män. En av männen skullade honom i ansiktet vid två tillfällen samt tog fram en pistol, satte den mot hans huvud och riktade den mot hans ben. Männen uttalade vid flera tillfällen hot med innebörd att de skulle döda mannen om han inte gjorde som de ville. Tingsrätten dömde tre män för

grov utpressning och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 25 000 kr för kränkning. En av männen överklagade tingsrättens dom som hovrätten fastställde. Brottskadeersättning för kränkning utgick med det utdömda beloppet.

343. 30 000 kr

En man fick besök av en annan man som försökte förmå honom att betala 50 000 kr för en påstådd skuld. Gärningspersonen riktade en kniv mot honom, hotade att skada honom och att skjuta honom i benet. Angriparen bar även ett pistolliknande föremål på sig och tvingade mannen att öppna sitt vapenskåp och visa sina vapen. Gärningspersonen ringde också till mannen några gånger och uppmanade honom att betala. Hovrätten dömde angriparen för försök till utpressning och olaga tvång samt att betala skadestånd till mannen med 30 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottskadeersättning med det beloppet.

344. 40 000 kr

En man förmådde en kvinna genom hot att betala en stor summa pengar. Han hotade även att döda eller skada henne om hon gjorde en polisanmälan. Mannen utgav sig för att vara medlem i en organisation som förknippas med kriminell verksamhet och hoten pågick under ca fem månader. Tingsrätten dömde mannen för utpressning, försök till utpressning och övergrepp i rättsak samt förpliktade honom att betala skadestånd till kvinnan med 40 000 kr för kränkning. Hon fick brottskadeersättning för kränkning med samma belopp.

345. 50 000 kr

Under drygt fyra månaders tid hotades en man av tre män för att han lämnat vittnesuppgifter till polisen om en grov misshandel. Vid ett tillfälle hindrade de honom från att vittna vid en huvudförhandling i tingsrätten. Vid ett annat tillfälle förmådde de honom att begå mened i samma huvudförhandling. Under hela tidsperioden hindrade männen genom hot om våld honom att kontakta polisen. Männen försökte även få honom att betala pengar till dem. Då han inte kunde betala fick han i uppdrag att skaffa fram vapen. Alla männen bar tröjor med emblem för ett kriminellt nätverk. Vid flera möten hade de med sig ytterligare personer. Flera andra män blockerade vid två tillfällen vägen för mannen

och omringade honom samt krävde honom på pengar. Tingsrätten dömde tre män för försök till grov utpressning och övergrepp i rättssak samt att solidariskt betala skadestånd till mannen för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen för kränkning till 50 000 kr.

OAKTSAMHETSBROTT

För att ersättning för kränkning ska kunna lämnas krävs i regel att det är fråga om ett uppsåtligt brott. I undantagsfall kan dock kränkingsersättning lämnas även vid oaktsamhetsbrott. Omständigheterna ska då vara så försvårande att den skadevällande handlingen närmar sig en uppsåtlig gärning och därför har samma kränkande innebörd som ett avsiktligt angrepp på den personliga integriteten.

Vållande till kroppsskada och framkallande av fara för annan

346. Ingen ersättning

En kvinna befann sig på ett dansgolv när hon fick ett glas i huvudet. Glaset hade troligen kastats från det övre planet i restaurangen. Det fanns inga vittnen till händelsen. Ingen har kunnat bindas till brottet. Vid bedömningen utgick Brottsoffermyndigheten från att kvinnan utsatts för vållande till kroppsskada. Myndigheten fann att de förutsättningar för kränkning som redovisats ovan inte var uppfyllda. Hon fick därför ingen ersättning.

347. Ingen ersättning

En man knuffades av en annan man så att han föll genom en glastruta. Han fick flera blödande sårskador på armarna och en sårskada på näsan. Tingsrätten dömde gärningspersonen för vållande till kroppsskada. Den skadade mannen fick inget skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten beslutade att inte bevilja honom brottskadeersättning för kränkning med samma motivering som i det föregående referatet.

348. Ingen ersättning

En kvinna befann sig på en dansrestaurang. Två män bråkade med varandra. När kvinnan skulle passera mellan dem, slog den ene ett slag

som träffade henne i ansiktet. Hon fick bl.a. en sårskada under ena ögat. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten utgick från att kvinnan utsatts för vållande till kroppsskada. Med samma motivering som i föregående referat fick kvinnan ingen brottskadeersättning.

349. 5 000 kr

En kvinna cyklade på en cykelbana och körde in i en stålvaajer som någon hade fäst över vägen. Hon ramlade omkull och fick vissa skador. Ingen har kunnat bindas till gärningen som rubricerades som vållande till kroppsskada. Brottsoffermyndigheten fann att handlingen närmade sig en uppsåtlig gärning och därför hade samma kränkande innebörd som ett avsiktligt angrepp på den personliga integriteten. Myndigheten lämnade därför ersättning för kränkning med ett belopp som bestämdes till 5 000 kr.

350. 5 000 kr

En man arbetade som personlig assistent och befann sig i en bostad. En annan man kastade in flera stora stenar genom fönstren till olika rum. De var mycket nära att träffa assistenten. Tingsrätten dömde mannen för framkallande av fara för annan och att betala skadestånd till assistenten med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottskadeersättning med samma belopp.

351. 5 000 kr

En kvinna och hennes två barn färdades i en bil när en man kastade en sten mot bilen så att bakrutan krossades och glassplitter spreds i bilen. Hovrätten dömde mannen för framkallande av fara för annan och att betala skadestånd med 5 000 kr för kränkning. Hovrätten uttalade i skadeståndsdelen att mannen medvetet utsatt målsägandena för fara. Brottsoffermyndigheten gjorde samma bedömning.

352. 10 000 kr

En man sköt in genom ett fönster i den lägenhet där en kvinna befann sig. Skottet träffade i kökets tak. Mannen dömdes för framkallande av fara för annan och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp.

353. 15 000 kr

En man gick över ett torg och såg några personer som samtalade med varandra. Plötsligt hörde han en smäll och såg att en person slängde sig ned på marken. Mannen kände att det sved till i ena underbenet. Han tog skydd bakom en snöhög. Han såg två män som sprang från platsen. En av dem bar på ett vapen. Det visade sig att mannen hade träffats av en studsande kula. Ingen har kunnat bindas till gärningen som rubricerades som framkallande av fara för annan. Brottsoffermyndigheten gav mannen brottsskadeersättning för kränkning med 15 000 kr.

354. 20 000 kr

När en man kom in i en bekants lägenhet sköt den personen ett skott med en pistol mot mannens underliv. Det orsakade vissa kroppsskador. Skytten trodde att pistolen var oladdad. Tingsrätten dömde honom för vållande till kroppsskada, grovt brott, och att betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Mannen fick brottsskadeersättning med det beloppet.

Trafikbrott

355. Ingen ersättning

En man korsade en gata och blev då påkörd av en taxi. Föraren förblev okänd. Brottsoffermyndigheten fann att omständigheterna inte var så försvarande att handlingen närmast sig en uppsåtlig gärning och därför hade samma kränkande innebörd som ett avsiktligt angrepp på den personliga integriteten. Mannen fick därför ingen brottsskadeersättning för kränkning.

356. Ingen ersättning

En man framförde en lätt lastbil och sträckte sig efter sin mobiltelefon för att ringa ett samtal. Mannen ägnade då inte tillräcklig uppmärksamhet åt körningen vilket gjorde att han kom ut på vägbanan och vägrenen, fick sladd och kom över i mötande körfält där han kolliderade med den personbil som en man färdades i. Denne man orsakades omfattande kroppsskador. Tingsrätten dömde föraren av lastbilen för vållande till kroppsskada och vårdslöshet i trafik. Domstolen ogillade målsägandens yrkande om skadestånd för kränkning eftersom sådan ersättning endast

kan utgå vid uppsåtliga brott eller vid brott där gärningspersonen varit så vårdslös att vårdslösheten gränsat till uppsåt. Då omständigheterna i målet inte var sådana att skadestånd för kränkning kunde komma ifråga ogillades skadeståndsyrkandet. Brottsoffermyndigheten gjorde samma bedömning.

357. 15 000 kr

En kvinna åkte i sin bil på en motorväg. En berusad man körde en lätt lastbil i så hög hastighet att han körde in i sidan på kvinnans bil när han skulle byta körfält. Hennes bil blev förstörd och hon fick en sårskada i huvudet. Tingsrätten dömde mannen för grovt rattfylleri och vållande till kroppsskada, grovt brott. Kvinnan fick skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att omständigheterna var så försvårande att ersättning för kränkning kunde lämnas. Kvinnan fick ersättning med 15 000 kr.

358. 25 000 kr

En pojke cyklade med sin mamma på en bilväg. En berusad bilist körde i hög fart på pojken. Han kastades av cykeln och landade i ett buskage. Han fick bl.a. en armfraktur och skador på lungorna. Hovrätten dömde bilisten för grovt rattfylleri och vållande till kroppsskada, grovt brott, samt att betala skadestånd till pojken för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med 25 000 kr för kränkning.

359. 25 000 kr

En kvinna färdades i sin bil när hon kolliderade med ett annat fordon. Föraren av det andra fordonet saknade körkort, var narkotikapåverkad och körde i fel färdriktning på motorvägen. Tingsrätten dömde föraren för grov vårdslöshet i trafik, grovt rattfylleri och olovlig körning, grovt brott, samt att betala skadestånd till kvinnan med 25 000 kr för kränkning. Tingsrätten uttalade i domskälen att vårdslösheten i detta fall varit så påtaglig att den i stort sett är att jämställa med en uppsåtlig handling, samt att endast tursamma omständigheter gjorde att det inte blev några allvarliga personskador. Brottskadeersättning för kränkning lämnades med det utdömda beloppet.

360. 40 000 kr

En kvinna blev påkörd av en ung bilist. Han körde i mycket hög hastighet i förhållande till de hastighetsbegränsningar som gällde på platsen. Han hade kört om flera fordon och tvingat ut mötande trafikanter i vägrepen. Till sist hade han tappat kontrollen över bilen, kommit över på fel sida av vägen och kolliderat med kvinnans bil. Vid kollisionen fick hon omfattande och livshotade kroppsskador. Tingsrätten dömde mannen för grov vårdslöshet i trafik och vållande till kroppsskada, grovt brott, samt att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Brottsoffermyndigheten fann att mannen hade visat uppenbar ligkiltighet för andra människors liv och att hans hänsynslösa handlande utgjort en sådan kränkning av kvinnans personliga integritet och människovärde att ersättning kunde lämnas. Graden av det medvetna risktagandet och de synnerligen allvarliga skador som kvinnan tillfogats, gjorde att hon fick ersättning för kränkning med 40 000 kr.

BROTTSOFFERMYNDIGHETEN

Box 470, 901 09 Umeå
Tel: 090-70 82 00
registrator@brottsoffermyndigheten.se
www.brottsoffermyndigheten.se

ISBN 978-91-979206-9-8

